

IN ANY EMERGENCY
DIAL
100
TELANGANA POLICE
www.tspolice.gov.in
 @ Telangana State Police

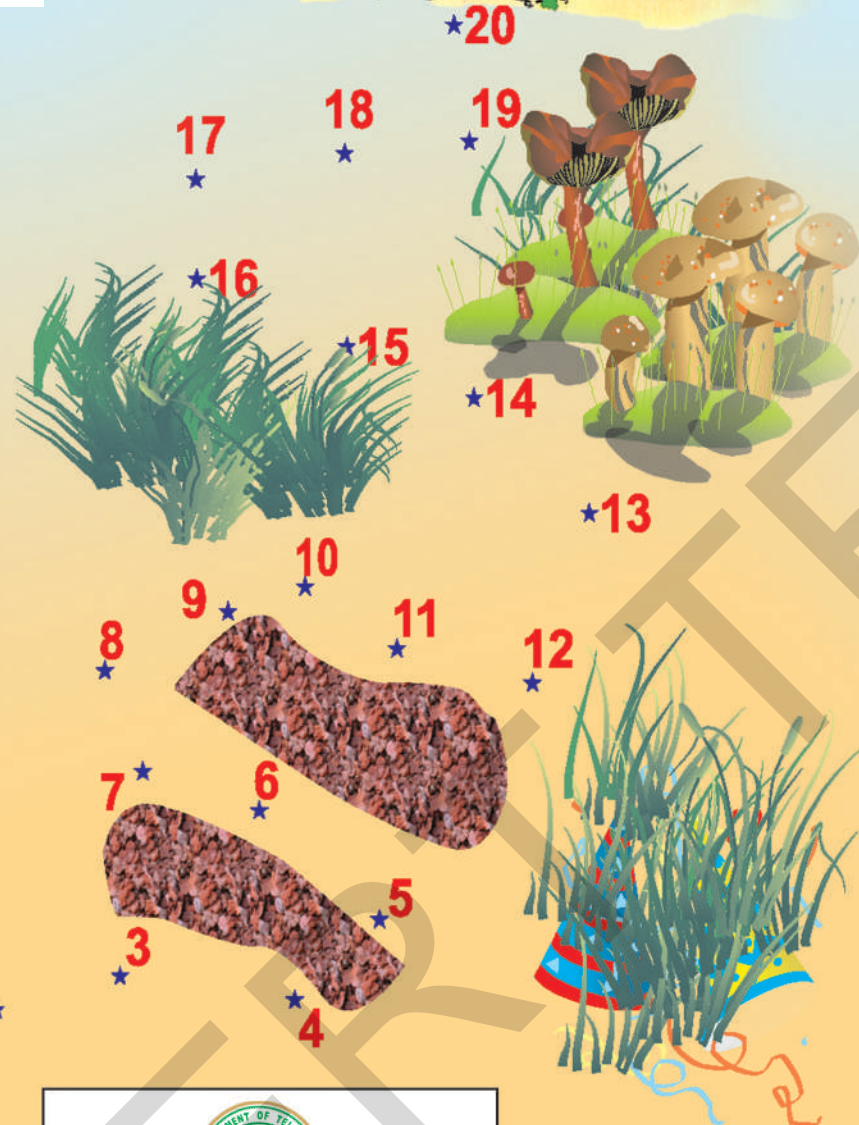

गणित

इयत्ता 1 ली

MATHEMATICS CLASS I (MARATHI)

FREE

तेलंगाना शासनाचे प्रकाशन, हैद्राबाद

तेलंगाना शासनाचे प्रकाशन
 हैद्राबाद

तेलंगाना शासनामार्फत मोफत वाटप

तेलंगाना शासनाचे मोफत वितरण

तेलंगाना शासनाचे मोफत वितरण

अपेक्षित शैक्षणिक क्षमता

विद्यार्थी श्रवण (प्रशिक्षण)

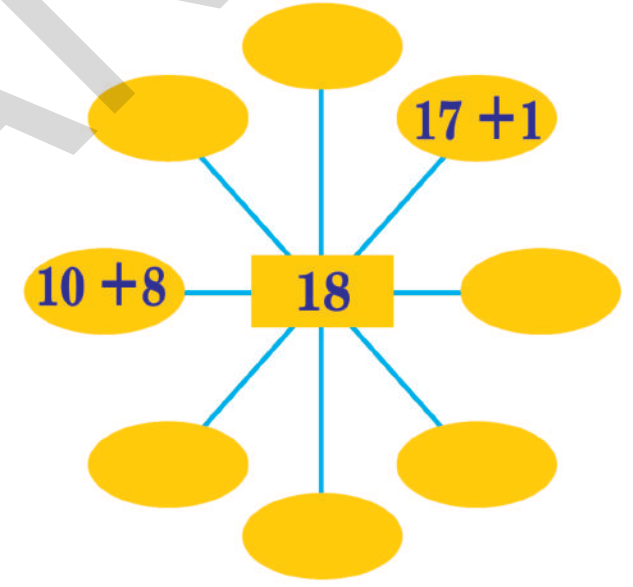
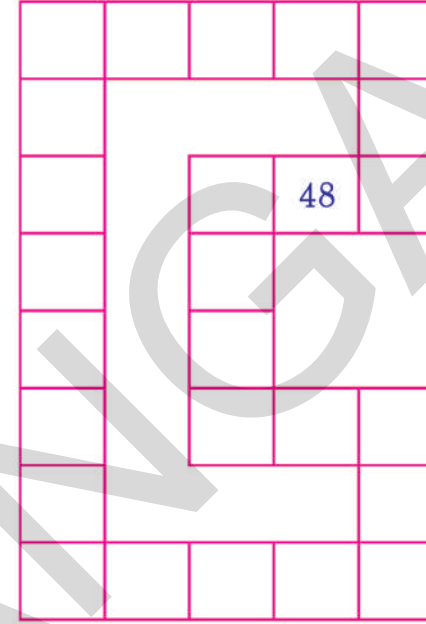
गणित वर्ग १ ली

महोदय व महोदय, तेलंगणा प्रमुख

एन सी ई आर टी NCERT

Government of Telangana

Department of Women Development & Child Welfare - Childline Foundation

When abused in or out of school.

To save the children from dangers and problems.

When the children are denied school and compelled to work.

When the family members or relatives misbehave.

24 HOUR NATIONAL HELPLINE

1098 (Ten...Nine...Eight) dial to free service facility.

गणित

इयत्ता १ ली

MATHEMATICS

CLASS I

(MARATHI VERSION)

तेलंगाना राज्य शासन, हैद्राबाद

कायदाचा आदर करा
हक्क मिळवा

शिक्षणाद्वारे प्रगती करा
वर्तणूक नम्र ठेवा

© Government of Telangana, Hyderabad.

First Published 2014

New Impression 2015, 2016, 2017, 2018, 2019, 2020

All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means without the prior permission in writing of the publisher, nor be otherwise circulated in any form of binding or cover other than that in which it is published and without a similar condition including this condition being imposed on the subsequent purchaser.

The copy right holder of this book is the Director of School Education, Hyderabad, Telangana.

This Book has been printed on 70 G.S.M. Maplitho Title
Page 200 G.S.M. White Art Card

तेलंगाना राज्य शासनाब्दारे मोफत वितरण 2020-21

Printed in India
at the Telangana Govt. Text Book Press,
Mint Compound, Hyderabad,
Telangana.

पुस्तक अभिवृद्धि आणि प्रकाशन कमिटी

मुख्य निर्वाहन अधिकारी

: श्रीमती. बी. शेशुकुमारी

संचालक, राज्य विद्या संशोधन संस्था, हैद्राबाद

मुख्य व्यवहार निर्वाहक

: श्री. आर. जेसुपादम

संचालक, शासकीय पाठ्यपुस्तक मुद्रणालय, हैद्राबाद

निर्वाहन अधिकारी

: डॉ. एन. उपेंद्र रेड्डी

प्रोफेसर, पाठ्य प्रणालीका आणि पुस्तकविभाग

राज्य विद्या संशोधन संस्था, हैद्राबाद

लेखक

श्री. जे. गुरवैय्या, एम.आर.पी, पुत्तूर मंडळ, चित्तूर जिल्हा

श्री. पी. रमेश, शिक्षक, एम.पी.पी.एस. एम.एम.पुरम, वेदूरूपम मंडळ, चित्तूर जिल्हा

श्री, टी, लक्ष्मणकुमार, शिक्षक, एम.पी.पी.एस. गोनुगीरी, कुप्पम मंडळ चित्तूर जिल्हा

श्री, सी,एच.केशव, एम.आर.पी. मेरयालगुडा मंडळ, नलगोंडा जिल्हा

श्री. के. व्ही. श्यामसुंदरचार्यूलू, शिक्षक एस.पी.एस., कोटापल्ली, वर्धनापेटा मंडळ, वरंगल जिल्हा

श्री. वाय. वेंकट रेड्डी, शिक्षक आणि इ.ठ.ऋ सदस्य, नन्नकड, कुडाकुडा, नलगोंडा जिल्हा

श्री. के. राजेंद्र रेड्डी, शिक्षक आणि इ.ठ.ऋ सदस्य, तिम्मापूर, चंदमपेट मंडळ, नलगोंडा जिल्हा

I r. H\$ ~āhæ m ànāga, S.C.E.R.T., hpm-nk

I r. H\$ `nk{Jar, ànā mnH\$, ghæ H\$ àeng(H\$ Am(U S.C.E.R.T., hpm-nk

संपादक

श्री, के. के. व्ही, रायलू, प्राध्यापक, खअडए, हैद्राबाद

डॉ. पी. रमेश, प्राध्यापक, खअडए, नेल्लोर

डॉ. एस. सुरेशबाबू, अचज, राजीव विद्या मिशन (इडअ), हैद्राबाद

श्री. बी. हरीसर्वोत्तम राव, प्राध्यापक (सेवानिवृत्त), इ.उ.ए.ठ.ढ., हैद्राबाद

मराठी अनुवादक

श्रीमती. एम. सुजाता, एम.एस.सी.बी.एड, बी.डी.पी.हायस्कूल, शालीबंडा, हैद्राबाद

मराठी डी.टी.पी.

राजेश दानका, मराठी संगणक चालक, आदिलाबाद

पुढील भागाकडे

शालेय शिक्षणामध्ये ख आणि खख चा वर्ग अत्यंत महत्वाचा आहे. त्यालाच आपण पाया समजतो. विद्यार्थ्यांचे उच्च वर्गातील शिक्षण हे त्याच्या प्राथमिक स्तरावर शिकलेल्या भाषेचे कौशल्य आणि गणिताच्या शिकण्यावर अवलंबून असते शाळेत येण्याआधी थोड्या प्रमाणात विद्यार्थ्यांना गणिताची कल्पना असते. त्याच कल्पनांच्या आधारावर ते गणित शिकतात.

जिवनाच्या प्रत्येक स्थितीमध्ये विद्यार्थी गणिताचा उपयोग करत असतात. गणित शिकण्यासाठी त्यांचे शिकणे आणि सुरुवात हा दृष्टीकोन ध्यानात घेऊन हे पुस्तक तयार करण्यात आलेले आहे.

राष्ट्रीय अभ्यासक्रम चौकटकार्य 2005 आणि शिक्षणाचा हक्क 2009 ह्यांच्या मूलभूत तत्वांच्या आधारे हे पुस्तक अशा प्रकारे तयार करण्यात आलेले आहे की चौकशी आणि निरीक्षणाद्वारे विद्यार्थी गणिताचे ज्ञान प्राप्त करू शकतील. 'कृती' आणि 'प्रश्नसंग्रहांचा' ह्या पुस्तकामध्ये अशाप्रकारे समावेश करण्यात आलेला आहे की त्याद्वारे विद्यार्थ्यांना गणिताची कल्पना येईल आणि ते त्यांच्या ज्ञानाचा उपयोग करतील. ह्या पुस्तकातील प्रत्येक घटकाची सुरुवात विद्यार्थ्यांच्या जीवनामधील प्रत्येक क्षण, त्यांचा खेळ इ लक्षात घेऊन गणितीय संकल्पनांचा समावेश करण्यात आलेला आहे. गणिताची कल्पना समजणे, उदाहरणे योग्यरितीने सोडविणे, तर्कदृष्टीने विचार करणे, गणितीय भाषेमध्ये युक्तींना व्यक्त करणे इ. कौशल्य विद्यार्थी ह्या पुस्तकातील कृती आणि प्रश्नसंग्रहाद्वारे प्राप्त करू शकतील. गणिताची संकल्पना योग्यरितीने समजण्यासाठी निरनिराळ्या परिस्थितीची आणि कृतींची चित्रे ह्या पुस्तकामध्ये मोठ्या प्रमाणावर आहेत.

गणित शिकणे हा प्रत्येक विद्यार्थ्यांचा हक्क आहे. ह्या पुस्तकाचा उपयोग करून विद्यार्थी संख्या आणि चार मूलभूत क्रियांचे ज्ञान प्राप्त करू शकतील त्यामूळे विद्यार्थीमध्ये गणिताची आवड निर्माण होईल आणि ते गणित उत्साहाने शिकतील. आवश्यक असलेले शैक्षणिक साहित्य तयार करून आणि विद्यार्थ्यांच्या शिकण्याच्या वेळेचा योग्य उपयोग यांची खात्री करून शिकविणे-शिकणे ह्या कृती कराव्यात. नवीन पद्धतीनुसार हे पुस्तक तयार करण्यात आलेले आहे. सर्व शिक्षक ह्याची अंमलबजावणी करतील अशी आम्ही आशा करतो. ख ली आणि खख च्या वर्गासाठी जे गणितीय कौशल्य तयार करण्यात आलेले आहे ते विद्यार्थी प्राप्त करतील ह्याची आम्हाला खात्री आहे.

31-03-2011

हैद्राबाद

श्रीमती बी. शेशुकुमारी

डायरेक्टर

SCERT, हैद्राबाद

शिक्षकांना सुचना

- ख आणि खख च्या वर्गाचे गणिताचे पुस्तक हे छउक्र 2005 च्या मूलभूत तत्वानुसार आणि ळए - 2009 च्या मार्गदर्शनानुसार तयार करण्यात आलेले आहे.
- विद्यार्थ्यांनी उत्साहाने गणित शिकावे असे घटक तयार करण्यात आलेले आहे.
- प्रत्येक घटकामध्ये विद्यार्थ्यांना माहीत असलेल्या गणिताच्या संकल्पनेचा सामावेश करण्यात आलेला आहे आणि योग्य प्रश्नसंग्रहाद्वारे नवीन संकल्पनांचा समावेश करण्यात आलेला आहे.
- दैनंदिन जिवनाद्वारे/अर्थपूर्ण परीस्थितीद्वारे मूलांना संकल्पनाची ओळख प्राप्त व्हावी असे प्रश्नसंग्रह तयार करण्यात आलेले आहे. अशा प्रश्नसंग्रहामुळे विद्यार्थी तर्कदृष्ट्या विचार करणे, आपल्या युक्तींना गणितीय भाषेत व्यक्त करून उदाहरणे सोडवू शकतील.
- प्रश्नसंग्रह आणि कृतीची योग्य योजना आखून ख च्या वर्गाचा शेवट करण्यात आलेला आहे. ख च्या वर्गात विद्यार्थ्यांना संख्यांची संकल्पना समजेल, बेरीज आणि वजाबाकी ते करू शकतील. खख री वर्गाच्या शेवटी विद्यार्थ्यांना गट तयार करून बेरीज करणे, हातचेच्या तंत्रज्ञानाचा वापर करून वजाबाकी करणे, गुणाकारची आणि भागाकारची मूलभूत संकल्पना माहीत होणे इ विद्यार्थ्यांना समजेल.
- प्रत्येक घटकाच्या सुरुवातीला विद्यार्थ्यांना चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगितलेले आहे. त्यांच्या मागील गणिताच्या संकल्पनेच्या ज्ञानानुसार त्यांना प्रश्न विचारण्यात असलेले आहे. त्याद्वारेच प्रत्येक घटक तयार करण्यात आलेले आहे. वर्गामधील कृती करण्यासाठी. ह्या क्रियेमध्ये सहज मिळतील अशा वस्तूंचा जसे गोट्या, बिया काड्या, मण्या इ. चा उपयोग करण्यात आलेला आहे.
- पद्धतशरि मांडणी करून उदाहरणे सोडवणे, तर्कदृष्ट्या विचार करणे. ह्यासाठी गट तयार करून कृती करण्याचा सामावेश करण्यात आलेला आहे.
- अशाच प्रकारे विद्यार्थ्यांनी उदाहरणे सोडविण्याआधी त्यांना दिलेल्या उदाहरणांच्या सुचना समजण्यासाठी प्रोत्साहन द्या.
- पुस्तक अशा प्रकारे तयार करण्यात आलेले आहे की त्याद्वारे विद्यार्थ्यांना सखोल अभ्यास करणे, निरीक्षण करणे, संशोधन करणे, घेणे गणिताची संकल्पना समजणे उदाहरणे सोडविण्यासाठी त्यांच्या ज्ञानाचा उपयोग करणे इ. ची मदत होईल.
- विद्यार्थ्यांच्या दैनंदिन जिवनाच्या परीस्थितीच्या चित्रांचा सामावेश करण्यात आलेला आहे.
- दैनंदिन परीस्थितीच्या परीणामाला निरनिराळ्या प्रकारच्या खेळाद्वारे विद्यार्थी गणिताचा उपयोग करतील. ह्या पार्श्वभूमीवर आधारीत हे पुस्तक तयार करण्यात आले आहे ते संपूर्णरीत्या ह्या पुस्तकाचा उपयोग करतील आणि मूलांच्या शिकण्याच्या वेळेच्या उपयोगाची खात्री येईल.

J{UV
B`EVm1 br
Aä`ngH\$ - Anj rV n{aUm_

KQH\$ - 1 : {dÜmî` mZm_nhrV Agbbr J{UVr` gH\$enZm

- विद्यार्थी वस्तूंचे निरीक्षण करून त्याबद्दल बोलू शकतात.
- त्यांच्या भाषेमध्ये ते गणितीय पदांचा उपयोग करू शकतात.
- आत-बाहेर, वर-खाली, लठठ-सडपातळ, मोठे-लहान, जास्त-कमी, खोल-उथळ ह्या पदांचा ते उपयोग करू शकतात आणि आणखी उदाहरणे देऊ शकतात
- फरक ओळखा.

KQH\$ - 2 : AnH\$na

- द्विमीतीय आणि त्रिमीतीय आकारांची तूलना विद्यार्थी करू शकतात.

KQH\$ - 3 An(U 4 : 1 Vo5 An(U 6 Vo9 n`VMr g\$`m

- दोन गटामध्ये विद्यार्थी वस्तू मोजू शकतात आणि त्यांची तूलना करू शकतात.
- ते निरनिराळ्या वस्तूंना वेगळे करू शकतात आणि त्यांना मोजू शकतात.
- ते ९ पर्यंत मोजू शकतात आणि त्यांना अंकामध्ये दर्शवून क्रमामध्ये लिहू शकतात.
- समान संख्येच्या वस्तूंना ते ओळखू शकतात.
- ते वस्तूंना त्यांच्या संख्यांनुसार योग्य क्रमामध्ये ठेवू शकतात.

KQH\$ - 5 : An(Y-Z\$ya, _Ü` eOmV-H\$_r

- विद्यार्थी ९ पर्यंतचे पहिले, शेवटचे, मधले, मागील आणि पूढील वस्तू सांगू शकतात.
- ते दोन गटांमध्ये वस्तूंची तूलना (९ पेक्षा कमी) करू शकतील जसे जास्त, आणि कमी समान.-
- ९ पर्यंतच्या संख्यांना ते चढत्या आणि उतरत्या क्रमामध्ये लिहू शकतात.

KQH\$ - 6 : eW` (0)

- वस्तू नसलेल्या ठिकाणी विद्यार्थी शून्याचा उपयोग करू शकतात.
- १ च्या आधी शून्य येते हे ते सांगू शकतात.

KQH\$ - 7 : g\$`nMr ~arO, EH(U 9 nj m OmV ZH\$no

- जर १ मध्ये संख्या मिसळले तर आपल्याला पूढील संख्या मिळेल हे विद्यार्थी सांगू शकतात.
- प्रत्येक साखळीमधील मण्या ते मोजू शकतील आणि त्यांची बेरीज करू शकतात.

- ते आडव्या पद्धतीने उभ्या पद्धतीने दोन संख्या. (९ पर्यंत) लिहू शकतात आणि त्यांची बेरीज करू शकतात.
- दूसरी मोठी संख्या मिळण्यासाठी किती संख्या मिसळावी हे ते सांगू शकतात.
- दोन निरनिराळ्या गटांमध्ये वस्तूंची बेरीज आणि त्यांचे एकूण करू शकतात.
- एकूण समान मिळविण्यासाठी ते निरनिराळ्या संख्यांची बेरीज करू शकतात.
- कोणत्याही संख्येमध्ये शुन्य मिसळले तर. तीच समान संख्या मिळते हे ते समजू शकतात.

KQHS - 8 : 9 न्ज mH\$_r\$ Agbē`m g\$` nMr dOm-nH\$

- ९ पासून किती संख्या घेऊ शकतो आणि किती संख्या उरली हे विद्यार्थी सांगू शकतात.
- जर ९ पर्यंतच्या संख्यांमधून ० वजा केले तर काहीच बदल होत नाही आणि त्या वस्तूंची संख्या तितकीच राहते हे ते सांगू शकतात.
- ते गटांची तूलना करू शकतात आणि कितीने कमी किंवा जास्त आहे हे सांगू शकतात.
- ते आडव्या पद्धतीने किंवा उभ्या पद्धतीने संख्या लिहू शकतात आणि त्यांची वजाबाकी करू शकतात.
- समान उत्तरांच्या निरनिराळ्या वजाबाक्या ओळखू शकतात आणि सांगू शकतात.
- देण्यात आलेल्या मधुन, सर्वच वजाबाकी केल्यास, शुन्य वस्तु उरतात, असे ते सांगू शकतात.

KQHS - 9 : 10 Vo20 n`VA`m g\$` m

- १० पेक्षा जास्त असलेल्या संख्यांचे दशम स्थान आणि एकम स्थान विद्यार्थी सांगू शकतात.
- २० पर्यंत, क्रमा मध्ये, विद्यार्थी संख्या मोजू शकतात आणि लिहू शकतात.
- २० पर्यंत दिलेल्या दोन संख्यांपैकी कोणती संख्या मोठी आहे आणि कोणती संख्या लहान आहे हे ते सांगू शकतात.
- दोन पेक्षा जास्त दिलेल्या संख्यांपैकी कोणती संख्या सर्वात लहान आहे आणि कोणती संख्या सर्वात मोठी आहे हे ते सांगू शकतात.

KQHS - 10 : 20 न्ज mOmV Zgbē`m g\$` nMr ~arO

- विद्यार्थी काड्यांचा गठठा आणि मोकळ्या काड्यांचा उपयोग करून २० पेक्षा जास्त नसलेल्या दोन अंकी संख्यांची बेरीज करू शकतात.
- विद्यार्थी संख्यांची बेरीज आडव्या आणि उभ्या पद्धतीने करू शकतात.

KQHS - 11 : 20 न्ज mOmV Zgbē`m g\$` nMr dOm-nH\$

- विद्यार्थी काड्यांचा गठठा आणि मोकळ्या काड्यांचा उपयोग करून दोन अंकी संख्यांमधून एक अंकी संख्या वजा करू शकतात.
- विद्यार्थी संख्यांची वजाबाकी आडव्या आणि उभ्या पद्धतीने करू शकतात.

KQHS - 12 : 10 Vo100 n`VA`mXe_ nWnZnMr Ani I

- विद्यार्थी १० ते १०० पर्यंतच्या काड्यांचा गठठा दशममध्ये मोजतात आणि समजण्याचा प्रयत्न करतात आणि त्यांना लिहितात (१०, २०, ३०.....इ.)

KQHS - 13 An(U 14 : 10 Vo100 n`VA`m gS` m Anbbr gS` m AnYr-_Ybr-ZYa

- विद्यार्थी नोटा किंवा काड्यांचा गठठा आणि मोकळ्या काड्या ह्यांचा उपयोग करून दशम आणि एकम सांगू शकतात
- काड्यांचा गठठा आणि मोकळ्या काड्या मध्ये दशम आणि एकक किती संख्या किंवा दहा रुपयेचे नोट आणि एक रुपयाचे नाणे ते सांगू शकतात.
- १०० पेक्षा लहान असलेल्या संख्यापैकी लहान, मोठे किंवा मधली संख्या ते सांगू किंवा लिहू शकतात.
- ते संख्यांना चढत्या किंवा उतरत्या क्रमामध्ये लिहू शकतात.

KQHS - 15 : ngo

- विद्यार्थी निरनिराळ्या नाणी ओळखू शकतात. (५० पैसे, १ रुपये, २ रुपये, ५ रुपये)
- एक रुपया बनावण्यासाठी ५० पैशाच्या किती नाणे लागतील हे ते सांगू शकतात.
- ते १, २, ५, १०, २०, ५० आणि १०० रुपयांची किंमत ओळखू शकतात.

KQHS - 16 : dā

- विद्यार्थी पहाट, सकाळ, दूपार, संध्याकाळ आणि रात्रीची वेळ ओळखू शकतात. त्या वेळेस होणारे काम ते सांगू शकतात. कोणते काम कोणत्या वेळी करावे हे ते समजून घेतात.

KQHS - 17 : bnS-r-dOZ-AnH\$ra

- विद्यार्थी परिमाण नसलेले एककच्या सहाय्याने जसे तळपाय क्यूबीट इ च्या सहाय्याने वस्तू मोजतात.
- ते कोणती वस्तू जड आहे किंवा हलकी आहे, कोणत्या भांड्यामध्ये जास्त द्रव पदार्थ आहे हे ते सांगू शकतात.
- खरे मोजमाप न करता ते लांबी, वजन आणि आकाराचा अंदाज करू शकतात.
- ते कोणते जास्त/कमी आहे हे सांगू शकतात.

अनुक्र मणिका

घटक	घटकाचे नाव	महिना	पृष्ठ क्रमांक
1.	विद्यार्थ्यांना माहीत असलेली गणितीय संकल्पना	जुन	1
2.	आकार	जुन	6
3.	1 ते 5 पर्यंतच्या संख्या	जुलै	13
4.	6 ते 9 पर्यंतच्या संख्या	जुलै	29
5.	आधी-नंतर-मधील-जास्त-कमी	जुलै	44
6.	शून्य (0)	ऑगस्ट	53
7.	एकूण बेरीज 9 असलेल्या संख्यांची बेरीज	ऑगस्ट	56
8.	9 पर्यंतच्या संख्यांची वजाबाकी	सप्टेंबर	65
9.	10 ते 20 पर्यंतच्या संख्या	ऑक्टोबर	72
10.	20 पेक्षा जास्त नसलेल्या संख्यांची बेरीज	नोव्हेंबर	85
11.	20 पेक्षा कमी असलेल्या संख्यांची वजाबाकी	नोव्हेंबर	89
12.	10 ते 100 पर्यंतच्या दशम स्थानांची ओळख	डिसेंबर	93
13.	20 ते 100 पर्यंतच्या संख्या	डिसेंबर	97
14.	आधी-मध्ये-नंतर येणारी संख्या	जानेवारी	116
15.	पैसे	जानेवारी	122
16.	वेळ	जानेवारी	127
17.	लांबी-वजन आणि आकार	फेब्रुवारी	131
	उजळणी	मार्च	

आपले राष्ट्रगीत

- रवीन्द्रनाथ ठागूर

जन-गण-मन अधिनायक जय हे
भारत भाग्य विधाता.
पंजाब, सिंध, गुजरात, मराठा
द्राविड, उत्कल, वंगा,
विंध्य हिमाचल, यमुना गंगा
उच्छल जलधी तरंग
तव शुभ नामे जागे
तव शुभ आशीष मागे
गाहे तव जय गाथा,
जन गण मंगल-दायक जय हे,
भारत भाग्य विधाता,
जय ये, जय हे, जय हे
जय जय जय जय हे.

प्रतिज्ञा

- पैडिमरी व्यंकटा सुब्बाराव

“भारत माझा देश आहे, सारे भारतीय माझे बांधव आहेत.

माझ्या देशावर माझे प्रेम आहे, आणि माझ्या देशातल्या समृद्ध आणि विविधतेने नटलेल्या परंपरांचा मला अभिमान आहे. त्या परंपरांचा पार्श्वक होण्याची पात्रता माझ्या अंगी यावी म्हणुन मी सदैव प्रयत्न करीन.

मी माझ्या पालकांचा, गुरुजनांचा आणि वडिलधाच्या माणसांचा मान ठेवीन आणि प्रत्येकाशी सौजन्याने वागेन. प्राणी मात्रांवर दया दाखविन.

माझा देश आणि माझे देश बांधव यांच्याशी निष्ठा राखण्याची मी प्रतिज्ञा करीत आहे. त्यांचे कल्याण आणि त्यांची समृद्धी ह्यातच माझे सौख्य सामावले आहे.”

----- * -----

1 विद्यार्थ्यांना माहित असलेली गाणितीय संकल्पना

चित्राकडे बघा

खालील प्रश्नांची उत्तरे तोंडी द्या

- ★ चित्रामध्ये काय आहे ?
- ★ कासवं कोठे आहे ?
- ★ सर्वात जास्त उंचावर कोणता पक्षी उडत आहे ?
- ★ कोणत्या कुंडी मध्य जास्त फुल आहेत ?
- ★ उभ्या असलेल्या दोन मूलामध्ये सडपातळ कोण आहे ?
- ★ ऊंदीर कोठे जात आहे ?
- ★ टि.व्ही चा अँटेना कोठे आहे ?
- ★ कूत्रा कोठे आहे ?
- ★ कोणता मूलगा पाण्यामध्ये खोल बूडालेला आहे ते दाखवा.
- ★ सर्वात मोठे झाड दाखवा.

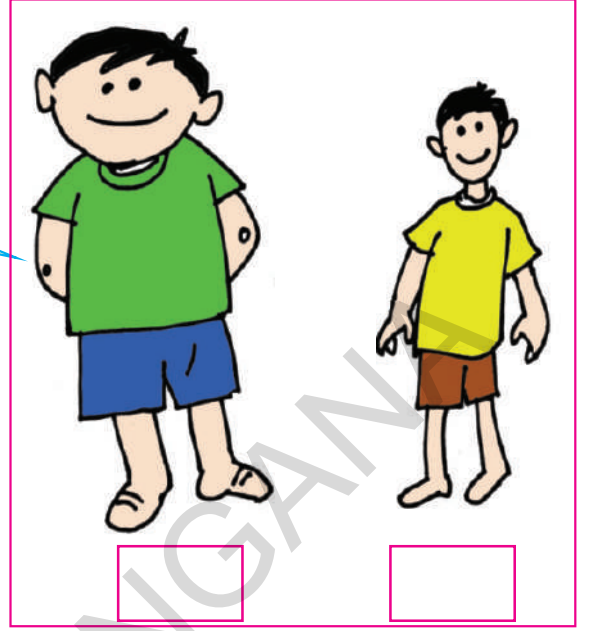
विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा त्यांना मूलभूत संकल्पना जसे लठु-सडपातळ, मोठे-लहान, आत-बाहेर, वर-खाली, जास्त-कमी इ. समजण्यास मदत करा.

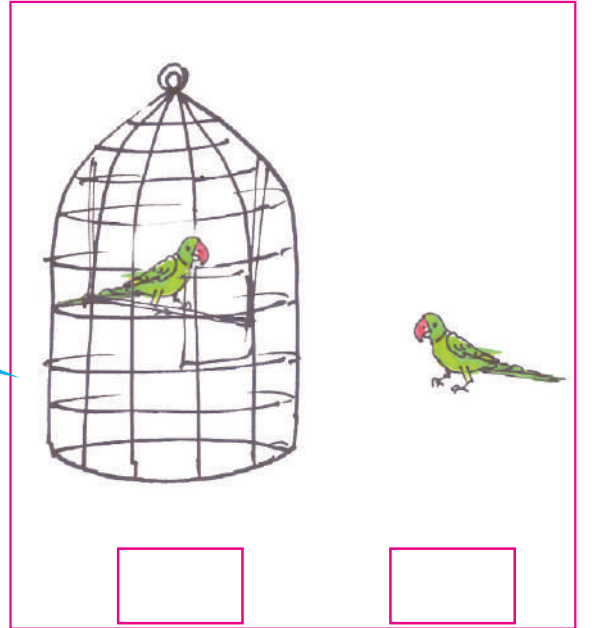
तुमची उत्तरे

(अ) तुमची उत्तरे मध्ये ✓ करुन दर्शवा

कोण सडपातळ आहे ?

कोणते लहान आहे ?

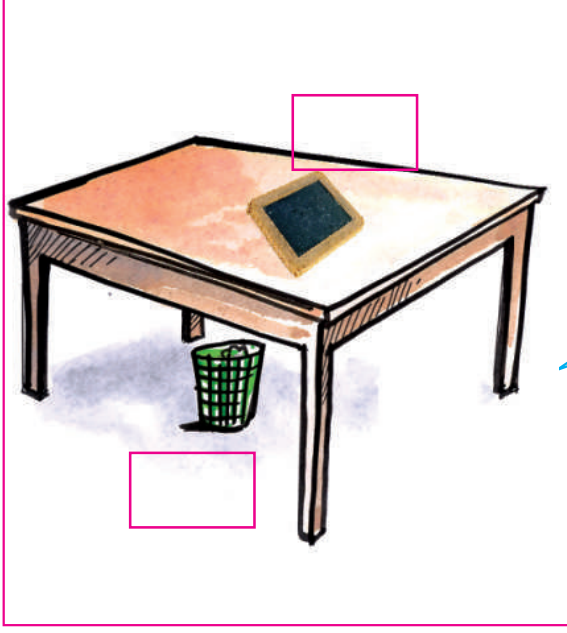

कोणता पोपट पिंजऱ्याच्या बाहेर आहे ?

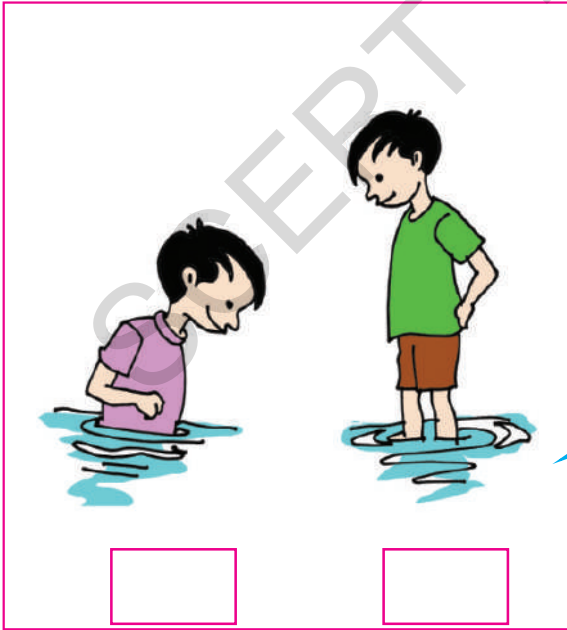
तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. सुचनेप्रमाणे त्यांना प्रश्नांची उत्तरे लिहू द्या.

तुमची उत्तरे मध्ये '✓' करून दर्शवा.

कोणती वस्तु टेबलच्या खाली आहे ?

संख्येमध्ये कोणती कमी आहे ?

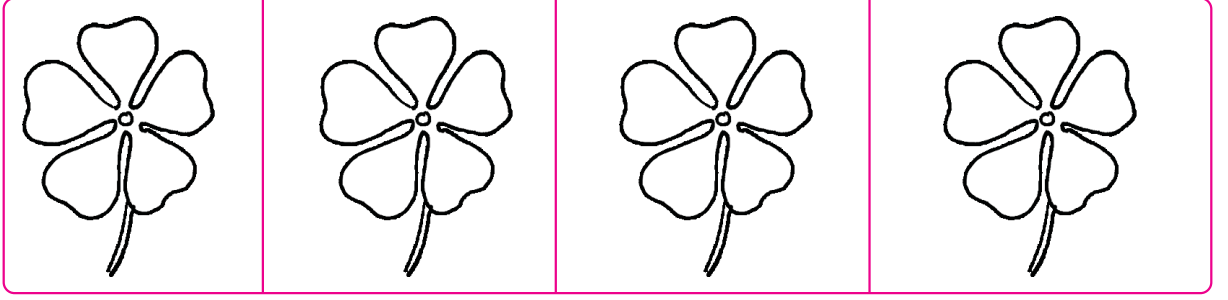

पाण्यामध्ये कोण खोलवर आहे ?

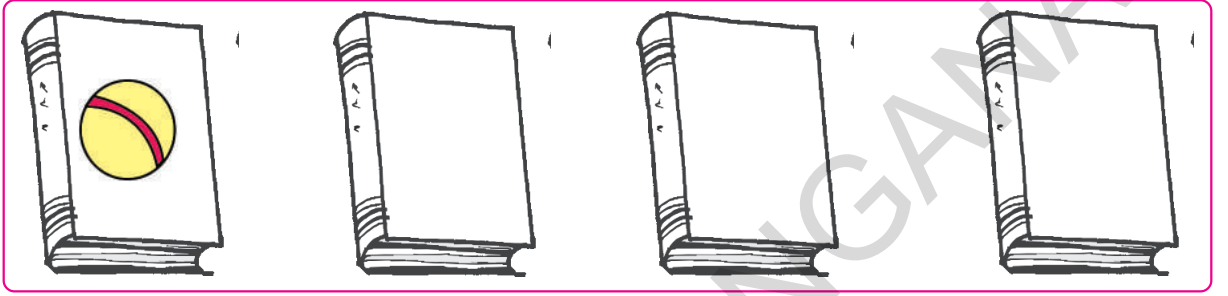

तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. सुचनेप्रमाणे त्यांना प्रश्नांची उत्तरे लिहू द्या.

(आ) खालील फूलांना रंगावा - आतील भाग - लाल रंग, बाहेरील भाग - पिवळा रंग भरा.

(इ) प्रत्येक पुस्तकावर चेंडू चे चित्र काढा.

(ई) खाली दिलेल्या ग्लासच्या चित्राला बघा. ह्या ग्लासपेक्षा लहान असलेल्या ग्लासचे दूसरे चित्र काढा .

(उ) खाली दिलेल्या मेणबत्तीला बघा. ह्या मेणबत्तीपेक्षा लहान आणि बारीक असलेल्या दूसऱ्या मेणबत्तीचे चित्र काढा.

तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. सुचनेप्रमाणे त्यांना प्रश्नांची उत्तरे लिहू द्या.

(ऊ) खाली दिलेल्या बॅटपेक्षा मोठे असलेल्या बॅटचे चित्र काढा.

(ऋ) खाली दिलेल्या फूग्यांना बघून त्यापेक्षा कमी असलेले फूग्यांचे चित्र काढा.

(ए) खाली दिलेल्या आंब्यांना बघून त्यापेक्षा जास्त असलेल्या आंब्यांचे चित्र काढा.

(ऐ) पलंगाखाली चेंडू चे चित्र काढा.

तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. सुचनेप्रमाणे त्यांना प्रश्नांची उत्तरे लिहू द्या.

2 आकार

चित्राकडे बघा.

- ★ ह्या चित्रामध्ये कोण आहेत ? ते काय करत आहेत ?
- ★ ते कोणता खेळ खेळत आहेत ?
- ★ कोणती वस्तू चेंडूसारखी दिसते ते सांगा ?
- ★ कोणती वस्तू विटसारखी दिसते ते सांगा ?

तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा सुचनेप्रमाणे त्यांना प्रश्नांची उत्तरे लिहू द्या. विद्यार्थ्यांना चेंडू, भोवरा आणि विट सारख्या आकाराच्या काहीं वस्तु सांगण्यास सांगा. त्यांना आकार समजून घेण्यास मदत करा.

अ. समान आकाशच्या वस्तूंच्या जोड्या लावा.

तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा समान आकाराच्या वस्तूंच्या जोड्या लावण्यास सांगा.

आ. खालील चार आकारांचे निरीक्षण करा. समान आकाराच्या वस्तूंना रेषेने जोडा. खाली तीन उदाहरणे दिलेली आहेत.

उदाहरण

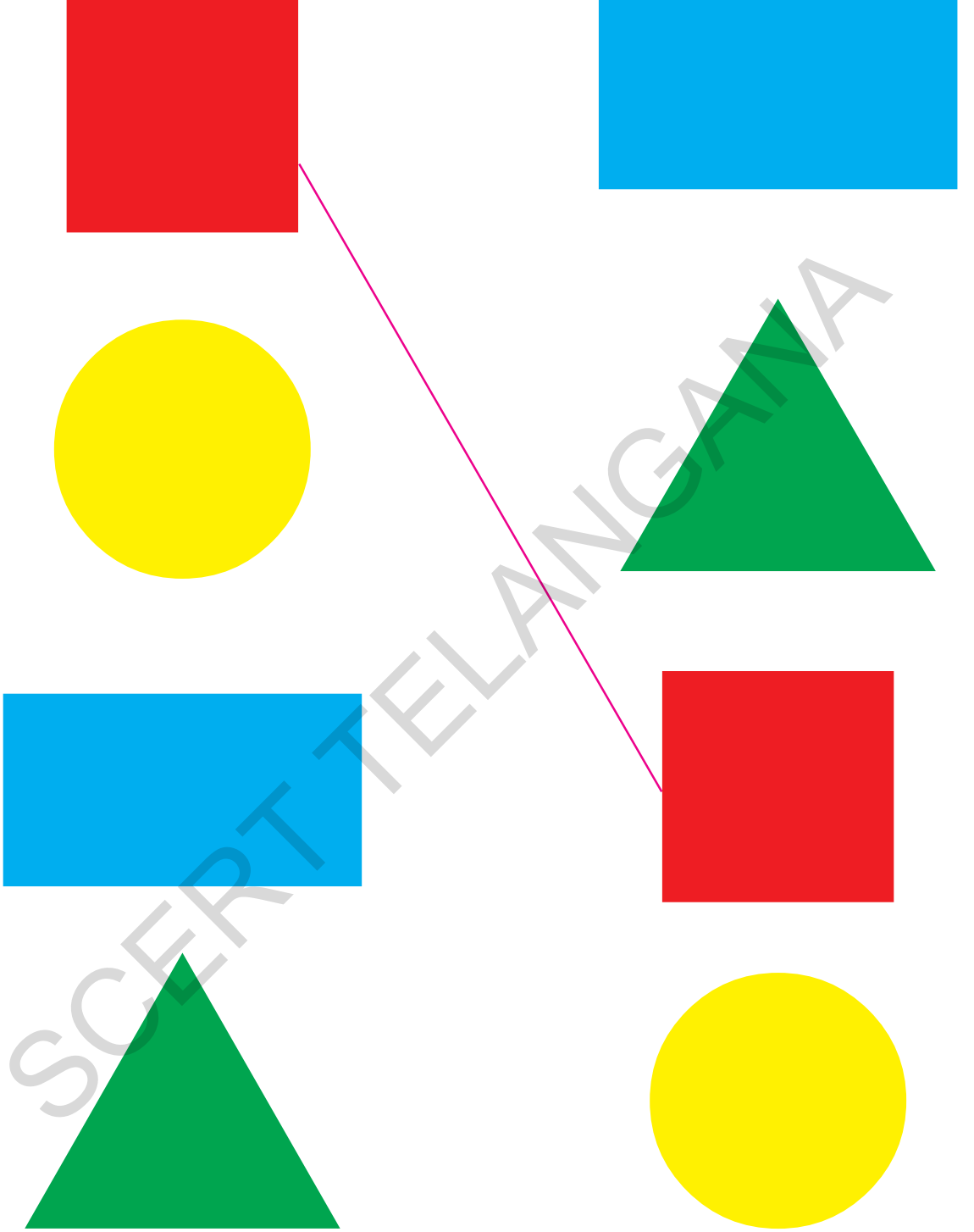
उदाहरण

उदाहरण

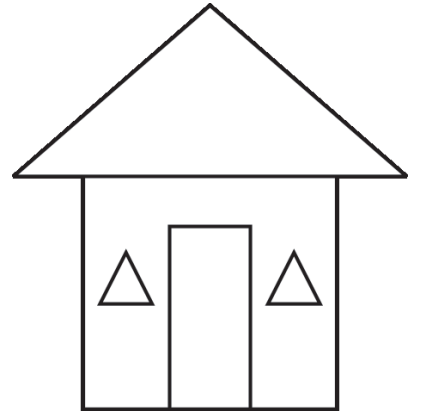
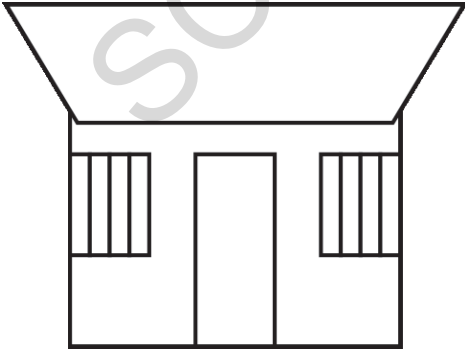
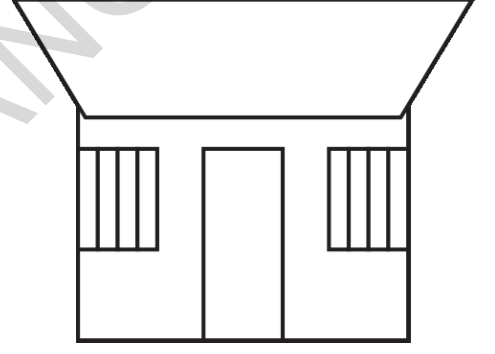
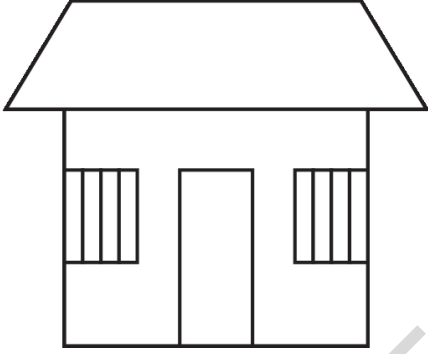
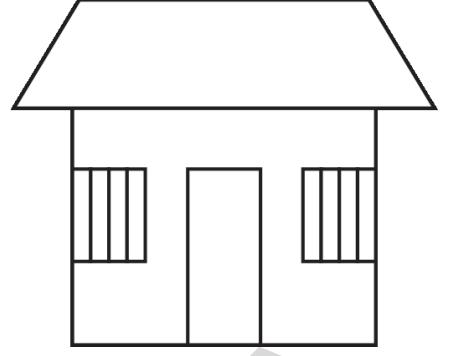
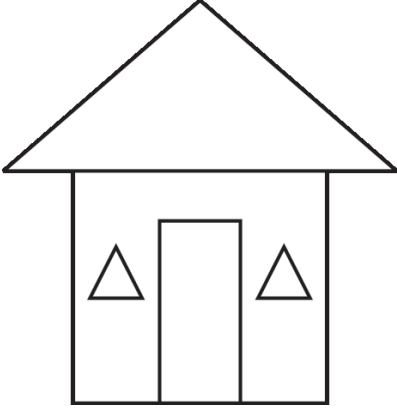
तुमच्या विद्यार्थ्यांना चार आकारांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. वर दाखविल्याप्रमाणे भौमितीक त्रिमीती आकाराच्या वस्तूंना जोडण्यास सांगा. भौमितीक त्रिमीती आकाराचे वस्तू समजण्यास त्यांना मदत करा.

इ. समान आकारांच्या जोड्या लावा.

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वरील 6 आकारांचे निरीक्षण करण्यास सांगा समान आकारांचे त्यांना जोड्या लावू द्या. त्यांना भौमीतिक आकार समजण्यास मदत करा.

ई. खालील चित्राचे निरीक्षण करा. समान चित्रांचे जोड्या लावा.

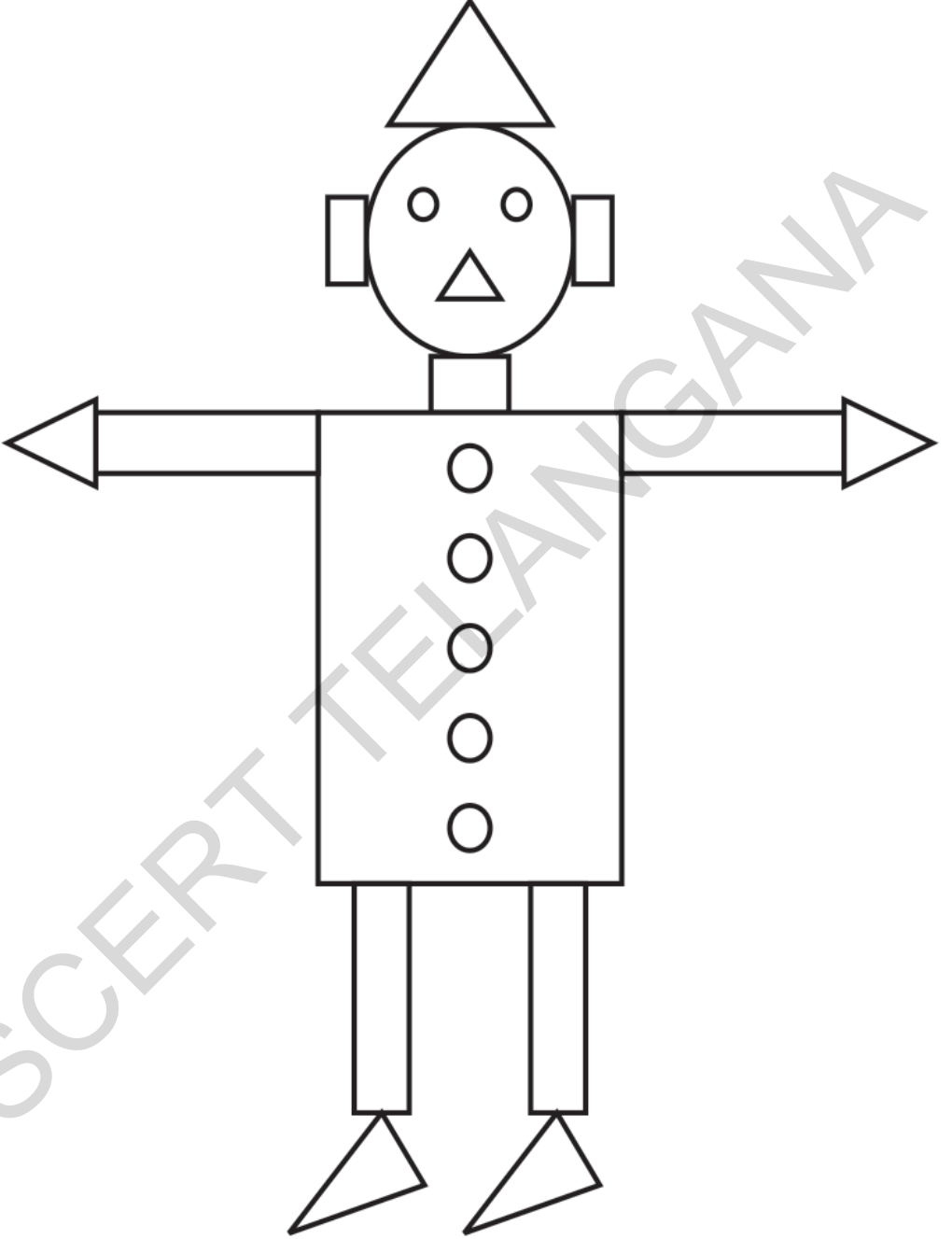

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वरील 6 आकारांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. समान आकारांचे त्यांना जोड्या लावू द्या. भौमीतिक आकार समजण्यास त्यांना मदत करा.

उ. खाली दिलेल्या 4 आकारांचा रंगाकडे बघा.

खाली दिलेल्या चित्रामधील आकारांना त्याच रंगाने रंगवा.

चार निरनेराळ्या आकारांचा उपयोग तुमच्या विद्यार्थ्यांना ओळखण्यास सांगा.

ते आकार चित्रामध्ये कोठे मोठे आहेत हे ओळखू द्या. त्या आकारांना योग्य रंगाने रंगवण्यास सांगा.

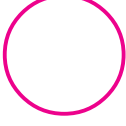
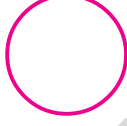

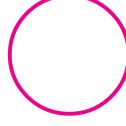

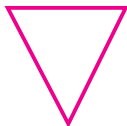
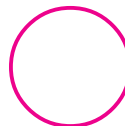
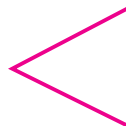

ऊ . खाली दिलेल्या आकारांचे क्रमाने निरीक्षण करा आणि पूढील आकार काढा.

ए. प्रत्येक ओळीमधील आकारांचे निरीक्षण करा. भिन्न आकार असलेल्या आकृतीमध्ये '✓' करा खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

उदा:

तूमच्या विद्यार्थ्यांना आकाराचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचना समजावून त्यांना उदाहरणे सोडवू द्या.

3 1 ते 5 पर्यंतच्या संख्या

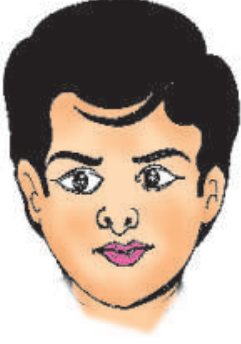
डाव्या बाजूचे चित्र मोजा. उजव्या बाजूस चित्रांची संख्या समान आहे का ? खाली दाखविल्याप्रमाणे रेषा काढून मोजा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वस्तू बरोबर मोजण्यास सांगा. नंतर त्यांना वर दाखवल्या प्रमाणे वस्तू जोडण्यास सांगा.

अ. खाली दिलेले गाणे. कृती करत म्हणा.

एक, एक, एक

माणसाला एक नाक असते.

दोन, दोन, दोन

माणसाला दोन डोळे असतात.

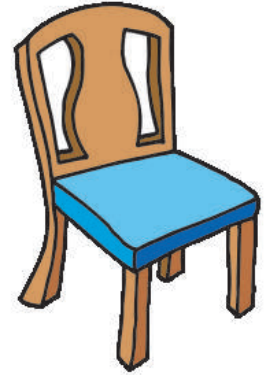

तिन, तिन, तिन

ऑटोरिक्शाला तिन चाक असतात.

चार, चार, चार,

खूर्चीला चार पाय असतात

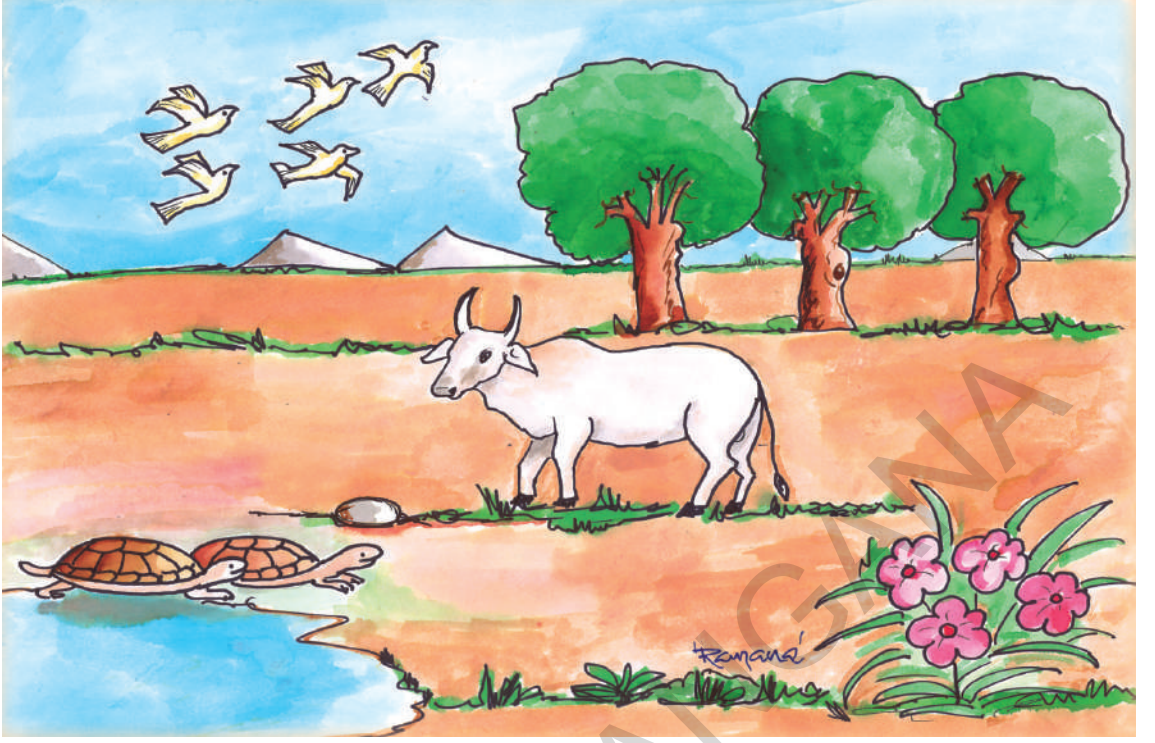
पाच, पाच, पाच,

तळहाताला पाच बोटे असतात.

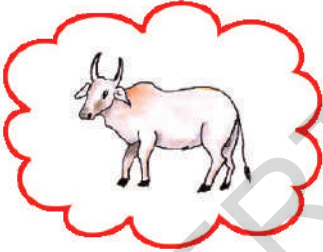

तूम्ही तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील गाणे कृती करून गाण्यास सांगा. वर दाखविल्याप्रमाणे त्यांना 1 ते 5 पर्यंतच्या संख्या मोजण्यास त्यांना मदत करा.

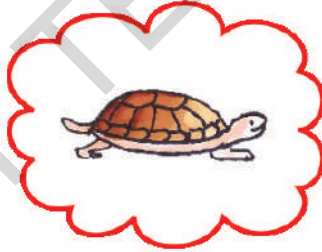
आ. खालील चित्राचे निरीक्षण करा. त्या चित्रामध्ये काय आहे ?

वरील चित्रामध्ये काय आहे आणि ते किती आहे हे सांगा.

किती आहे ?

किती आहे ?

किती आहे ?

किती आहे ?

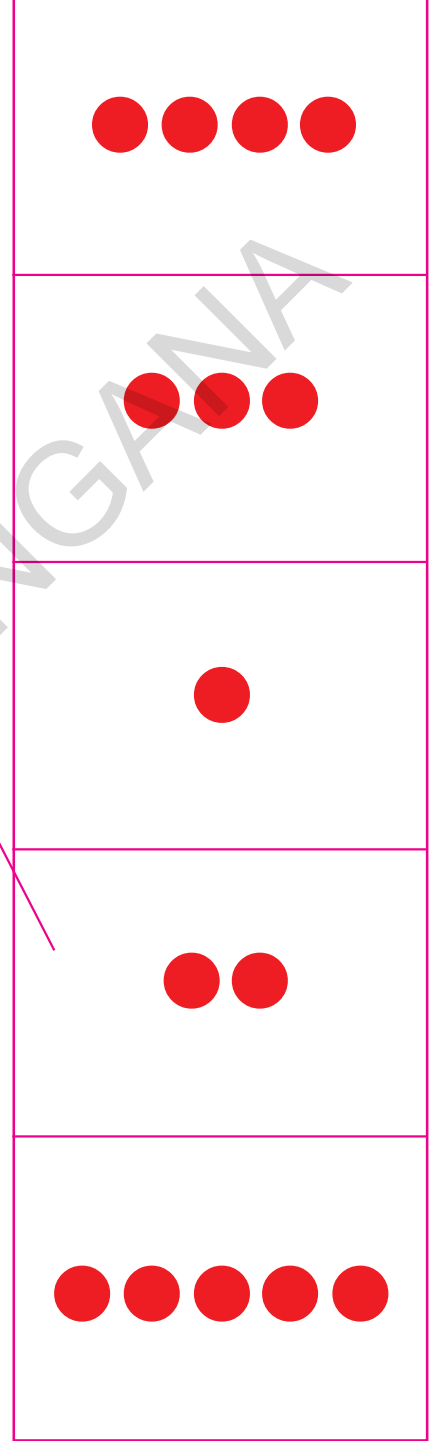
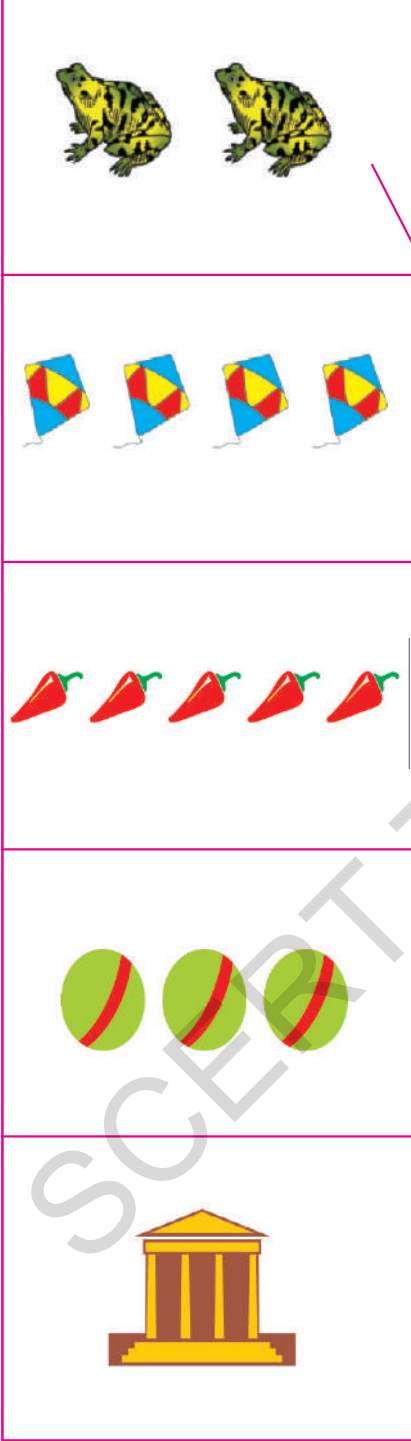

किती आहे ?

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. निरनिराळ्या वस्तूंना त्यांना मोजू द्या. त्यांना ते संख्येमध्ये विचारा.

इ. डाव्या बाजूच्या वस्तू मोजा. त्या समान संख्येला अजव्या बाजूला दिलेल्या मोठ्या डिबाना जोडा. खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

उदाहरण

प्रत्येक चौकटीमधील वस्तू मोजण्यास सांगा. त्यांना त्या वस्तूला आणि टिंबांना त्या संख्येनुसार जोडू द्या.

ई. दोन्ही बाजूच्या वस्तू मोजा. त्यांना संख्येनुसार अचूक जोडा.

 3
 2
 5
 1
 4

 2
 4
 1
 3
 5

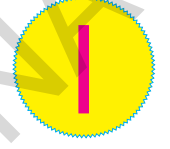
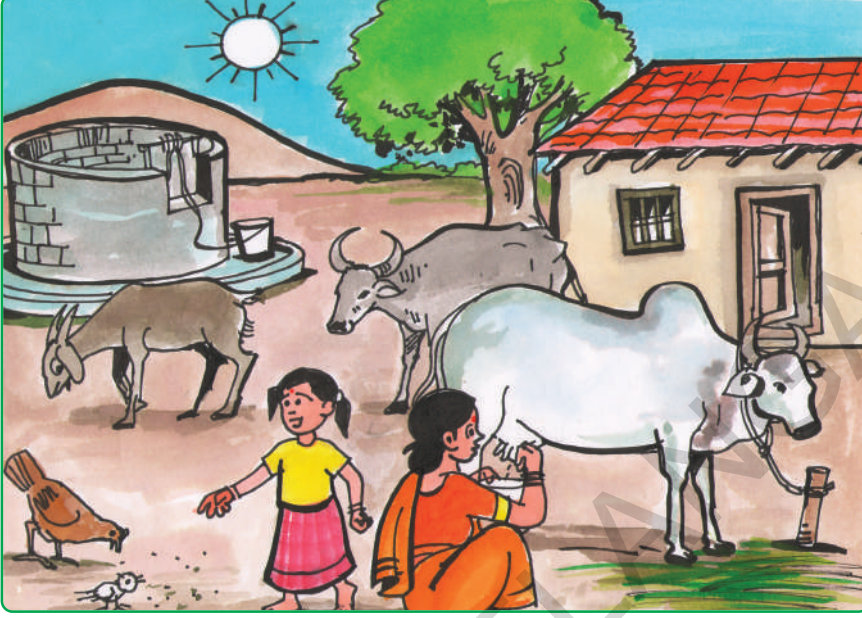

तुमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक चौकटीमधील वस्तू मोजण्यास सांगा. त्यांना संख्या ओळखू द्या. त्या समान वस्तू त्यांना जोडू द्या.

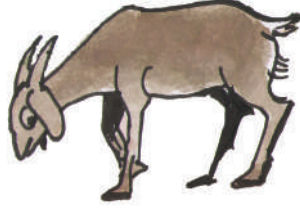
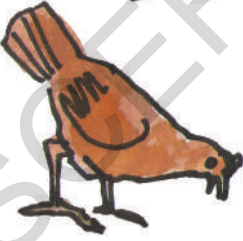
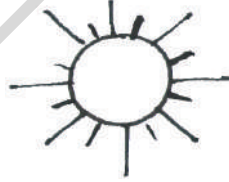
एक

खाली दिलेले चित्र बघा. तूम्ही बघीतलेले प्रत्येक चित्र मोजा. त्या संख्येला रिकाम्या चौकटीत लिहा. एक उदाहरण दिलेले आहे.

एक

१

विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना निरनिराळ्या वस्तूंना मोजू द्या. ती संख्या त्यांना ओळखू द्या. त्या संख्येला त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

दोन

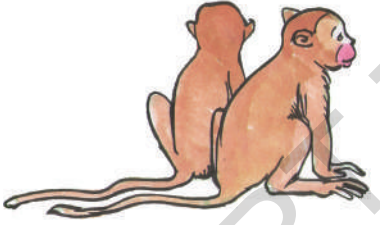

खाली दिलेले चित्र बघा. तूम्ही बघीतलेले प्रत्येक वस्तू मोजा. त्या संख्येला रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

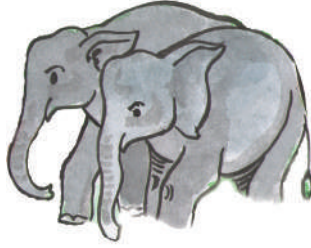

2

दोन

2

2

2	2	2	2	2	2	2

विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. निरनिराळ्या वस्तूंना त्यांना मोजू द्या. ती संख्या त्यांना ओळखू द्या. त्या संख्येला त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

तिन

खाली दिलेले चित्र बघा. तूम्ही बघीतलेले प्रत्येक वस्तू मोजा. त्या संख्यांना रिकाम्या चौकटीत लिहा.

3

तिन

3

3

3

3

3

3

3

3

3

विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. निरनिराळ्या वस्तूंना त्यांना मोजू द्या. ती संख्या त्यांना ओळखू द्या. ती संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

चार

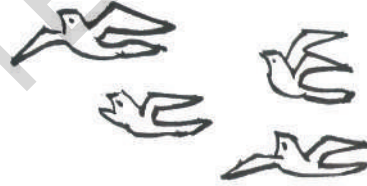

खाली दिलेले चित्र बघा. तूम्ही बघीतलेले प्रत्येक वस्तूला मोजा. त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

4

चार

4

4

4	4	4	4	4	4	4

विद्यार्थ्यांना त्या चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना निरनिराळ्या वस्तूंना त्यांना मोजू द्या. ती संख्या त्यांना ओळखू द्या. रिकाम्या चौकटीमध्ये त्यांना ती संख्या लिहू द्या.

पाच

खाली दिलेले चित्र बघा. तूम्ही बघीतलेले प्रत्येक वस्तूला मोजा. संख्या रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

5

पाच

5

5

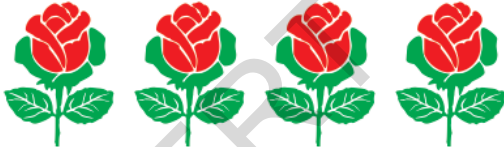

5	5	5	5	5	5	5

विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. निरनिराळ्या वस्तूंना त्यांना मोजू द्या. ती संख्या त्यांना ओळखू द्या. ती संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

डाव्या बाजूकडील वस्तूंना मोजा. त्यांना त्या उजव्या बाजूच्या संख्येला जोडा.

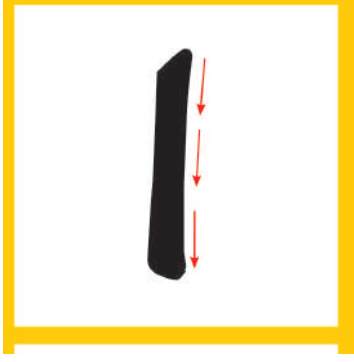
	4
	1
	2
	5
	3

विद्यार्थ्यांना डाव्या बाजूकडील चित्रे मोजण्यास सांगून. रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहीण्यास सांगा. चित्रांना उजव्या बाजूकडील योग्य संख्येला जोडण्यास सांगा.

खाली दिलेल्या संख्यांना बघा. खाली दिल्याप्रमाणे त्या संख्यांना रिकाम्या चौकटीत लिहा.

1	1			
2				
3				
4				
5				

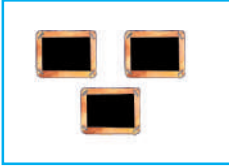
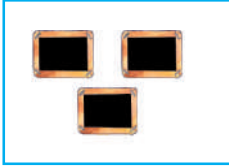

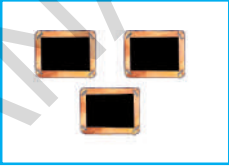

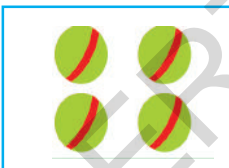
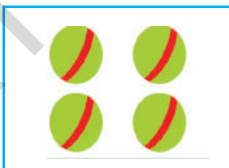
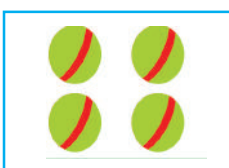
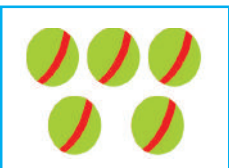

वर दाखविल्याप्रमाणे विद्यार्थ्यांना 1 ते 5 पर्यंतच्या संख्यांना लिहीण्याच्या पद्धतीचे निरीक्षण करण्यास सांगा. वर दिलेल्या रिकाम्या चौकटीतमध्ये त्यांना 1 ते 5 पर्यंतच्या संख्या लिहू द्या.

अभ्यास

अ. प्रत्येक ओळीमधील चौकटीमधील वस्तू मोजा. जर वस्तू जास्त किंवा कमी असेल तर त्या चौकटीमध्ये '✓' करा.

उदा:-

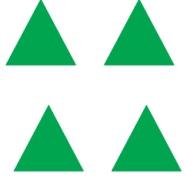

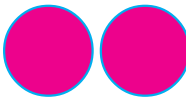
			
☐	☐	☐	☒
			
☐	☐	☐	☐
			
☐	☐	☐	☐
			
☐	☐	☐	☐
			
☐	☐	☐	☐

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक ओळीमधील प्रत्येक चौकटीमधील वस्तूंना मोजण्यास सांगा. ज्या चौकटीमधील वस्तूंची संख्या वेगळी असेल त्याला '✓' करा.

आ. सगळ्यात वरील चौकटीमधील वस्तू मोजा. इतर रेषांच्या रिकाम्या चौकटीमध्ये समान संख्याचे आकार काढा.

उदा:

तुमच्या विद्यार्थ्यांना सगळ्यात वरील ओळीमधील चित्रे मोजण्यास सांगा. रिकाम्या चौकटीमध्ये आवश्यक असलेल्या संख्यांची चित्रे त्यांना काढू द्या.

इ. प्रत्येक ओळीतील चॉकलेटला मोजा आणि त्या संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

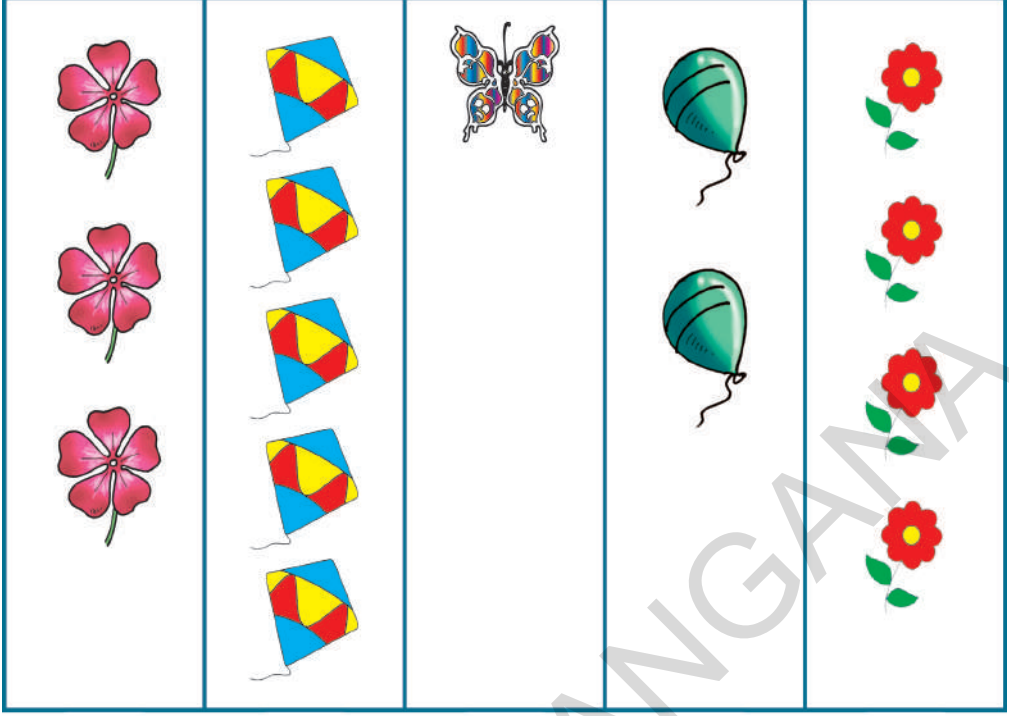
ई. खाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये संख्या क्रमात लिहा.

1	2		
2		4	
2			5
	3		5

प्रश्नासाठी दिलेल्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

उ. प्रत्येक ओळीमधील चित्रे मोजा. ती संख्या प्रत्येक ओळीच्या खाली रिकामी चौकट दिलेली आहे त्या मध्ये लिहा. एक उदाहरण दिले आहे.

उदा:

3

ऊ. खाली दिलेल्या संख्या बघा. अचूक संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

1	2	1	2	1	2		
1	2	3	1	2	3		
1	2	3	4	1	2	3	4
1	2	3	4	5			3

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

4 6 ते 9 पर्यंतच्या संख्या

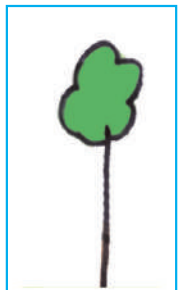
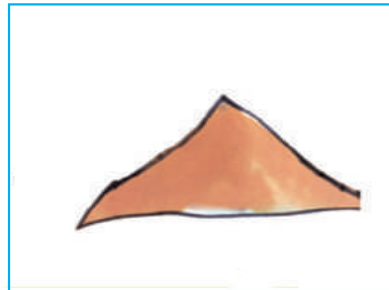
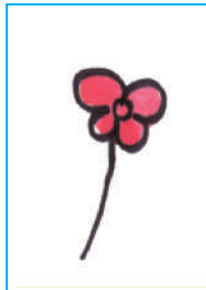
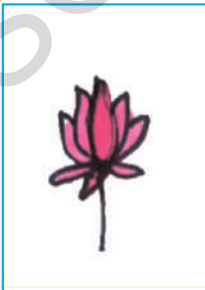
खाली दिलेल्या चित्राला बघा, तुम्ही बघीतलेली प्रत्येक वस्तू मोजा.

अ. कोणती वस्तू किती आहे ते सांगा

किती आहे? किती आहे? किती आहे? किती आहे? किती आहे?

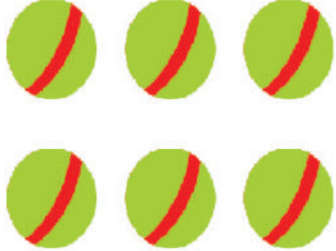
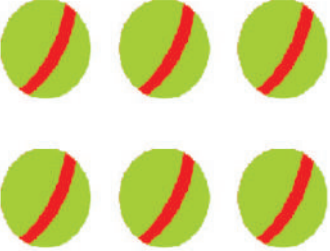
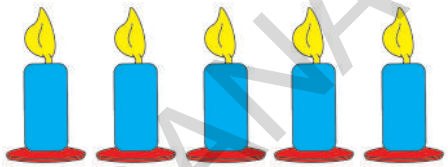

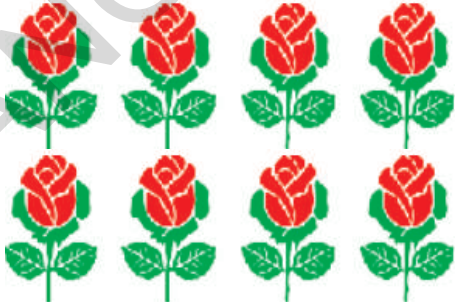
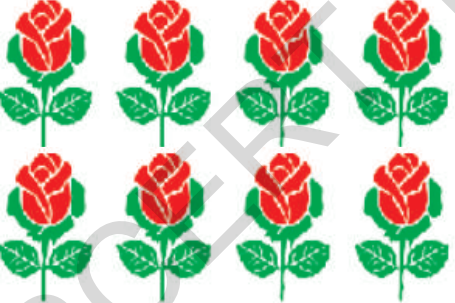
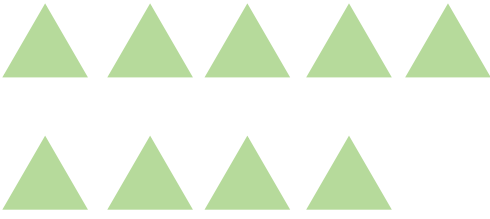
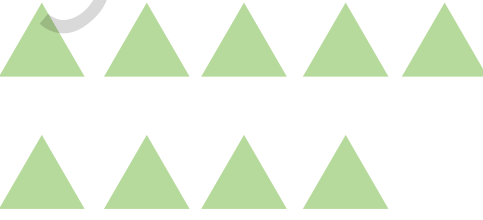

किती आहे? किती आहे? किती आहे? किती आहे?

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. प्रत्येक प्रकारच्या वस्तूची संख्या त्यांना मोजू द्या. ती संख्या त्यांना विचारा.

आ. डाव्या बाजूला दिलेल्या वस्तू मोजा. उजव्या बाजूला दिलेल्या चित्राबरोबर त्यांच्या जोड्या लावा.

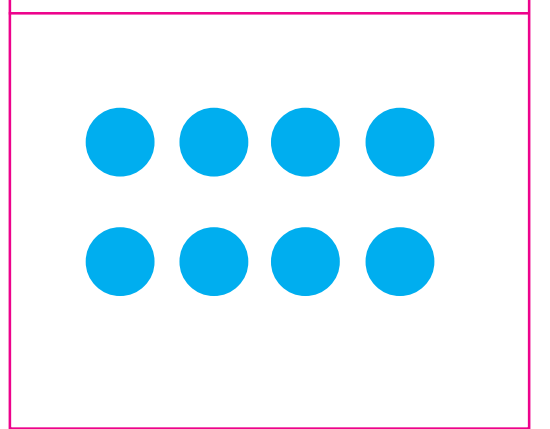
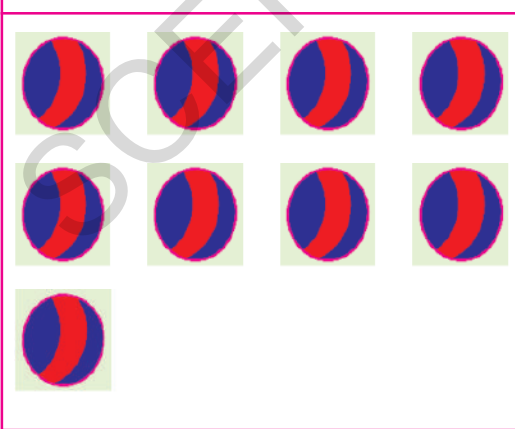
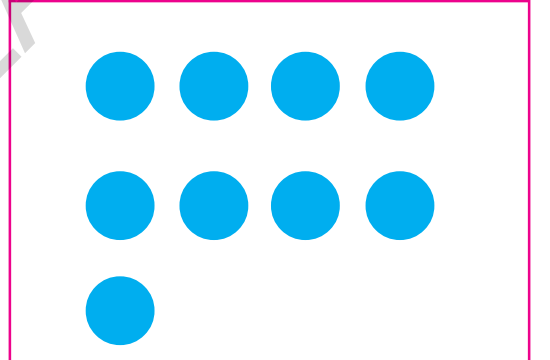
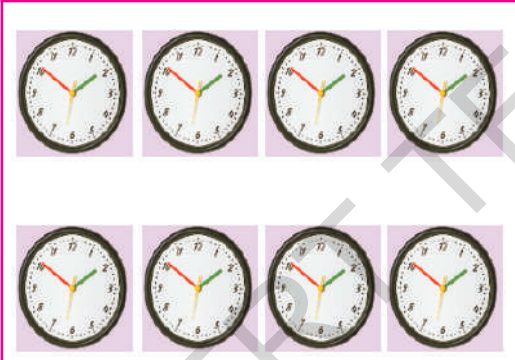
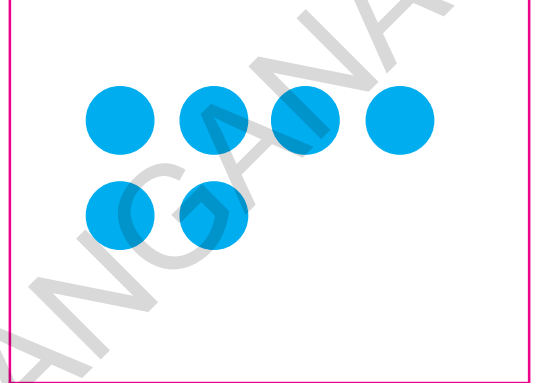
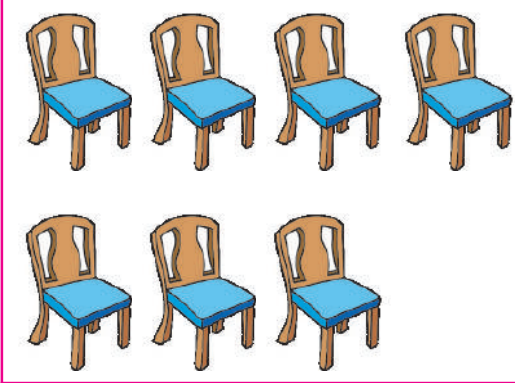
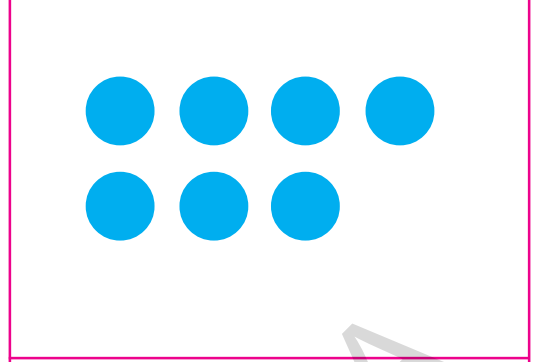
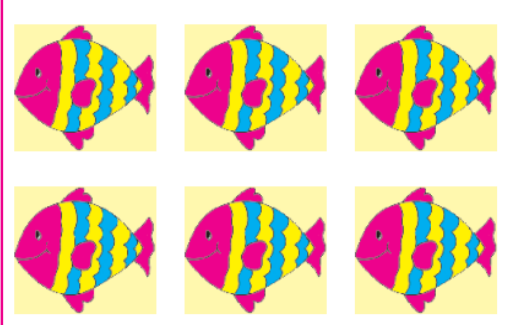
उदा:

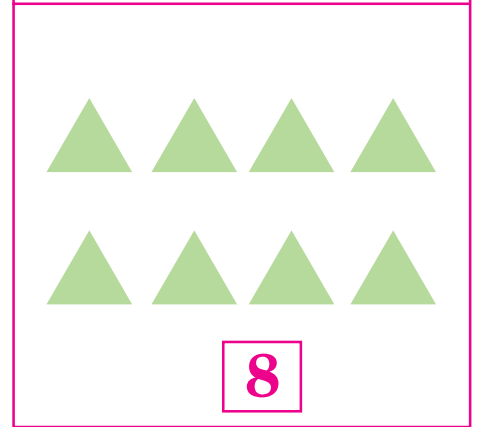
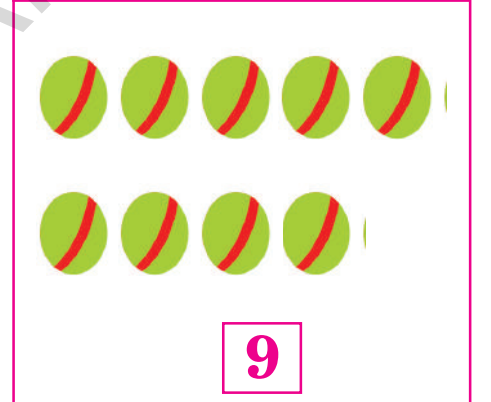
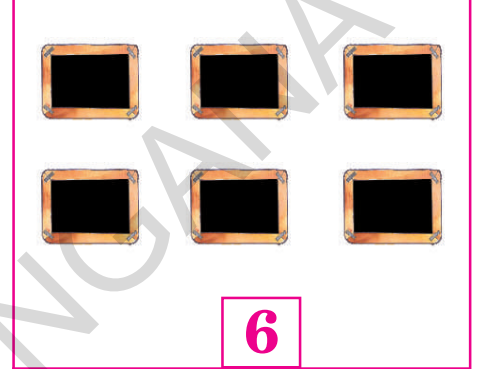
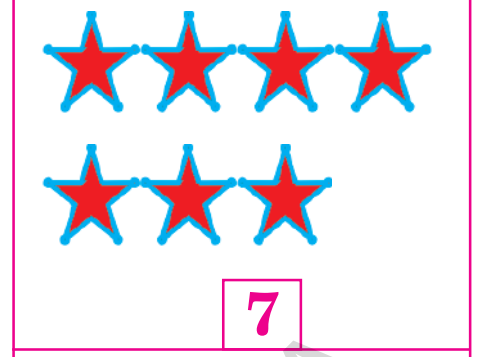
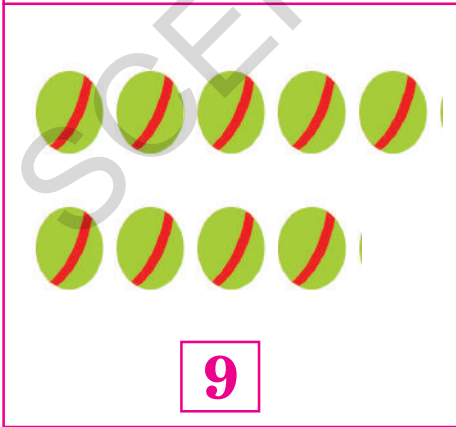
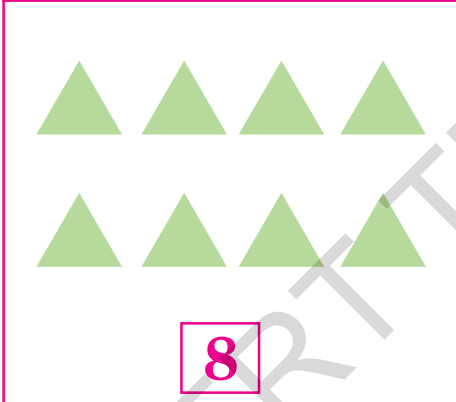
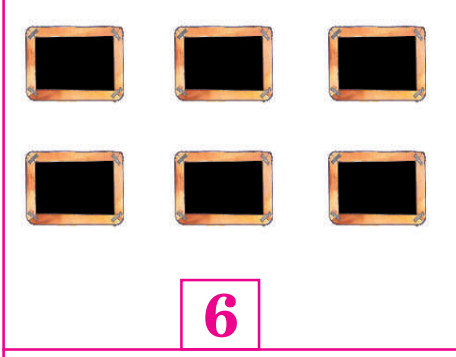
तुमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक चौकटीमधील चित्रांचे निरीक्षण करण्यास त्या वस्तू त्यांना मोजू द्या. त्या समान वस्तूंच्या त्यांना जोड्या लावण्यास सांगा.

इ. डाव्या बाजूला प्रत्येक चौकटीमध्ये दिलेले चित्रे मोजा. उजव्या बाजूला चौकटीमध्ये दिलेल्या समान टिंबा बरोबर त्यांच्या जोड्या लावा.

तुमच्या विद्यार्थ्यांना चित्रे आणि टिंबे ड्यांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. चित्रे आणि टिंबे त्यांना मोजू द्या. प्रत्येक चित्रांच्या संचाबरोबर त्याच्या समान संख्येच्या टिंबाबरोबर जोडी लावण्यास सांगा.

ई. डाव्या बाजूला प्रत्येक चौकटीमध्ये दिलेले चित्रे मोजा. उजव्या बाजूला चौकटीमध्ये दिलेल्या समान टिंबा बरोबर त्यांच्या जोड्या लावा.

तुमच्या विद्यार्थ्यांना 6 ते 9 पर्यंतच्या संख्या ओळखण्यास सांगा. प्रत्येक चौकटीमधील वस्तू त्यांना मोजू द्या. दोन्ही बाजूकडील वस्तूंची त्यांना जोडी लावण्यास सांगा.

सहा

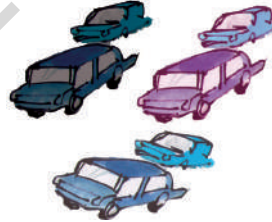

खाली दिलेल्या चित्राचे निरीक्षण करा. चित्रामध्ये प्रत्येक वस्तू किती आहेत ते मोजा आणि ती संख्या रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

6

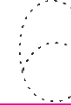
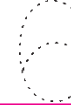
सहा

6

6

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वर दिलेल्या रहदारीच्या बेटाच्या चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना निरनिराळ्या वस्तू जसे सायकलस्वार कार, पक्षी इ. मोजू द्या. त्या संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

सात

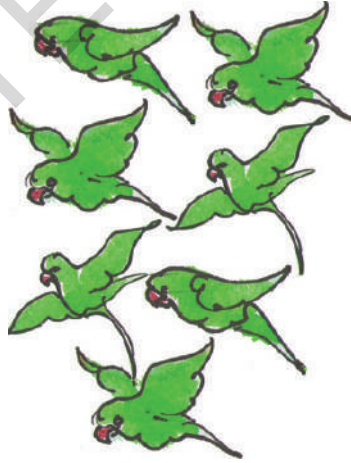

खाली दिलेल्या चित्राचे निरीक्षण करा. प्रत्येक वस्तू किती आहेत ते मोजा. त्या संख्याना खाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

7

सहा

7

7

7						

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वर दिलेल्या चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना निरानीराळ्या वस्तू मोजू द्या. त्या संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

आठ

खालील चित्राचे निरीक्षण करा. प्रत्येक वस्तू किती आहेत ते मोजा. ती संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

8

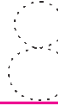
आठ

8

8

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वर दिलेल्या चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना निरानीराळ्या वस्तू मोजू द्या. त्या संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

न ऊ

खालील चित्राचे निरीक्षण करा. प्रत्येक वस्तू किती आहेत ते सांगा.
खाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीत त्या संख्या लिहा.

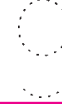
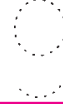
9

न ऊ

9

9

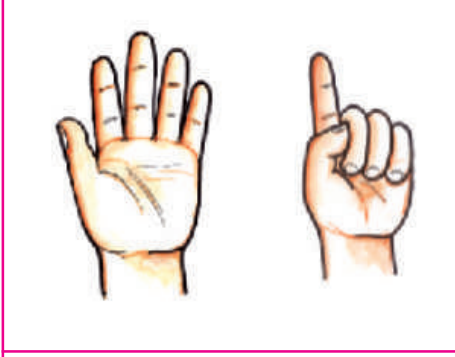

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वर दिलेल्या चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना निरानिराळ्या वस्तू मोजू द्या. त्या संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहू द्या.

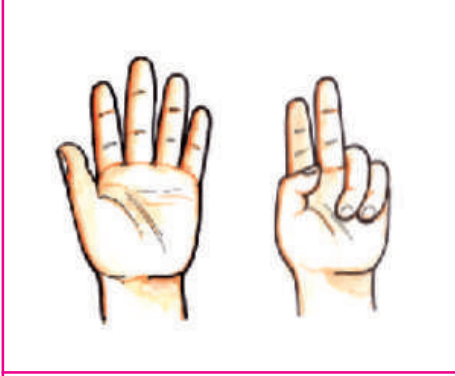

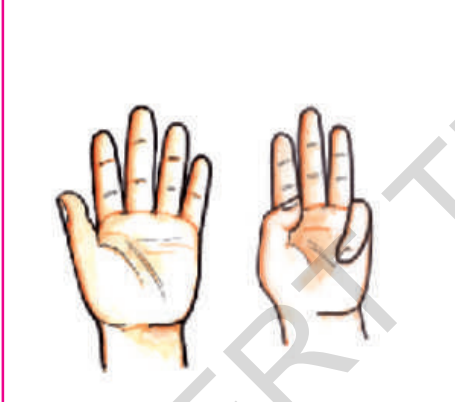
डाव्या बाजूला असलेल्या बोटांना मोजा. उजव्या बाजूला दिलेल्या संख्यांबरोबर त्यांच्या अचूक जोड्या लावा.

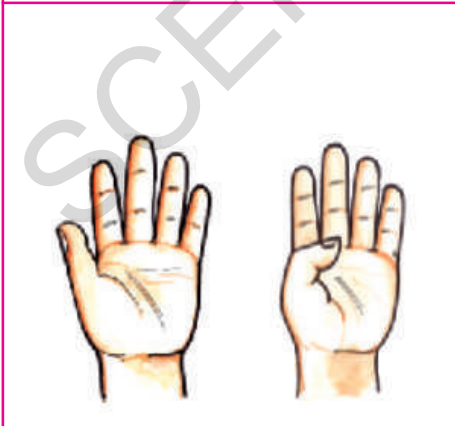
7

6

9

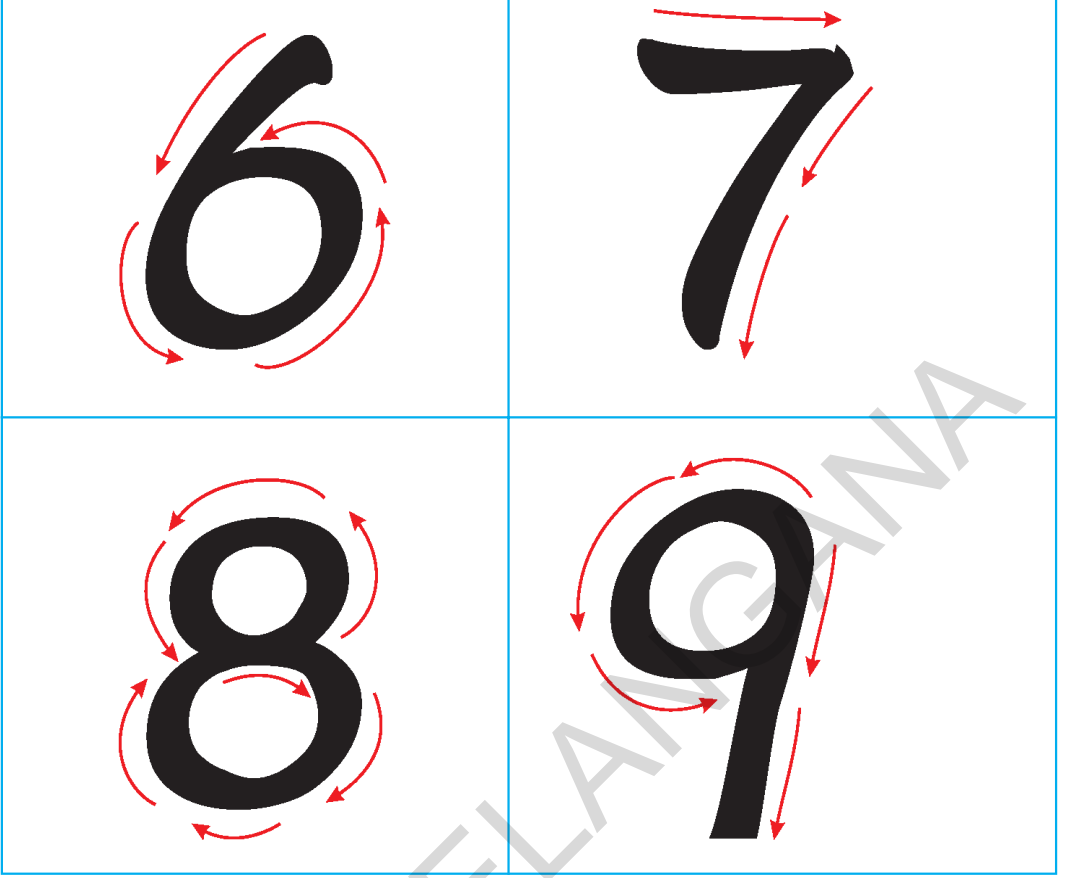
8

विद्यार्थ्यांना हाताच्या चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना डाव्या बाजूला दिलेल्या बोटांना मोजू द्या. बोटांच्या संख्यां आणि उजव्या बाजूला दिलेल्या संख्यांना जोड्या लावू द्या. 6 ते 9 संख्यांना ओळखा.

खाली दिलेल्या संख्यांना बघा. त्यांना आपण कसे लिहू शकता याचे निरीक्षण करा.

वर दिलेल्या संख्यांना अशाच प्रकारे खाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

6				
7				
8				
9				

विद्यार्थ्यांना 6 ते 9 ह्या संख्या वर दिल्या प्रमाणे कसे लिहू शकतो ह्याचे निरीक्षण करण्यास सांगा. अशा प्रकारे लिहीण्यास त्यांना मदत करा.

अभ्यास

अ. प्रत्येक ओळीमधील प्रत्येक वर्तुळा मधील वस्तूंना मोजा. ज्या वर्तुळामध्ये निरनिराळ्या संख्यांचे वस्तू असतील, त्याला '✓' करा. एक उदाहरण दिले आहे.

उदा:

(i)

(ii)

(iii)

(iv)

विद्यार्थ्यांना प्रत्येक ओळीमधील प्रत्येक वर्तुळामधील वस्तूंना मोजण्यास सांगा. निरनिराळ्या संख्यांचे वस्तू असतील त्याला '✓' करा.

आ. पहिल्या ओळीमधील प्रत्येक चौकटीमधील वस्तूंना मोजा. पहिल्या ओळीमधील चित्रांचा आधार घेऊन रिकाम्या चौकटीमध्ये अचूक संख्यांचे चित्रे काढा.

उदा:

विद्यार्थ्यांना प्रत्येक ओळीमधील वस्तू मोजण्यास सांगा. पहिल्या ओळीमधील चित्रांचा आधार घेऊन रिकाम्या चौकटीमध्ये अचूक संख्यांचे चित्रे काढा.

इ. प्रत्येक चौकटीमधील चित्रांना मोजा. उजव्या बाजूला ती संख्या लिहा. खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

	<p>उदाहरण 7</p>
<p>(अ)</p> 	
<p>(आ)</p> 	
<p>(इ)</p> 	
<p>(ई)</p> 	
<p>(उ)</p> 	
<p>(ऊ)</p> 	
<p>(ए)</p> 	
<p>(ऐ)</p> 	

विद्यार्थ्यांना डाव्या बाजूच्या चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना ते चित्रे मोजू द्या. ती संख्या उजव्या बाजूच्या चौकटीमध्ये लिहीण्यास सांगा.

ई. खालील संख्यांना 1 ते 9 पर्यंत लिहा.

1	1	1						
2	2							
3	3							
4								
5								
6								
7								
8								
9								

उ. खाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्या लिहा.

1	2							9
9	8							1

तूमच्या विद्यार्थ्यांना सगळ्यास वरील जाळीमध्ये 1 ते 9 पर्यंतच्या संख्या लिहीण्यास सांगा. त्यांना 1 ते 9 पर्यंतच्या संख्या आणि 9 पासून 1 पर्यंतच्या संख्या खालील जाळीमध्ये लिहीण्यास सांगा.

ऊ . डाव्या बाजूच्या वस्तूंना मोजा. उजव्या बाजूच्या तीन संख्यांना बघा. योग्य संख्येभोवती '○' करा. खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

उदा: 	4	⑥	7
	3	6	4
	7	8	5
	6	9	8
	4	5	3
	3	2	4
	8	7	9
	4	1	2
	5	6	4

क्र . खालील प्रत्येक ओळीमधील संख्यांना बघा. प्रत्येक रिकाम्या चौकटीमध्ये योग्य ती संख्या लिहा.

5	6	5	6	5				
5	6	7	5	6	7		6	
6	7	8	6	7	8	6	7	
7	8	9	7		9		8	

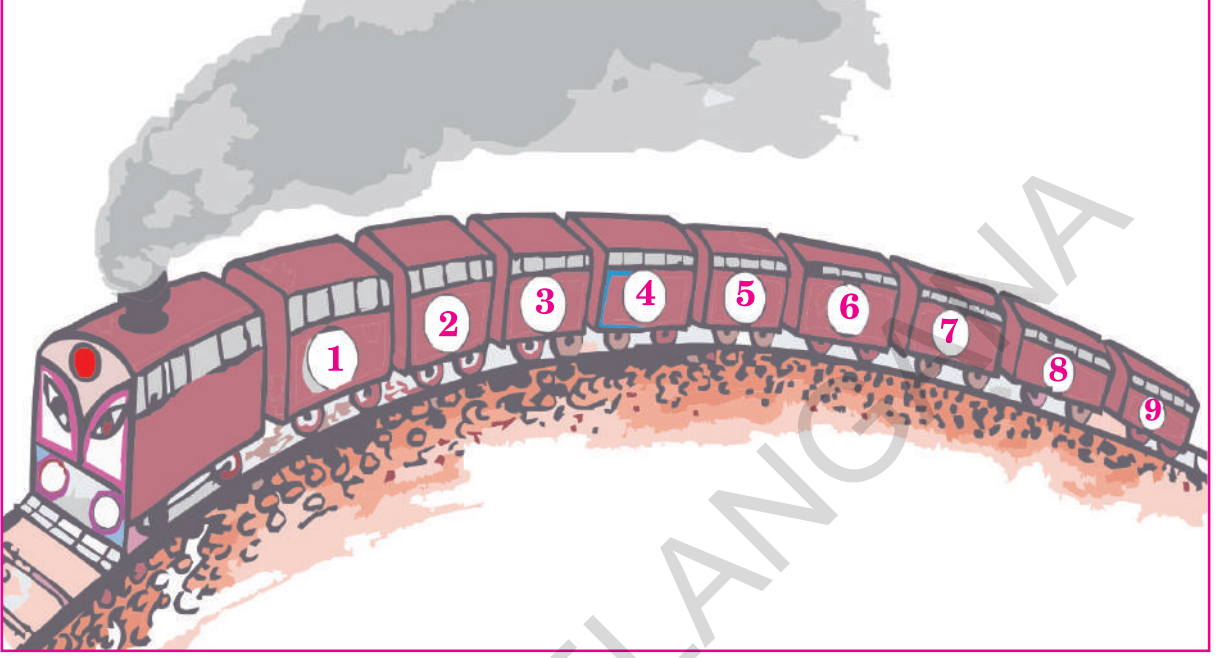

तूमच्या विद्यार्थ्यांना पहिल्या तकत्यामधील चित्रांचे आणि संख्यांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना चित्रे मोजू द्या त्यांना योग्य संख्येभोवती '○' करण्यास सांगा. दुसऱ्या तकत्यामधील रिकाम्या चौकटीमध्ये योग्य ती संख्या लिहिण्यास सांगा.

5 आधी-नंतर-मध्ये-जास्त-कमी

खाली दिलेल्या रेल्वेच्या चित्राकडे बघा.

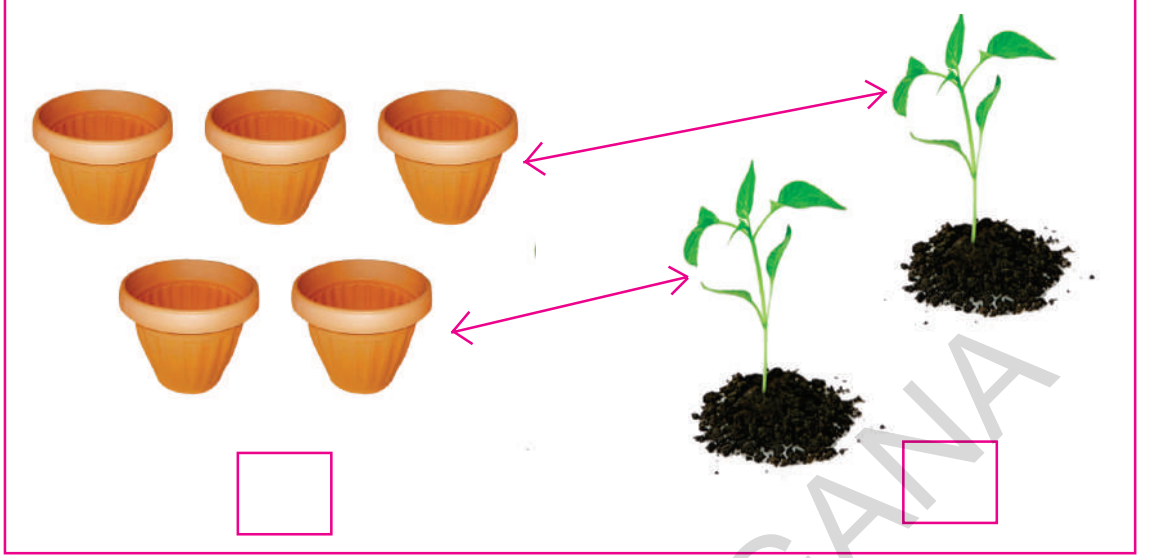
खालील प्रश्नांची उत्तरे तोंडी द्या.

1. रेल्वेला किती डब्बे आहेत ?
2. इंजिन नंतरच्या डब्ब्याचा नंबर कोणता आहे ?
3. शेवटच्या डब्ब्याचा नंबर कोणता आहे ?
4. 4 आणि 6 ह्या नंबरच्या डब्ब्यामध्ये कोणत्या नंबरचा डब्बा आहे ?
5. 5 नंबरच्या डब्ब्या आधी कोणत्या नंबरचा डब्बा असतो ?
6. पहिल्या आणि शेवटच्या डब्ब्यांमध्ये किती व कोणत्या नंबरचे डब्बे आहेत ?
7. 4 नंबरच्या डब्ब्याआधी कोणत्या नंबरचे डब्बे आहेत ?
8. रेल्वेच्या शेवटच्या दोन डब्ब्यावर कोणती संख्या आहे ?
9. 2 नंबरच्या डब्ब्यानंतर कोणत्या नंबरचा डब्बा आहे ?
10. 6 नंबरचा डब्बा कोणत्या दोन डब्ब्यांच्यामध्ये आहे.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. चित्राखाली दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे त्यांना विचारा. आधी. नंतर आणि इतर दोन संख्यांमध्ये येणाऱ्या संख्या त्यांना समजावून सांगा.

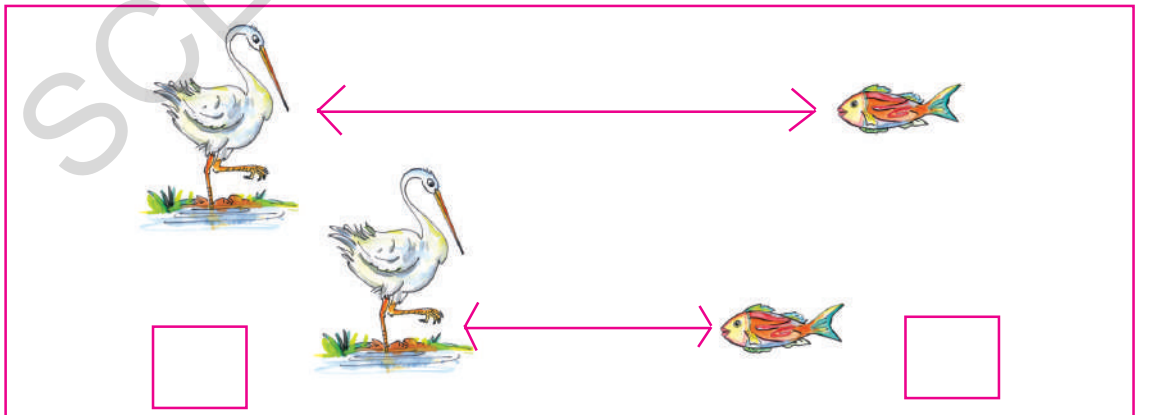
अ. खाली दिलेल्या चित्राला बघा. किती फूलदाणी आहेत ? किती रोपटे आहेत ? तूमचे उत्तर रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

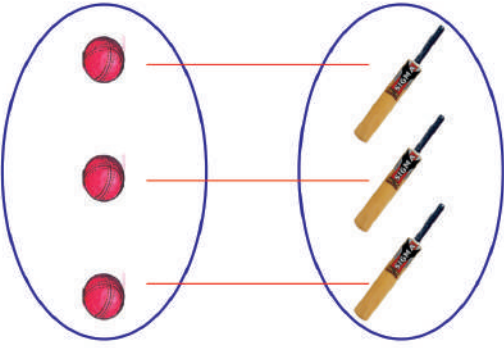
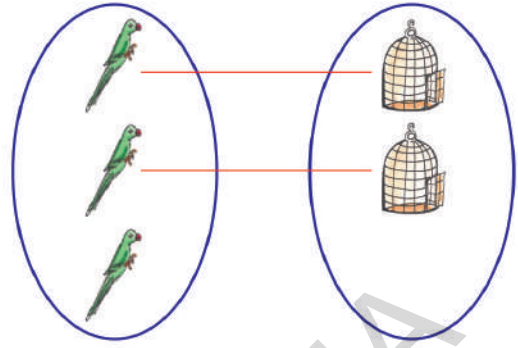
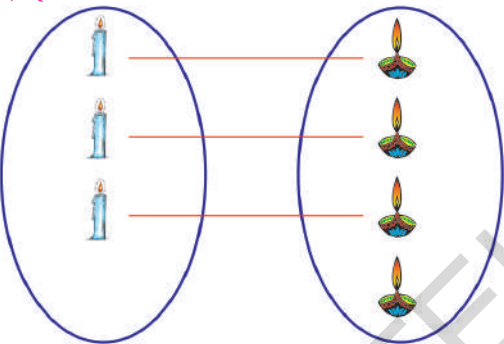

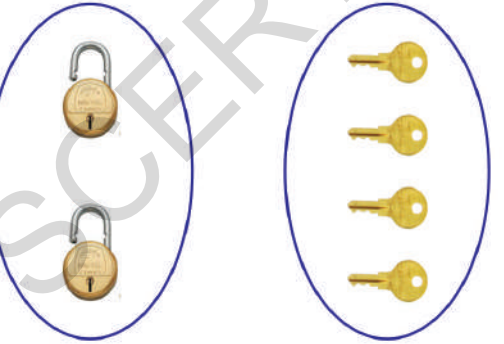
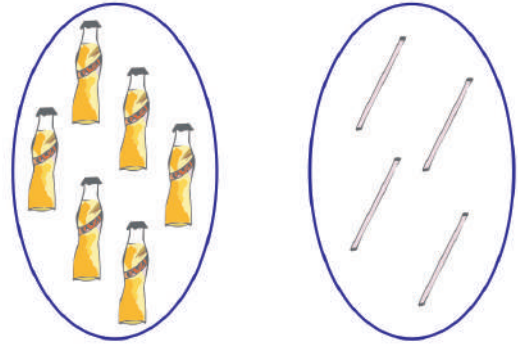
अ)वरील चित्रानुसार कोणती फूलदाणी किंवा रोपटे जास्त किंवा कमी आहेत ? तूमच्या उत्तराला 'श्व' करा.

आ) शहामृग आणि मासे किती आहे ? त्यांची संख्या समान आहेत का ?

तूमच्या विद्यार्थ्यांना चित्रांचे निरीक्षण करू द्या. त्यांना संख्यांच्या तूलनेद्वारे जास्त, कमी आणि समान ही संकल्पना समजू द्या.

<p>उदा:</p> <p>समान</p>	<p>उदा:</p> <p>जास्त</p>
<p>उदाहरण</p> 	<p>(1)</p>
<p>(2)</p> 	<p>(3)</p>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना वस्तू मोजण्यास सांगा. त्यांना दोन गटामधील चित्रांची तूलना विचारा. कोणती वस्तू कमी आहे, कोणती वस्तू जास्त आहे आणि कोणत्या दोन वस्तू समान आहेत हे त्यांना ओळखण्यास सांगा. नंतर त्यांना विचारा.

चित्रे मोजा. ती संख्या चित्राच्या बाजूला दिलेल्या चौकटीमध्ये लिहा. चौकटीमध्ये जी संख्या मोठी असेल त्या संख्येला '✓' करा.

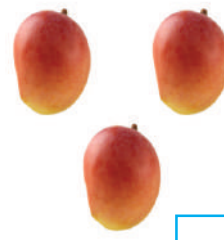
उदा:

 ☒ 5	 ☐ 3
--	--

अ.

 ☐	 ☐
---	--

आ.

 ☐	 ☐
---	--

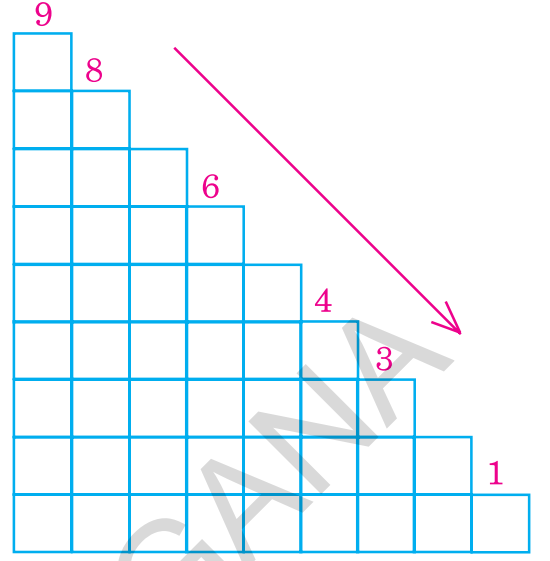
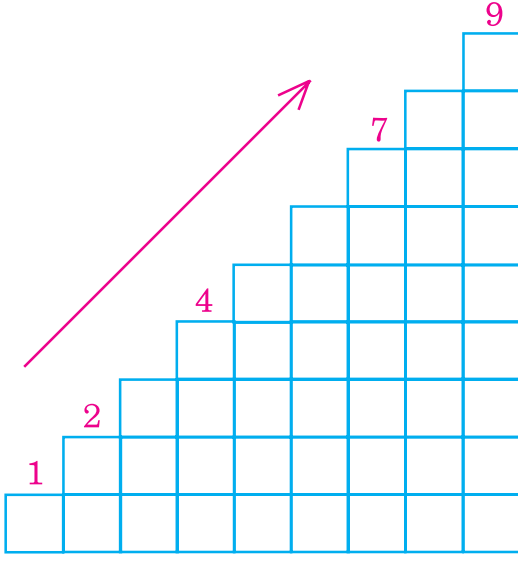
इ.

 ☐	 ☐
---	--

तूमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. रिकाम्या चौकटीमध्ये त्यांना ती संख्या लिहू द्या. जी संख्या जास्त आहे त्या संख्येला '✓' करण्यास सांगा.

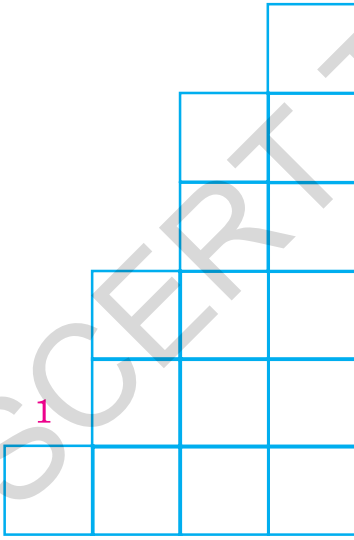
उ. खाली दिलेल्या चित्रामधील चौकट्या मोजा. प्रत्येक चौकटीमध्ये योग्य संख्या लिहा. वरून खाली आणि खालून वरपर्यंत योग्य क्रमात संख्या वाचा.

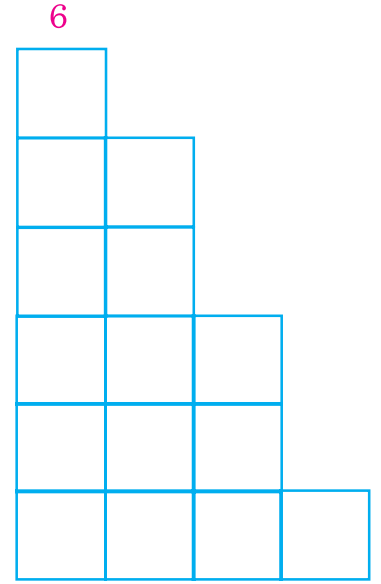

लहान संख्या पासून मोठ्या संख्या पर्यंत

मोठ्या संख्या पासून लहान संख्या पर्यंत

ऊ. खाली दिलेल्या चौकट्यांना बघा. त्या मोजा आणि ती संख्या त्यावर लिहा. जो आकृती लहान संख्ये पासून मोठ्या संख्यापर्यंत आहे त्या आकृतीला '✓' करा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील आकृतीचे निरीक्षण करण्यास सांगा. चौकट्या मोजून त्या संख्या त्यांना लिहिण्यास सांगा. त्यांनी लिहीलेल्या संख्या ह्या चढत्या क्रमात आणि उतरत्या क्रमात आहे हे त्यांना समजावून सांगा.

अभ्यास

अ. पूढील संख्या '○' मध्ये लिहा.

उदा:

5	6	3	○	1	○
4	○	6	○	8	○
7	○	2	○		

आ. मधली संख्या '○' मध्ये लिहा.

उदा:

1	2	3	2	○	4			
4	○	6	6	○	8	7	○	9

इ . अगोदरचे संख्या '○' मध्ये लिहा.

उदा:

2	3	○	4	○	9
○	6	○	7	○	5
○	2	○	8		

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना समजावून सांगा इतर प्रश्नाचे उत्तर त्यांना लिहू द्या.

ई. खाली दिलेल्या दोन संख्यांपैकी मोठ्या संख्येला '✓' करा.

उदा:

4	6 ✓	5	4
5	3	3	1
2	4	2	3
6	8	9	8

उ. खाली दिलेल्या दोन संख्यांपैकी लहान संख्येभोवती '○' करा.

उदा:

○ 1	2	6	7
4	3	9	8
5	6	4	2
8	7	2	3

ऊ. खाली दिलेल्या 3 संख्यांपैकी मोठ्या संख्येला '✓' करा.

उदा:	5	6 ✓	3
(अ)	2	5	7
(आ)	4	7	9
(इ)	3	6	8
(ई)	1	3	7

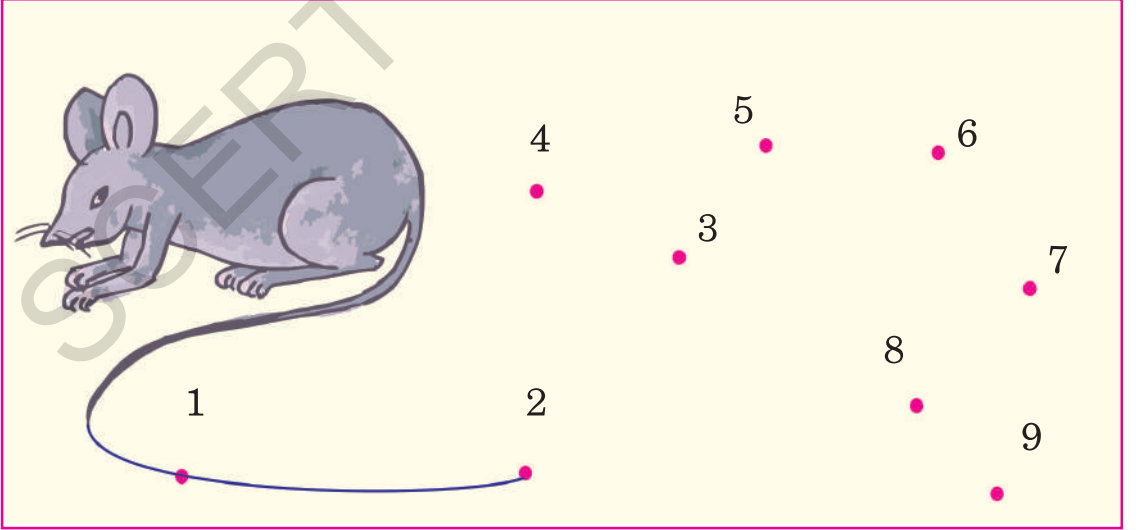

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नांच्या सुचना समजावून सांगा. इतर प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

क्र. प्रत्येक ओळीमध्ये 3 संख्या आहेत. सगळ्यात लहान संख्येभोवती '○' करा.

उदा:	2	3	4
(अ)	7	5	2
(आ)	9	2	7
(इ)	6	3	5
(ई)	4	1	8
(उ)	3	7	5

ए. लहान संख्येपासून मोठ्या संख्या जोडत ऊंदराची शेपटी वाढवा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नांच्या सुचना समजावून सांगा. इतर प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

ऐ. डाव्या बाजूला दिलेल्या तिन संख्यांचे निरीक्षण करा. उजव्या बाजूला दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये लहान संख्येपासून मोठ्या संख्येपर्यंत लिहा.

उदा: 4 6 3 →	3	4	6
(अ) 5 8 6 →			
(आ) 3 7 4 →			
(इ) 6 9 7 →			
(ई) 2 6 4 →			
(उ) 2 1 3 →			
(ऊ) 7 4 9 →			

ओ. डाव्या बाजूला दिलेल्या 3 संख्यांचे निरीक्षण करा. उजव्या बाजूला दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये मोठ्या संख्येपासून लहान संख्यापर्यंत लिहा.

उदा: 4 6 5 →	6	5	4
(अ) 3 5 2 →			
(आ) 6 8 5 →			
(इ) 7 9 6 →			
(ई) 4 8 7 →			
(उ) 5 6 8 →			
(ऊ) 7 8 9 →			

तुमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नांच्या सुचना समजावून सांगा. त्यांना स्वतःला प्रश्न सोडवू द्या.

6 शून्य (0)

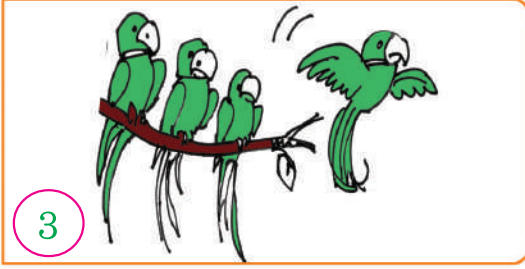
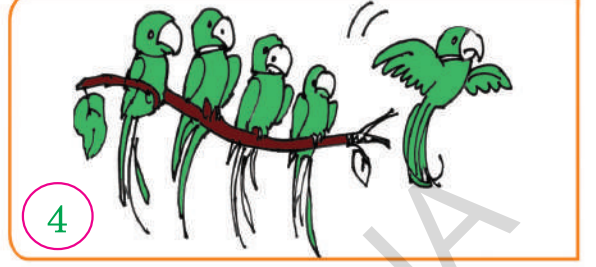

अ. खालील हावभाव आणि वेळेला बघून गाणे गा.

पाच पोपट खेलत होते.

एक ऊडून गेला

जेंव्हा तो थकला होता.

चार पोपट हसत होते.

एक ऊडून गेला

जेंव्हा तो थकला होता.

तिन पोपट गुणगुणत होते.

एक ऊडून गेला

जेंव्हा तो थकला होता

दोन पोपट उडत होते.

जेंव्हा एक थकला

तेंव्हा तो थांबला होता.

एक पोपट थरथरत होते

जर ते ऊडून गेले

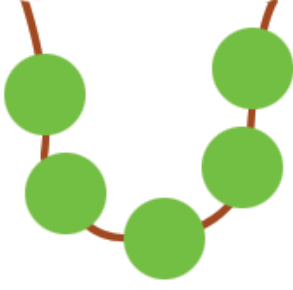
तर बाकी काहीच राहत नाही

तूमच्या विद्यार्थ्यांना कृती करून गाणे गाण्यास सांगा. ह्या कृतीव्यारे तूमही विद्यार्थ्यांना शून्याच्या संकल्पाची ओळख करून द्या.

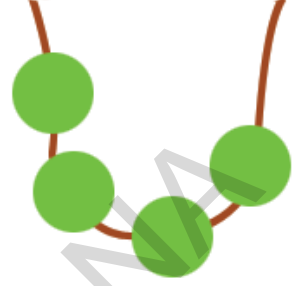
प्रत्येक साखळीमधील मण्यांना मोजा. त्या संख्यांना खाली दिलेल्या रिकम्या चौकटीत लिहा ।

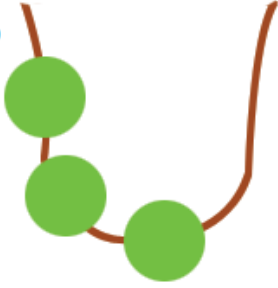
उदा :

5

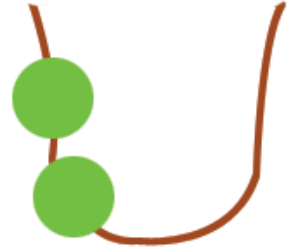
(i)

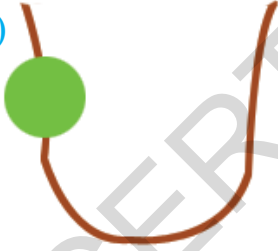
(ii)

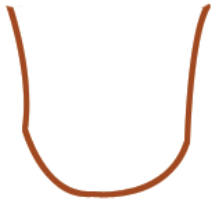
(iii)

(iv)

(v)

शेवटी साखळीमध्ये किती मणी ऊरले ?

चौकटीमध्ये आपण शून्य दर्शविले कारण साखळीमध्ये एकही मणी उरला नव्हता.

आपण शून्य असे लिहू शकतो '0'

तूम्ही तूमच्या विद्यार्थ्यांना चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना मण्या मोजण्यास सांगून त्या संख्या चौकटीत लिहीण्यास सांगा. अशा प्रकारे शुण्याची संकल्पना त्यांना समजावून सांगा.

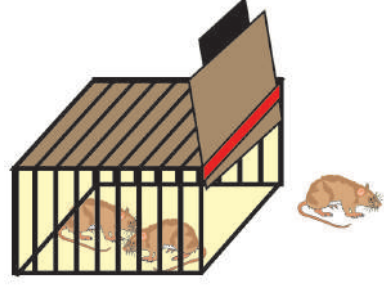

अभ्यास

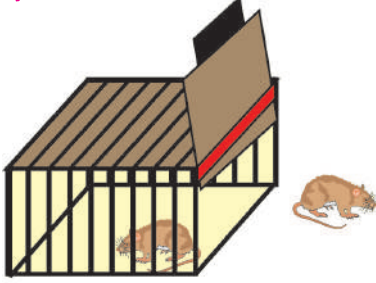
अ. पिंजऱ्यामध्ये कितती ऊंदीर आहेत ते मोजा त्या संख्यांना रिकाम्या चौकटीत लिहा.

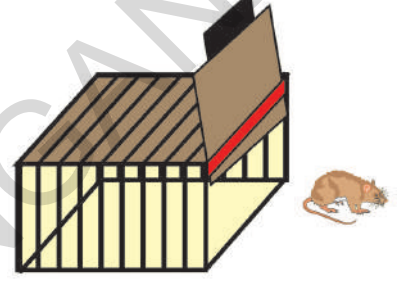
ऊंदीर

ऊंदीर

ऊंदीर

ऊंदीर

आ. मूलाच्या हातात कितती फूगे आहेत ते मोजा त्या संख्यांना दिलेल्या रिकाम्या वर्तुळामध्ये लिहा.

फूगे

फूगे

फूगे

फूगे

○	○				

प्रत्येक उदाहरणामध्ये दिलेल्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. उदाहरणे त्यांना सोडवू द्या. अनुलेखन करून त्यांना शुन्य '0' लिहू द्या.

7 संख्याची बेरीज, एकूण 9 पेक्षा जास्त नको

प्रत्येक ओळीमधील पहिल्या चित्राला बघा. मण्यांना मोजा. 1 मणी घातल्या नंतर, एकूण किती मणी आहेत, ते सांगू द्या.

 3	 1 मध्ये 3 मिसळल्यास	 4
 4	 1 मध्ये 4 मिसळल्यास	 5
 5	 1 मध्ये 5 मिसळल्यास	 6
 6	 1 मध्ये 6 मिसळल्यास	 7

तुमच्या विद्यार्थ्यांना साखळी मध्ये एक मणी घालण्यास सांगून, गटामधील बेरीज करू द्या. प्रत्येक गटामधील मणी मोजू द्या. संख्यांच्या बेरजेची संकल्पना त्यांना समजावून सांगा.

उदा: जर 1 मध्ये 3 मिसळले तर आपल्याला 4 मिळते.

अ. प्रत्येक चौकटीमधील चित्र मोजा. त्यांची संख्या रिकाम्या डब्यात लिहा.

उदा:

5 फूले आणि

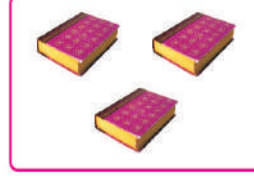
2 फूले

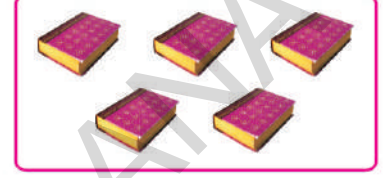
मिसळल्यास 7 फूले

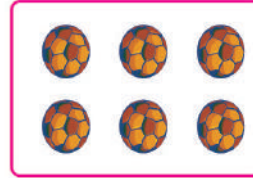
2 पुस्तके

3 पुस्तके

मिसळल्यास पुस्तके

चेंडू

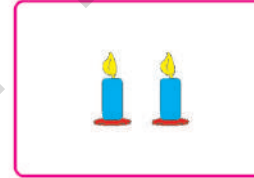
चेंडू

मिसळल्यास चेंडू

मेणबत्त्या आणि

मेणबत्त्या

मिसळल्यास मेणबत्त्या

बंदके

बंदके

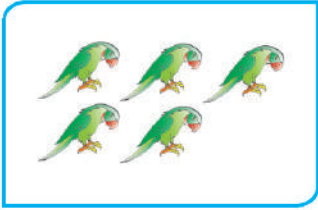

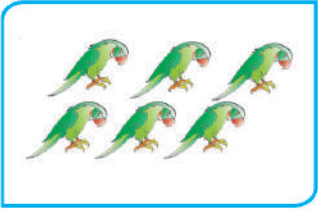
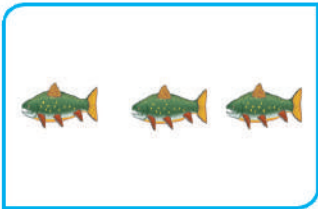
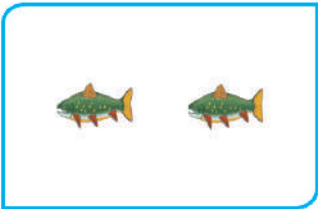
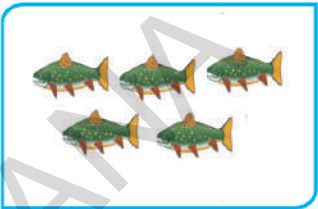

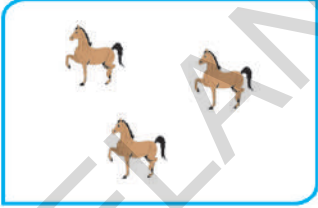
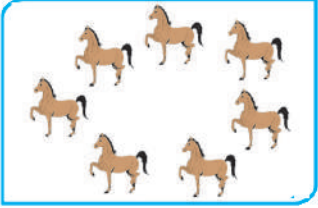

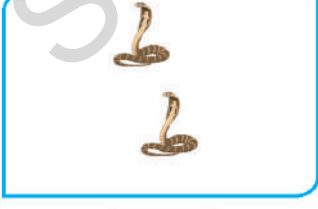

मिसळल्यास बंदके

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक संचमधील वस्तूंची बेरीज करण्यास सांगा. एकूण बेरीज त्यांना रिकाम्या चौकटीत लिहीण्यास सांगा.

आ. चित्र मोजा. त्याचे एकूण बेरीज लिहा. खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

उदा:

				
<input type="text" value="5"/>	+	<input type="text" value="1"/>	=	<input type="text" value="6"/>
				
<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	=	<input type="text"/>
				
<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	=	<input type="text"/>
				
<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	=	<input type="text"/>
				
<input type="text"/>	+	<input type="text"/>	=	<input type="text"/>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना दोन निरनिराळ्या गटामधील वस्तूंची बेरीज करण्यास सांगा. त्या वस्तूंची एकूण बेरीज रिकाम्या चौकटीत लिहिण्यास सांगा.

इ. प्रत्येक चौकटीमधील चित्रे मोजा. त्या संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

	3
	1
+	

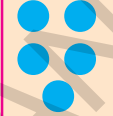
4	

		
3	+	1 = 4

खालील बेरीज वरील दाखविल्या प्रमाणे करा:

	1
	5
+	

□	

		
1	+	5 = □

	4
	2
+	

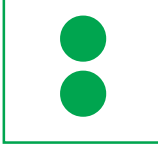
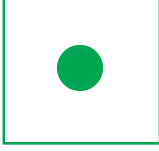
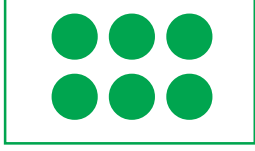
□	

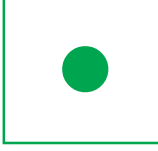
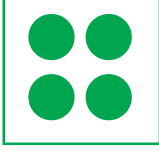

		
4	+	2 = □

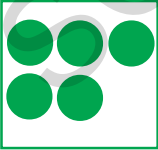
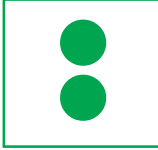
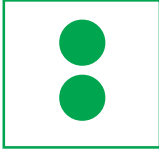

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक संख्येचे टिंब काढण्यास सांगा. त्यांना त्या संख्यांचे बेरीज करण्यास सांगा. त्यांना ऊभ्या आणि आढव्या रीतीने संख्यांची बेरीज करण्याची पद्धत समजावून सांगा.

ई. प्रत्येक चौकटीमधील चित्राकडे बघा. मोजा, त्यांची बेरीज सांगा. खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

			=		3 2 + 1 6		
<input type="text" value="3"/>	+	<input type="text" value="2"/>	+	<input type="text" value="1"/>	=	<input type="text" value="6"/>	

			=		3 1 + 4		
<input type="text" value="3"/>	+	<input type="text" value="1"/>	+	<input type="text" value="4"/>	=	<input type="text"/>	

			=		4 3 + 2		
<input type="text" value="4"/>	+	<input type="text" value="3"/>	+	<input type="text" value="2"/>	=	<input type="text"/>	

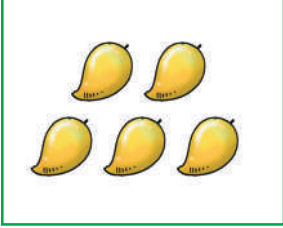

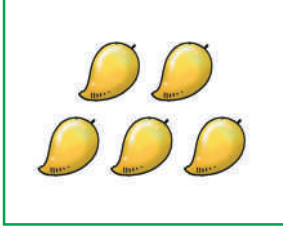
			=		5 2 + 2		
<input type="text" value="5"/>	+	<input type="text" value="2"/>	+	<input type="text" value="2"/>	=	<input type="text"/>	

तूमच्या विद्यार्थ्यांना संख्यानुसार त्या संख्याचे टिंब काढण्यास सांगा. त्या संख्येला रिकाम्या चौकटीत लिहीण्यास सांगा.

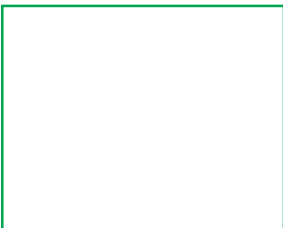

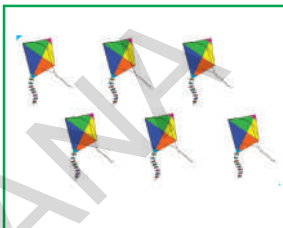

उ. प्रत्येक पेटीमधील चित्राला बघा. मोजा. योग्य ती संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा. एक उदाहरण दिलेले आहे.

उदा:

	+		=	
<input type="text" value="5"/>		<input type="text" value="0"/>		<input type="text" value="5"/>

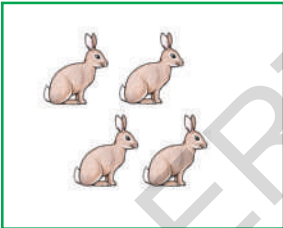
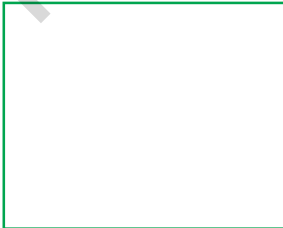
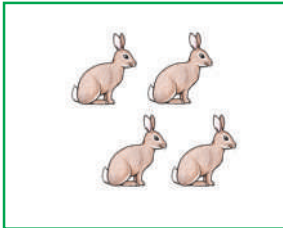
(i)

	+		=	
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>

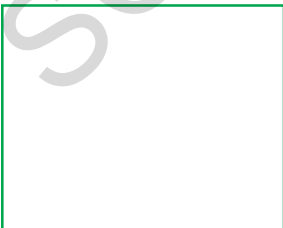

(ii)

	+		=	
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>

(iii)

	+		=	
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>

(iv)

	+		=	
<input type="text"/>		<input type="text"/>		<input type="text"/>

जर आपण शून्यामध्ये कोणतीही संख्या मिसळली किंवा कोणत्याही संख्येमध्ये शून्य मिसळले तर ती संख्या तितकीच असते हे तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा.

अभ्यास

अ. खाली दिलेल्या संख्यांच्या आणि वस्तूंच्या जोड्या लावा.

उदा: $4 + 3$

अ) $2 + 6$

आ) $3 + 3$

इ) $2 + 3$

ई) $1 + 2$

आ. प्रत्येक संख्यांच्या जोडीच्या आणि त्याचे एकूण बेरीजच्या जोड्या लावा.

$4 + 3$

8

$7 + 2$

6

$5 + 1$

7

$6 + 2$

9

प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

इ. खाली दिलेल्या दोन संख्यांची बेरीज करा. तूमचे उत्तर रिकाम्या चौकटीत लिहा.

उदा: $4 + 2 = \boxed{6}$

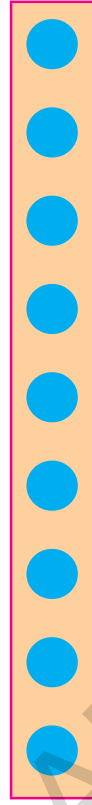
$4 + 3 = \boxed{}$

$5 + 1 = \boxed{}$

$7 + 2 = \boxed{}$

$4 + 5 = \boxed{}$

$0 + 5 = \boxed{}$

$6 + 3 = \boxed{}$

$0 + 4 = \boxed{}$

$2 + 4 = \boxed{}$

$4 + 0 = \boxed{}$

$4 + 1 = \boxed{}$

$0 + 7 = \boxed{}$

ई. खाली दिलेल्या दोन संख्यांची बेरीज करा. तूमचे उत्तर संख्यांच्या खाली लिहा.

$$\begin{array}{r} 3 \\ + 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ + 3 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ + 0 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ + 1 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

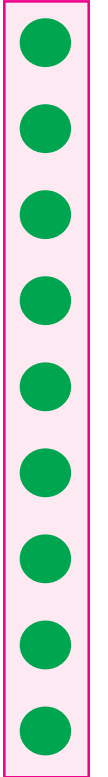
$$\begin{array}{r} 5 \\ + 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 0 \\ + 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ + 0 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

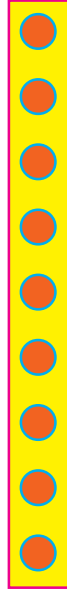
$$\begin{array}{r} 4 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

उ . खालील रिकाम्या चौकटीमध्ये योग्य संख्या लिहा.

उदा: $4 + \boxed{3} = 7$

ई) $4 + \boxed{} = 8$

अ) $2 + \boxed{} = 8$

उ) $\boxed{} + 3 = 6$

आ) $\boxed{} + 4 = 6$

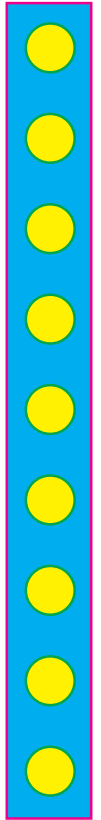
ऊ) $\boxed{} + 5 = 9$

इ) $5 + \boxed{} = 7$

ऋ) $7 + \boxed{} = 9$

ऊ . प्रत्येक ओळीमधील संख्यांच्या जोडीचे बेरीज करा. ज्या बेरजेचे उत्तर वेगळे असेल त्याच्याभोवती '○' करा.

उदा: $1 + 7$	$2 + 4$	$4 + 4$	$5 + 3$
अ) $1 + 1$	$2 + 2$	$3 + 1$	$1 + 3$
आ) $4 + 1$	$2 + 3$	$3 + 2$	$4 + 2$
इ) $4 + 3$	$5 + 2$	$1 + 6$	$4 + 2$
ई) $4 + 4$	$3 + 5$	$4 + 3$	$2 + 6$
उ) $2 + 4$	$2 + 3$	$3 + 3$	$4 + 2$

प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. त्यांना प्रश्न सोडवू द्या.

8 9 पर्यंतच्या संख्यांची वजाबाकी

खालील चित्रामध्ये काय आहेत ते सांगा. प्रत्येक प्राणी आणि पक्षी किती आहेत ते सांगा.

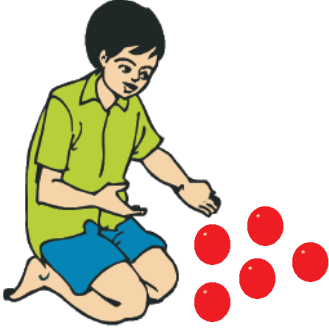

1. तेथे हत्ती किती आहेत?
2. तेथे ससे किती आहेत?
3. ससे हत्तीपेक्षा कितीने जास्त आहेत?
4. खारुताईपेक्षा किती माकड कमी आहेत?
5. जिराफपेक्षा कासव कितीने जास्त आहेत?
6. साप पक्षांपेक्षा कितीने कमी आहेत?

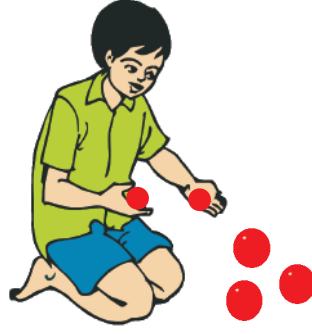

वरील चित्राचे तूमच्या विद्यार्थ्यांना निरीक्षण करण्यास सांगा त्यांना प्रश्नांचे उत्तर सांगण्यास सांगा. फरक ओळखण्यास त्यांना मदत करा.

अ. खाली दिलेल्या संख्यांच्या वजाबाकीचे निरीक्षण करा उरलेल्या वस्तूंची संख्या लिहा. एक उदाहरण दिलेले आहे.

5 मधून

2 वजाबाकी
कमी तर

उरले ले 3

आ. वरील प्रमाणेच खालील वजाबाकी करा. योग्य ती संख्या चौकटीमध्ये लिहा.

मधून

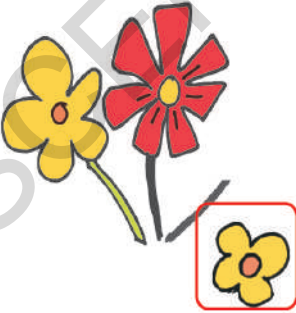

वजाबाकी
कमी तर

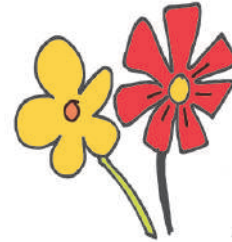

उरले ले

इ. खाली दिलेल्या वजाबाकीचे निरीक्षण करा.

3 - 1 =

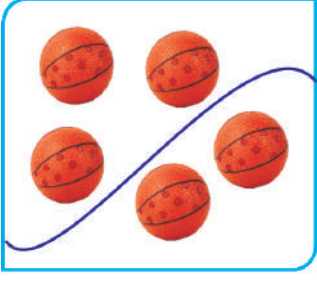
2

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. मूलांमध्ये संख्यांच्या वजाबाकीची आवड निर्माण करा. त्यांना वजाबाकीचे चिन्ह समजावून सांगा.

ई. खालील चित्राला बघा. प्रत्येक वस्तू वेगवेगळे मोजा. योग्य ती संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा. उदाहरणात दाखविल्या प्रमाणे

उदा:

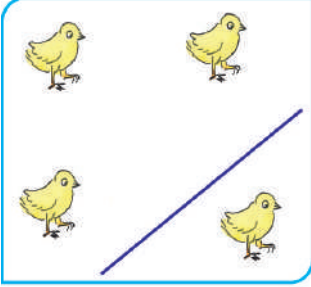

$$\boxed{5} - \boxed{2} =$$

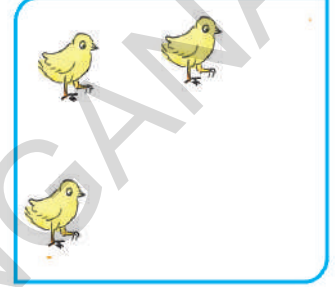

$$\boxed{3}$$

अ)

$$\boxed{} - \boxed{} =$$

$$\boxed{}$$

आ)

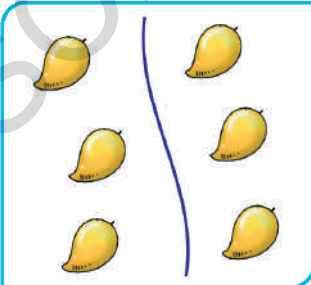

$$\boxed{} - \boxed{} =$$

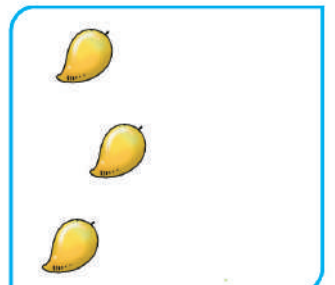

$$\boxed{}$$

इ)

$$\boxed{} - \boxed{} =$$

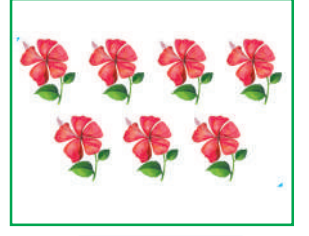
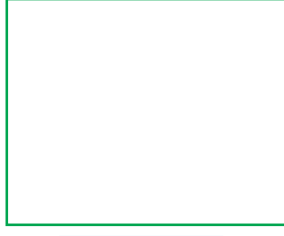
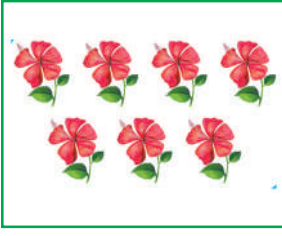
$$\boxed{}$$

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वजाबाकीची संकल्पना चित्रांचा आणि सुचनांचा उपयोग करून समजावून सांगा.

उ. चित्रांना बघा आणि त्यांना मोजा. योग्य ती संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

उदा:

7

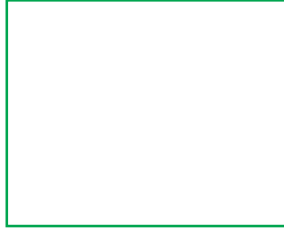
-

0

=

7

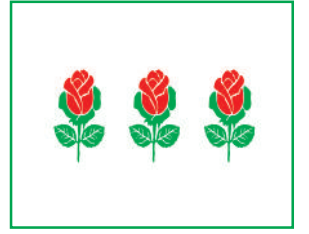
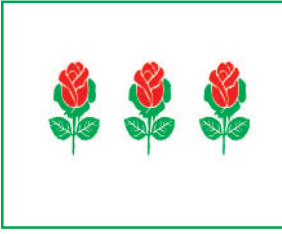
अ)

-

=

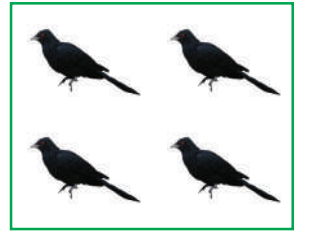
आ)

-

=

इ)

-

=

वरील चित्रांना बघून योग्य त्या संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहा.

उदा:

$$7 - 0 = 7$$

अ)

$$\square - \square = \square$$

आ)

$$\square - \square = \square$$

इ)

$$\square - \square = \square$$

जर कोणत्याही संख्यामधून शून्याची वजाबाकी केली तर तीच संख्या राहते हे तुमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा.

ऊ . चित्रांना बघा, त्यांना मोजा. योग्य ती संख्या चौकटीत लिहा.

उदा:

$$5 - 3 = \boxed{2}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ - 3 \\ \hline 2 \end{array}$$

अ)

$$4 - 1 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ - 1 \\ \hline \end{array}$$

आ)

$$6 - 2 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 2 \\ \hline \end{array}$$

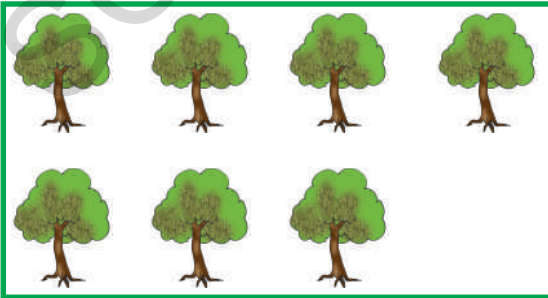
इ)

$$8 - 4 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - 4 \\ \hline \end{array}$$

ई)

$$7 - 7 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ - 7 \\ \hline \end{array}$$

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना योग्य ती संख्या रिकाम्या चौकटीत लिहीण्यास सांगा. आडव्या आणि उभ्या पद्धतीने वजाबाकी करण्याची पद्धत समजण्यास त्यांना मदत करा.

अ. खालील संख्यांची वजाबाकी करा.

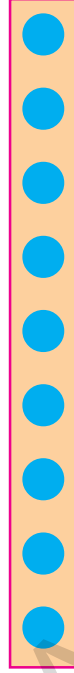
उदा: $6 - 4 = \boxed{2}$

$9 - 2 = \boxed{}$

$8 - 2 = \boxed{}$

$4 - 0 = \boxed{}$

$7 - 4 = \boxed{}$

$5 - 1 = \boxed{}$

$3 - 3 = \boxed{}$

$5 - 0 = \boxed{}$

$4 - 4 = \boxed{}$

$7 - 5 = \boxed{}$

आ. खालील संख्यांची वजाबाकी करा.

$$\begin{array}{r} 4 \\ - 1 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ - 3 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 3 \\ - 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 2 \\ - 0 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 7 \\ - 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 5 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

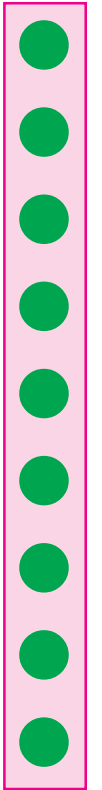
$$\begin{array}{r} 5 \\ - 5 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ - 6 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ - 0 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 6 \\ - 6 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 4 \\ - 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

प्रत्येक उदाहरणाच्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. उदाहरणे त्यांना सोडवू द्या.

इ. डाव्या बाजूला दिलेल्या पत्त्यावरील संख्यांची वजाबाकी करा. आलेल्या उत्तराच्या संख्यांची त्याच संख्येने जोडा.

$4-3$	$6-4$
$5-3$	$5-4$
$7-2$	$9-4$
$6-3$	$7-3$
$7-3$	$4-1$

उदाहरण

ई. प्रत्येक ओळीमधील संख्यांच्या जोडीची वजाबाकी करा. त्यातील एक उत्तर वेगळे आहे. त्याला असे '✓' करा.

● ● ● ● ● ● ● ●	उदा:	$6-2$	$8-4$	$5-3$ ✓	$9-5$
	अ)	$7-5$	$9-7$	$4-2$	$6-2$
	आ)	$8-3$	$5-1$	$6-1$	$7-2$
	इ)	$3-2$	$4-1$	$5-4$	$6-5$

उ. रिकाम्या चौकट्या भरा. 1 ते 9 ह्या संख्यांचा उपयोग करा.

उदा:	$6 - 0 = 6$	$6 - 0 = \square$
	$5 - \square = 3$	$8 - \square = 0$

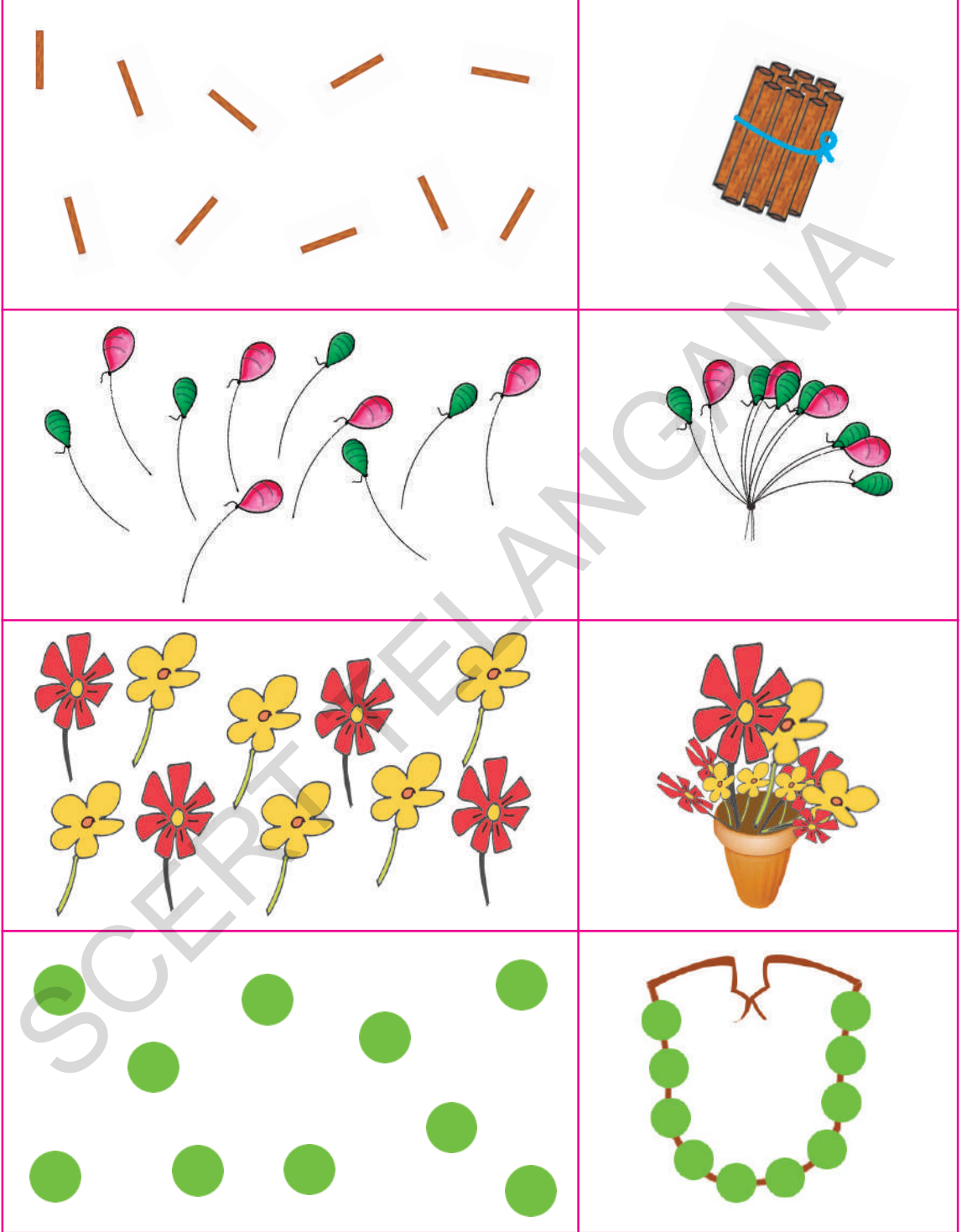

प्रत्येक उदाहरणाच्या सुचना तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. उदाहरणे त्यांना सोडवू द्या.

9 10 ते 20 पर्यंतच्या संख्या

अ. चित्रांना बघा. जर त्यांना 10 च्या गठ्ठ्यामध्ये ठेवले तर तपासा.

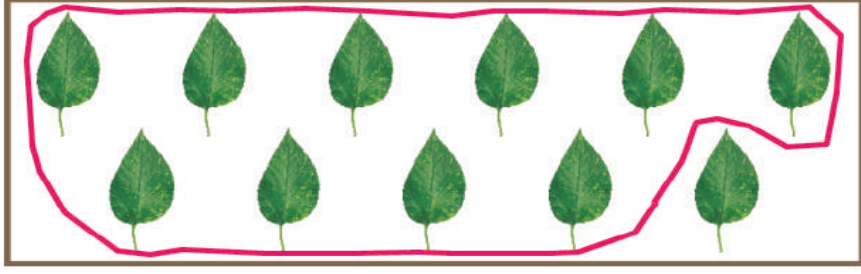

डाव्या बाजूला मोकळ्या असणाऱ्या वस्तूंना विद्यार्थ्यांना मोजण्यास सांगा. नंतर उजव्या बाजूला असणाऱ्या चित्राला बघण्यास सांगा. गठ्ठ्यामध्ये 10 वस्तू आहेत हे त्यांना मोजून बघण्यास सांगा. विद्यार्थ्यांमध्ये 10 ची संकल्पना निर्माण करा.

आ. प्रत्येक चौकटीमधील दहा वस्तू मोजा. त्यांच्याभोवती '○' असे करा.

उदा:

(i)

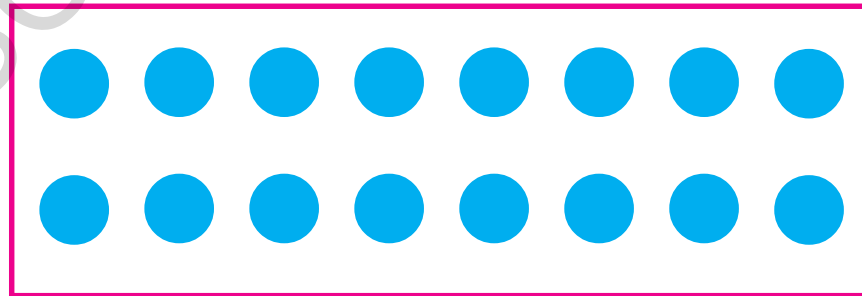
(ii)

(iii)

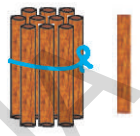

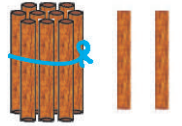
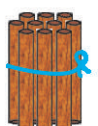

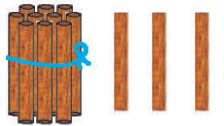

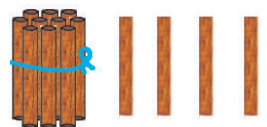
(iv)

तुमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. वरील उदाहरणामध्ये दाखविल्याप्रमाणे प्रत्येक चौकटीमधील दहा चित्रांभोवती '○' करा.

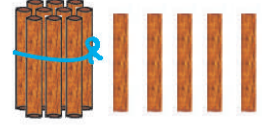
इ. गूठ्यामधील आणि मोकळ्या असणाऱ्या काड्या मोजा. प्रत्येक संख्या वाचा.

				
9	+	1	=	10
				
10	+	1	=	11
				
10	+	2	=	12
				
10	+	3	=	13
				
10	+	4	=	14

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काड्यांचा गूठा आणि मोकळ्या काड्या मोजल्यावर '9' ह्या संख्येमध्ये जर '1' ही संख्या मिसळले तर '10' येते हे त्यांना समजावून सांगा. अशाच प्रकारे त्यांना 10 ते 20 पर्यंतच्या संख्यांची ओळख करून द्या. उदा. जर आपण 9 मध्ये 1 मिसळले तर 10 येते.

गठ्ठ्यामधील काड्या आणि मोकळ्या असणाऱ्या काड्या मोजा संख्या वाचा.

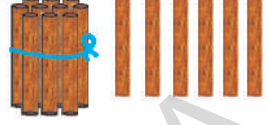
10

+

5

=

15

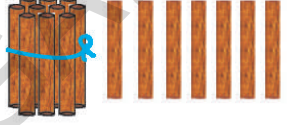
10

+

6

=

16

10

+

7

=

17

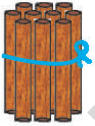
10

+

8

=

18

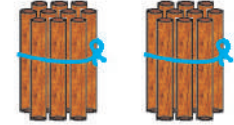
10

+

9

=

19

10

+

10

=

20

विद्यार्थ्यांना काड्यांचा गट्टा आणि मोकळ्या काड्या मोजण्यास सांगा. त्यामूळे त्यांना 9 मध्ये 1 मिसळले तर आपल्याला 10 मिळते हे समजू द्या. अशाच प्रकारे तूमच्या विद्यार्थ्यांना 10 ते 20 पर्यंतच्या संख्यांची ओळख करून द्या. उदा जर आपण 9 मध्ये 1 मिसळले तर आपल्याला 10 मिळते.

इ. दशम आणि एकम मोजा. प्रत्येक संख्या वाचा. त्या संख्येला रिकाम्या चौकटीत लिहा.

1 दशम

= 10
दहा

10					

1 दशम

1 एकम

= 11
अकरा

11					

1 दशम

2 एकम

= 12
बारा

12					

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या असणाऱ्या काडया मोजण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम समजावून सांगा त्यांना त्या संख्या वाचण्यास आणि लिहीण्यास सांगा.

काडया आणि काडयांचा गट्टा मोजा. प्रत्येक संख्या मोजा. त्या संख्येला रिकाम्या चौकटीत लिहा.

 1 दशम	 3 एकम	= 13 तेरा			
13	13	13	13	13	13

 1 दशम	 4 एकम	= 14 चौदा			
14	14	14	14	14	14

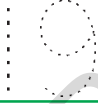

 1 दशम	 5 एकम	= 15 पंधरा			
15	15	15	15	15	15

 1 दशम	 6 एकम	= 16 सोळा			
16	16	16	16	16	16

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम समजावून सांगा. त्या संख्या त्यांना वाचण्यास आणि लिहीण्यास सांगा.

ई. काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. प्रत्येक संख्या मोजा आणि त्या संख्येला रिकाम्या चौकटीत लिहा.

 1 दशम	 7 एकम	= 17 सतरा
17		
 1 दशम	 8 एकम	= 18 अठरा
18		
 1 दशम	 9 एकम	= 19 एकोणावीस
19		
 1 दशम	 1 दशम (2 दशम)	= 20 वीस
20		

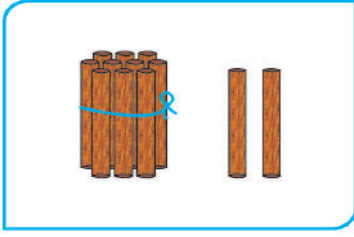

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम समजावून सांगा. त्यांना त्या संख्या वाचण्यास आणि लिहीण्यास सांगा.

प्रश्नसंग्रह

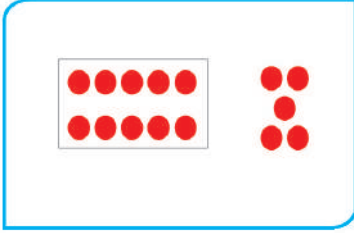
अ. चित्राकडे आणि संख्याकडे बघा. त्यांना लिहा.

$$\boxed{10} + \boxed{2}$$

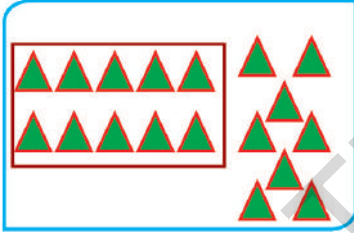
संख्या

12

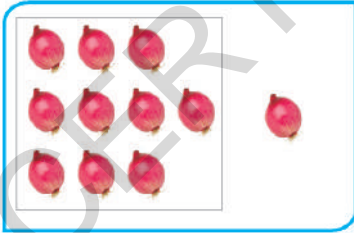
$$\boxed{10} + \boxed{5}$$

संख्या

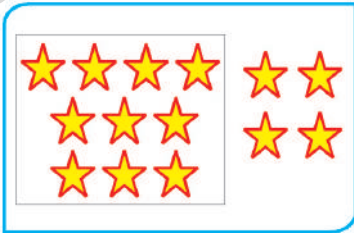
$$\boxed{} + \boxed{}$$

संख्या

$$\boxed{} + \boxed{}$$

संख्या

$$\boxed{} + \boxed{}$$

संख्या

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

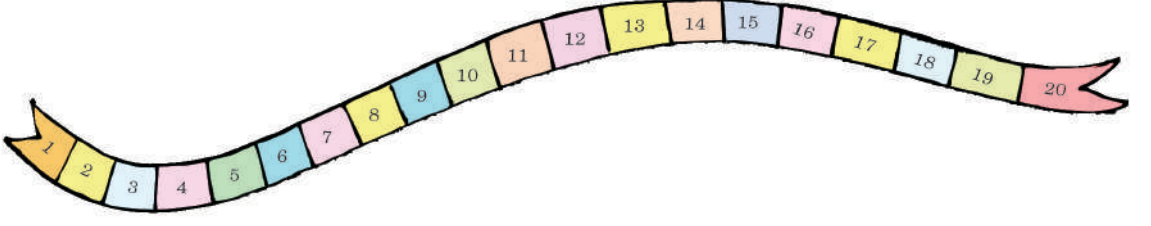
आ. 10 पासून 20 पर्यंतच्या संख्या रिकाम्या चौकटीमध्ये क्रमाने लिहा.

10	10					
11	11					
12	12					
13	13					
14	14					
15						
16						
17						
18						
19						
20						

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील तकत्या मधील 10 ते 20 पर्यंतच्या संख्येचे निरीक्षण करण्यास सांगा. रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्येच त्यांना लिहू द्या.

इ. संख्या रिबनला बघा. खाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये अचूक संख्या लिहा.

10 12 15

पहिली संख्या लिहा.

 3 4

 6 7

 15 16

 19 20

शेवटची संख्या लिहा.

7 8

12 13

16 17

18 19

मधली संख्या लिहा.

1 3

12 14

15 17

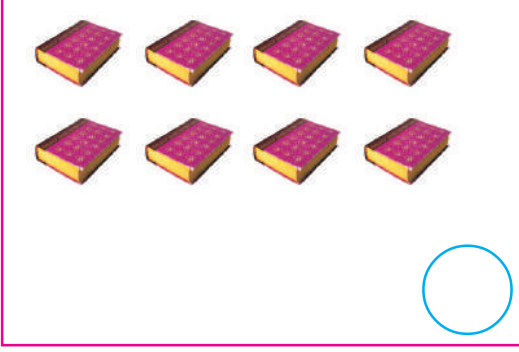
18 20

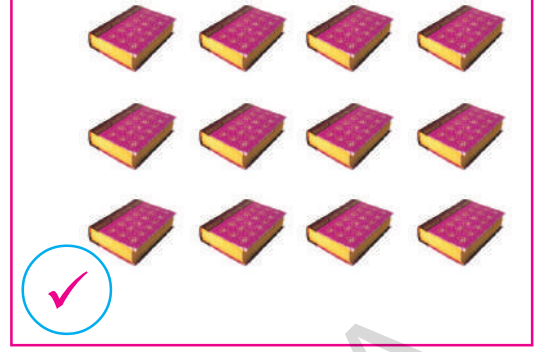
तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

ई. चित्रांना मोजा. त्या संख्या लिहा. ज्या चौकटीमध्ये चित्रे जास्त आहे त्याला '✓' करा.

उदा:

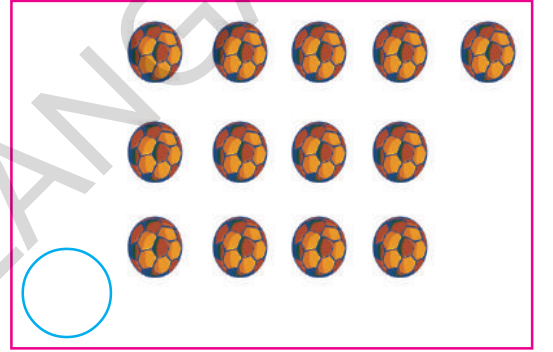

8

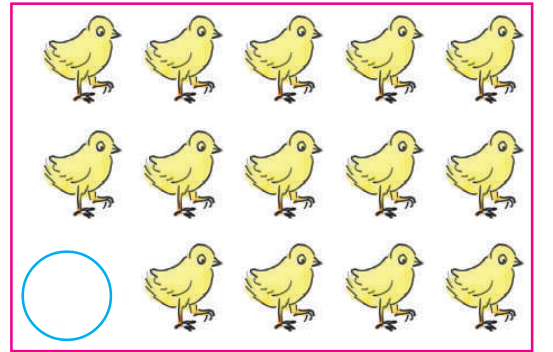
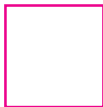
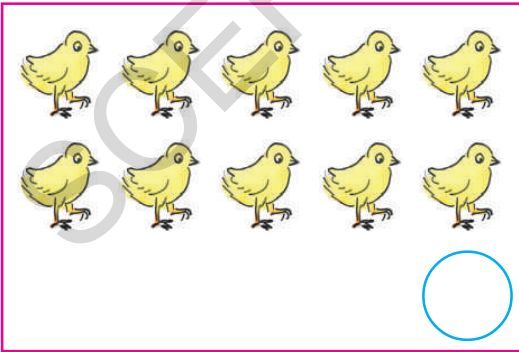

12

अ)

आ)

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

उ. खाली दिलेल्या दोन संख्यांपैकी जी संख्या मोठी आहे त्या संख्येला '✓' करा.

11 13 ✓

13 15

18 8

12 16

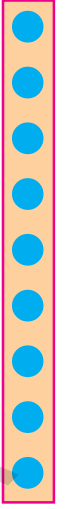
18 11

12 9

11 10

16 12

9 16

ऊ. खाली दिलेल्या दोन संख्यांपैकी जी संख्या लहान आहे त्या संख्येला '○' करा.

○ 11 13

20 10

15 13

17 15

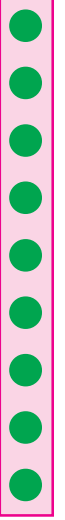
14 13

18 14

8 17

16 9

6 12

ऋ. खाली दिलेल्या तीन संख्यांपैकी जी संख्या सर्वात मोठी आहे त्या संख्येला '✓' करा.

उदा: 10 13 ✓ 11

इ)

17 13 12

अ) 14 17 16

ई)

8 15 11

आ) 12 17 18

उ)

9 7 12

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सूचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

ए. खाली दिलेल्या तीन संख्यांपैकी सगळ्यात लहान संख्येला '○' करा.

उदा:

20	14	17
----	----	----

इ)

18	13	20
----	----	----

अ)

11	19	16
----	----	----

ई)

13	18	15
----	----	----

आ)

15	10	12
----	----	----

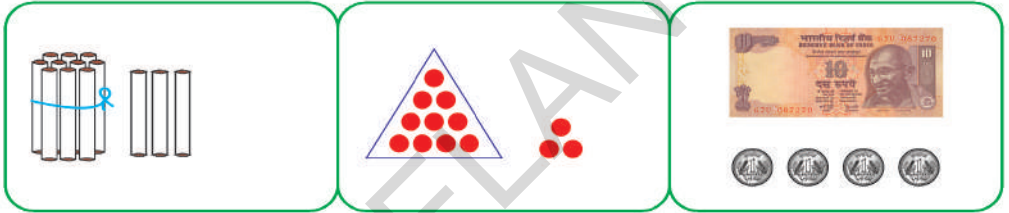
उ)

8	11	6
---	----	---

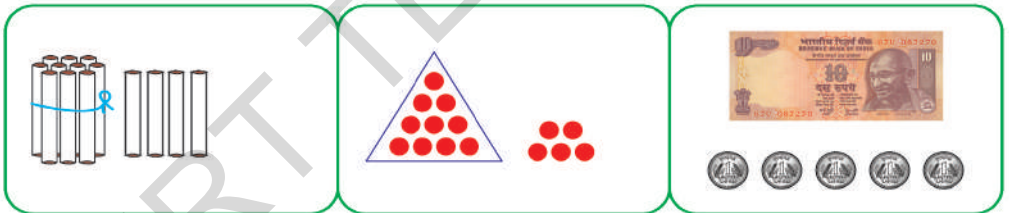

ऐ. खाली दिलेल्या वस्तू मोजा आणि जी वेगळी आहे तिला '✓' करा. खाली एक उदाहरण दिलेले आहे.

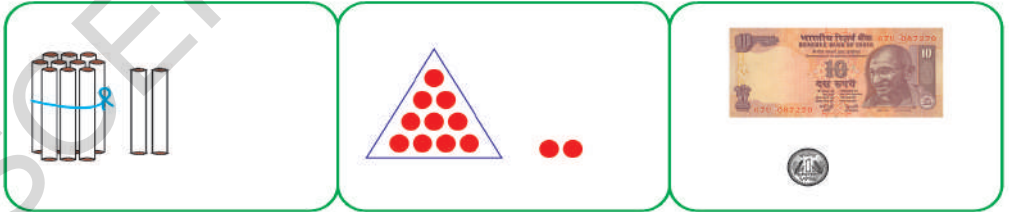
उदा:

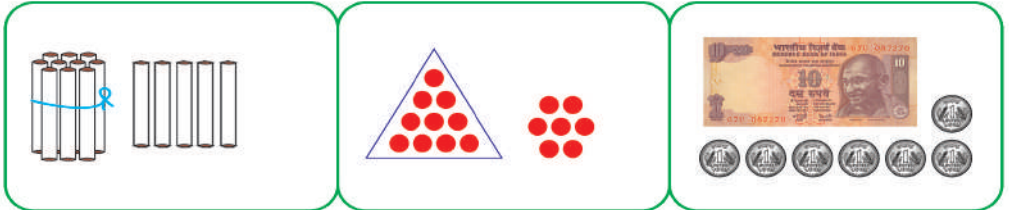
अ)

आ)

इ)

तूमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सूचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

10

संख्याची बेरीज एकूण 20 पेक्षा जास्त नको

खाली दिलेल्या बेरजेकडे बघा.

7	
+	
12	

15	
+	
19	

खाली दिलेल्या संख्यांची बेरीज अशाच प्रकारे करा.

8	
+	
<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	

12	
+	
<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	

9	
+	
<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	

13	
+	
<input style="width: 50px; height: 30px;" type="text"/>	

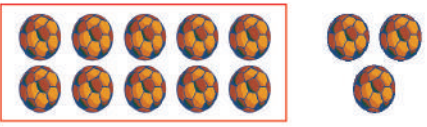
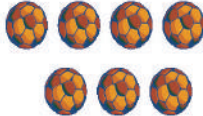
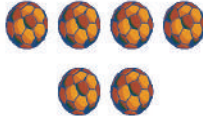
दोन संख्यांची बेरीज की ज्यांची बेरीज 20 पेक्षा कमी आहे. ते कसे करतात हे तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. त्यासाठी काड्यांचा गट्टा आणि मोकळ्या काड्यांचा उपयोग करा. त्या संख्या त्यांना रिकाम्या चौकटीत लिहीण्यास सांगा.

प्रश्नसंग्रह

अ. खाली दिलेल्या उदाहरणामधील दोन संख्यांच्या बेरजेकडे बघा. अशाच प्रकारे खाली दिलेल्या दूसऱ्या संख्यांची बेरीज करा.

उदा:

$$\boxed{6} + \boxed{7} = \boxed{10 + 3 = 13}$$

$$\boxed{7} + \boxed{5} = \boxed{}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

$$\boxed{} + \boxed{} = \boxed{}$$

तूमच्या विद्यार्थ्यांना बेरीज केलेल्या उदाहरणाचे निरीक्षण करू द्या. इतर प्रश्न त्यांना सोडवण्यास सांगा. दोन संख्यांची बेरीज आडव्या पद्धतीने कसे करतात ते त्यांना समजावून सांगा.

आ. काडयांच्या गट्टयांचा आणि मोकळ्या काड्यांचा उपयोग करून संख्यांची बेरीज करा.

$$\begin{array}{r} 15 \\ + 3 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ + 6 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ + 5 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ + 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ + 2 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 8 \\ + 5 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ + 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 9 \\ + 7 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 12 \\ + 7 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 13 \\ + 4 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

$$\begin{array}{r} 5 \\ + 7 \\ \hline \\ \hline \end{array}$$

इ. खाली दिलेल्या संख्यांची बेरीज करा. तुमचे उत्तर रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा.

उदा: $14 + 3 = \boxed{17}$

$10 + 5 = \boxed{}$

$13 + 5 = \boxed{}$

$7 + 6 = \boxed{}$

$8 + 6 = \boxed{}$

$11 + 8 = \boxed{}$

$12 + 7 = \boxed{}$

$4 + 9 = \boxed{}$

$9 + 5 = \boxed{}$

$12 + 5 = \boxed{}$

$11 + 8 = \boxed{}$

$8 + 7 = \boxed{}$

तुमच्या विद्यार्थ्यांना प्रत्येक प्रश्नाच्या सुचना समजावून सांगा. प्रश्न त्यांना सोडवू द्या.

ई. प्रत्येक ओळीमधील दोन संख्यांची बेरीज करा. कासवच्या भागांना रंगवा. ते तूमचे उत्तर असेल.

उदा: $2 + 7 = 9$

$2 + 2 = \square$

$4 + 13 = \square$

$12 + 3 = \square$

$14 + 2 = \square$

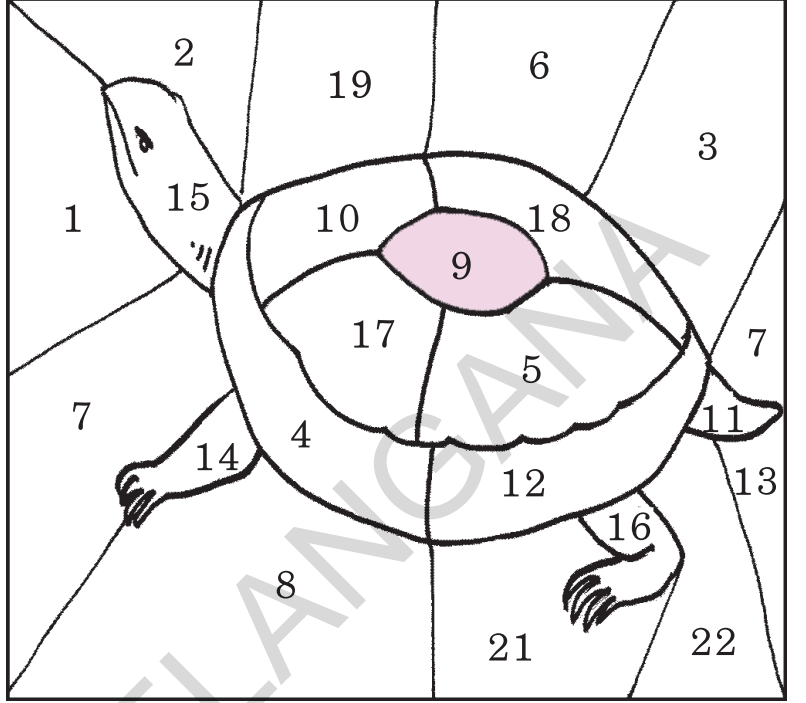
$18 + 0 = \square$

$5 + 5 = \square$

$10 + 1 = \square$

$8 + 6 = \square$

$6 + 6 = \square$

उ. प्रत्येक ओळीमधील संख्यांच्या जोडीची बेरीज करा. त्यापैकी एक वेगळे आहे. त्या उदाहरणला '✓' करा. एक उदाहरण दिलेले आहे.

उदा: $10+5$ $12+3$ $11+2$ ✓ $8+7$

अ) $6+3$ $8+3$ $7+4$ $10+1$

आ) $9+8$ $7+6$ $12+5$ $13+4$

इ) $6+8$ $12+2$ $10+9$ $14+0$

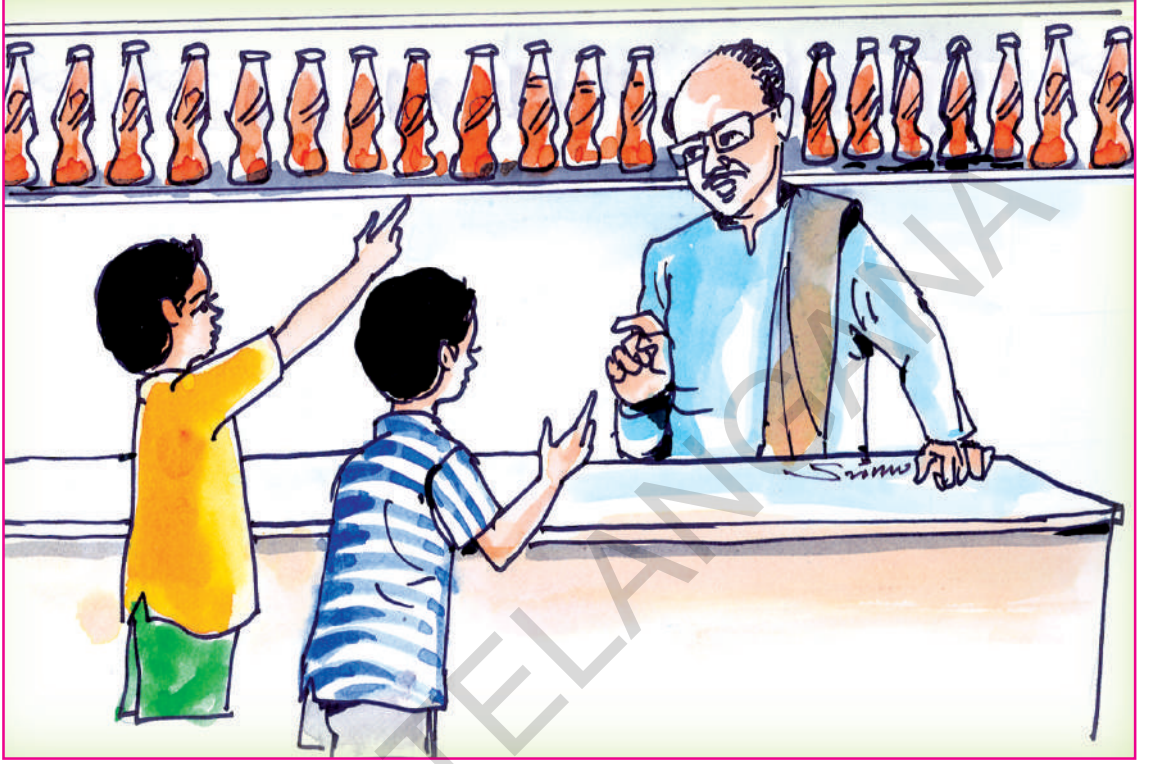
तूमच्या विद्यार्थ्यांना 20 संख्ये पेक्षा कम असणाऱ्या संख्यांची बेरीज कशी करावी, ते समजावून सांगा. काड्यां गट्टा आणि मोकळ्या काड्या वापरू द्या. रिकाम्या चौकटीत संख्या लिहिण्यास सांगा.

11 20 पेक्षा जास्त नसलेली संख्यांची वजाबाकी

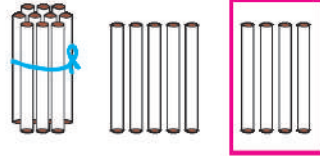

अ. खाली दिलेल्या चित्राकडे बघा, शितपेयच्या किती बाटल्या आहेत ते सांगा.

वरील चित्राच्या आधारे खालील संख्यांची वजाबाकी करा.

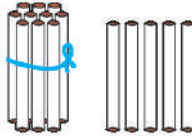
शितपेयच्या एकूण बाटल्या 19

विकलेले 4

एक शितपेयच्या
बाटलीला एक
काडी घेतली तर

उरलेल्या शितपेयच्या
बाटल्या

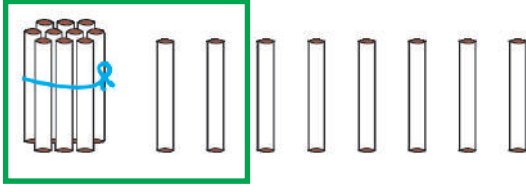

दोन अंकी संख्यामधून एक अंकी संख्या कशी वजा करावी हे तूमच्या विद्यार्थाना समजावून सांगा. त्यासाठी काडयांचा गठठा आणि मोकळ्या काडयांचा उपयोग करा.

आ. खाली दिलेल्या चित्राकडे बघा-वजाबाकी केल्यानंतर उरलेल्या संख्याना मोजा. रिकाम्या चौकटीमध्ये अचूक संख्या लिहा. उदाहरणाचा अभ्यास करा.

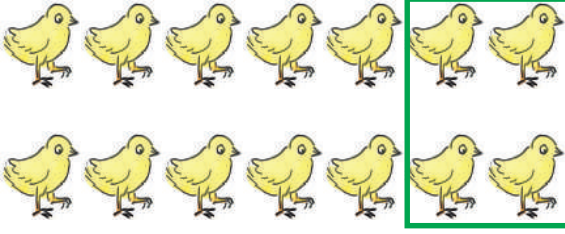
उदा:

$$18 - 12 = \boxed{6}$$

$$\begin{array}{r} 18 \\ - 12 \\ \hline 6 \end{array}$$

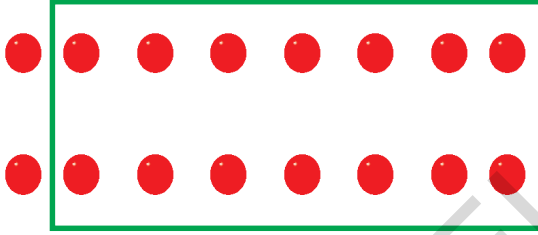
अ)

$$14 - 4 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 14 \\ - 4 \\ \hline \end{array}$$

आ)

$$16 - 14 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 16 \\ - 14 \\ \hline \end{array}$$

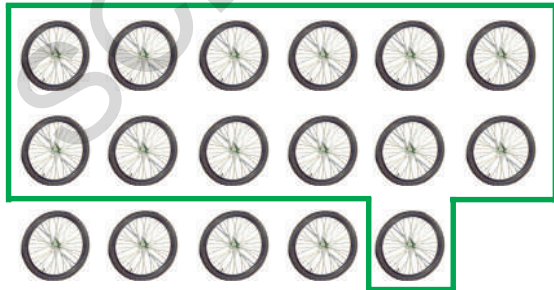
इ)

$$15 - 5 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 15 \\ - 5 \\ \hline \end{array}$$

ई)

$$17 - 13 = \boxed{}$$

$$\begin{array}{r} 17 \\ - 13 \\ \hline \end{array}$$

तूमच्या विद्यार्थ्यांना डाव्या बाजूला दिलेल्या चौकटीमधील 10 चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना वरील उदाहरणांचा अभ्यास करण्यास सांगा. त्यांना उदाहरणांची वजाबाकी करण्यास सांगा. वजाबाकी केल्यानंतर त्यांना उरलेल्या संख्या मोजूद्या आणि अचूक संख्या रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहीण्यास सांगा.

अ. खाली दिलेल्या संख्यांची वजाबाकी करा.

उदा:

$14 - 13 =$

2

$15 - 3 =$

$14 - 2 =$

$18 - 10 =$

$16 - 3 =$

$18 - 6 =$

$19 - 15 =$

$12 - 2 =$

$14 - 4 =$

$17 - 15 =$

आ. खालील संख्यांची वजाबाकी करा.

17

- 4

19

- 16

16

- 5

18

- 3

15

- 11

15

- 4

13

- 2

11

- 10

16

- 4

17

- 15

18

- 14

18

- 10

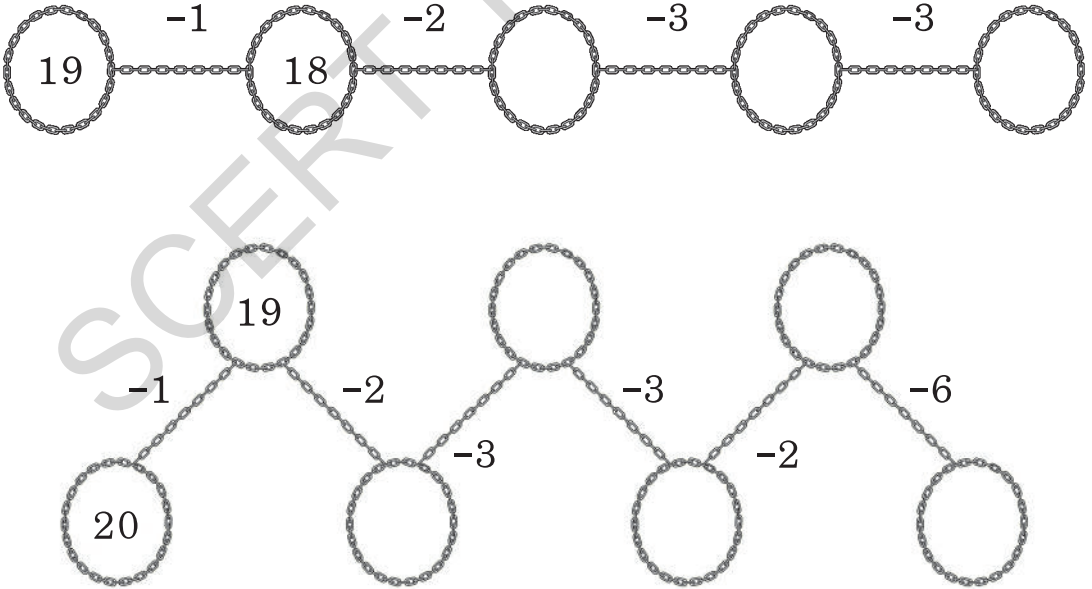

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील वजाबाकीचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना प्रश्नसंग्रह सोडविण्यास सांगा.

इ. प्रत्येक ओळीमधील दोन संख्यांची वजाबाकी करा. त्यातील एक उत्तर वेगळे आहे. त्या वेगळ्या उत्तराला ✓ करा. त्यातील एक उदा. खाली दिलेले आहे.

● ● ● ● ● ● ●	उदा:	$14 - 2$	$19 - 6$ ✓	$17 - 5$	$13 - 1$
	अ)	$17 - 3$	$19 - 5$	$18 - 2$	$15 - 1$
	आ)	$15 - 5$	$19 - 9$	$16 - 5$	$18 - 8$
	इ)	$18 - 5$	$16 - 4$	$19 - 6$	$17 - 4$

ई. वजाबाकी केल्यानंतर आलेली अचूक संख्या लिहा.

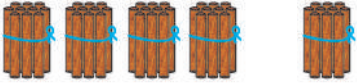

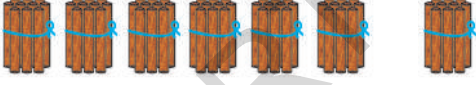
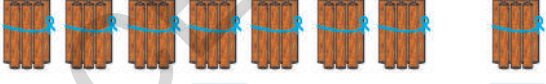

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील वजाबाकीचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. त्यांना स्वतः प्रश्नसंग्रह सोडविण्यास सांगा.

12 10 ते 100 पर्यंतच्या दशम स्थानातील संख्यांची ओळख

दशममध्ये मोजा. त्या संख्या चौकटीमध्ये लिहा.

 <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="1"/> दशम	<input type="text" value="10"/> दहा
 <input type="text" value="10"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="2"/> दशम	<input type="text" value="20"/> वीस
 <input type="text" value="20"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="3"/> दशम	<input type="text"/> तीस
 <input type="text" value="30"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text"/> दशम	<input type="text" value="40"/> चाळीस
 <input type="text" value="40"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="5"/> दशम	<input type="text"/> पन्नास
 <input type="text" value="50"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text"/> दशम	<input type="text" value="60"/> साठ
 <input type="text" value="60"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="7"/> दशम	<input type="text"/> सत्तर
 <input type="text" value="70"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="8"/> दशम	<input type="text"/> ऐंशी
 <input type="text" value="80"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text"/> दशम	<input type="text" value="90"/> नव्वद
 <input type="text" value="90"/> + <input type="text" value="10"/>	<input type="text" value="10"/> दशम	<input type="text" value="100"/> शंभर

तूमच्या विद्यार्थ्यांना 10 ते 100 च्या संख्यांना दशममध्ये मोजण्यास सांगा. त्यांना 10,20,30,40,50,60,70,80,90 आणि 100 ह्या संख्या समजावून सांगा.

प्रश्नसंग्रह

अ. खाली दिलेल्या तिन चौकटींमधील दशम मोजा. ज्या चौकटीमध्ये वेगळे आहे '✓' करा.

उदा:

--	--	--

--	--	--

--	--	--

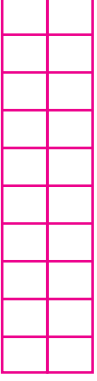
--	--	--

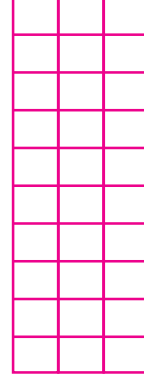
तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. त्यांना प्रश्नसंग्रह सोडविण्यास सांगा.

आ. चौकट्या मोजा. खाली दिलेल्या मोठ्या चौकटीमध्ये अचूक संख्या लिहा.

उदा:

20

इ. प्रत्येक साखळीमधील मण्या मोजा. शेवटच्या स्तंभामध्ये अचूक संख्या लिहा.

(मण्यांची साखळी)	संख्या
	40

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्रांचे निरीक्षण करू द्या. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्नसंग्रह सोडविण्यास सांगा.

ई. दशमस्थानातील संख्यांना बघा. प्रत्येकाच्या त्याच्या समान. असलेल्या संख्या बरोबर जोडी लावा.

$10+10$	40
$30+10$	50
$40+10$	80
$70+10$	20
$80+10$	90

उदाहरण

उ. प्रत्येक ओळीतील दशम स्थानातील संख्येला बघा. रिमाम्या जागेमध्ये अचूक संख्या लिहा.

10	20	30		
30	40	50		
20	40	60		
10	30	50		

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडविण्यास सांगा.

13 20 ते 100 पर्यंतच्या संख्या

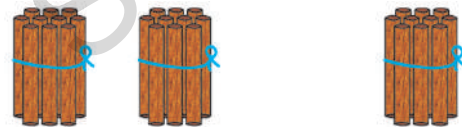
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 $20 + 1 = 21$	<p>दशम एकम</p> <p>2 1</p>
 $20 + 2 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $20 + 3 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $20 + 4 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $20 + 5 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 21 ते 25 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

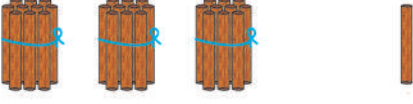

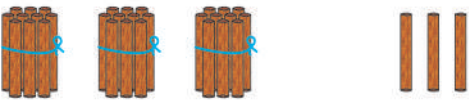

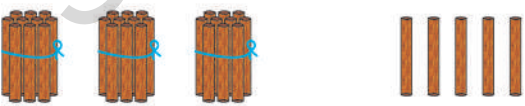
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 $20 + 6 = 26$	दशम एकम <input type="text" value="2"/> <input type="text" value="6"/>
 $20 + 7 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $20 + 8 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $20 + 9 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $20 + 10 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 26 ते 30 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">1</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; margin-right: 10px;">31</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">3</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">1</div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">2</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; margin-right: 10px;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">3</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; margin-right: 10px;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">4</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; margin-right: 10px;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">5</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; padding: 5px; margin-right: 10px;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">□</div> </div>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 31 ते 35 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

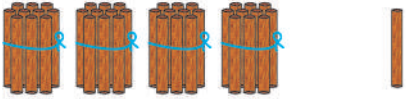
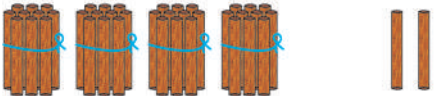
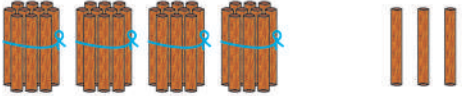
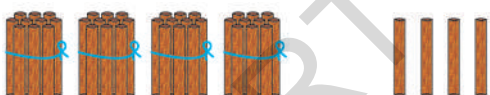

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">6</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">7</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">8</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">9</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">30</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">10</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 36 ते 40 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

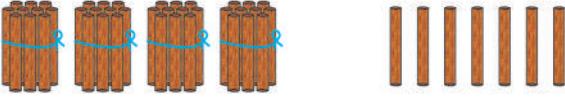

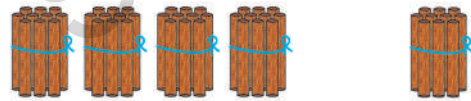
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">1</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">2</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">3</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">4</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">5</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 41 ते 45 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

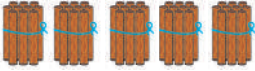
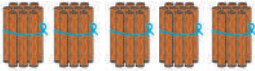

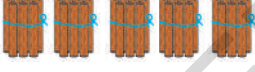
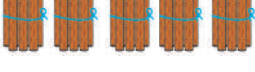
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center; gap: 20px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">6</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center; gap: 20px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">7</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center; gap: 20px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">8</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center; gap: 20px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">9</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center; gap: 20px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">40</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 40px; text-align: center;">10</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 30px;"></div> </div>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 46 ते 50 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

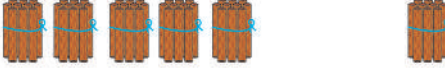
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">50</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">1</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">50</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">2</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">50</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">3</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">50</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">4</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">50</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">5</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 51 ते 55 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

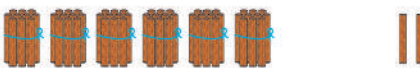

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 $50 + 6 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $50 + 7 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $50 + 8 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $50 + 9 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $50 + 10 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 56 ते 60 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">1</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">2</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">3</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">4</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">5</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गठठा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 61 ते 65 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

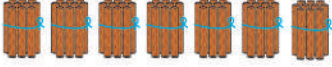

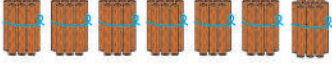
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">6</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">7</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">8</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">9</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">60</div> + <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">10</div> = <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 66 ते 70 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

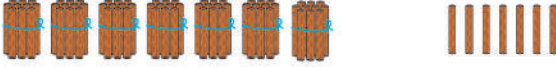
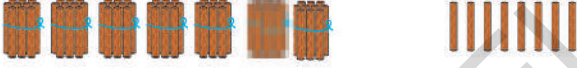

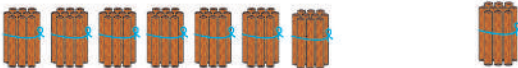
काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">70</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">1</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">70</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">2</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">70</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">3</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">70</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">4</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">70</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">5</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 5px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 71 ते 75 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

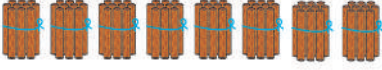

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 $70 + 6 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $70 + 7 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $70 + 8 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $70 + 9 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>
 $70 + 10 = \bigcirc$	दशम एकम <input type="text"/> <input type="text"/>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 76 ते 80 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

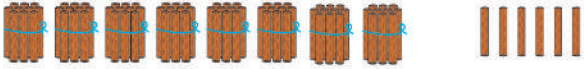

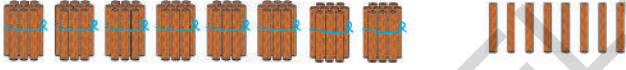

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">80</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">1</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">80</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">2</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">80</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">3</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">80</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">4</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">80</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">5</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 81 ते 85 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

काडयांचा गठ्ठा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '०' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 $80 + 6 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $80 + 7 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $80 + 8 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $80 + 9 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>
 $80 + 10 = \bigcirc$	<p>दशम एकम</p> <p><input type="text"/> <input type="text"/></p>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गठ्ठा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 86 ते 90 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

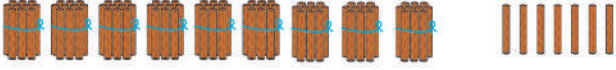

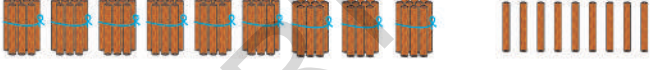

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">90</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">1</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">90</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">2</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">90</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">3</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">90</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">4</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>
 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">90</div>	 <div style="border: 1px solid black; padding: 2px; display: inline-block;">5</div>	$=$ ○	दशम एकम <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 30px; height: 30px; display: inline-block; margin-left: 20px;"></div>

तुमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 91 ते 95 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडया मोजा. ती संख्या '○' मध्ये लिहा. प्रत्येक संख्येच्या दशम आणि एकम स्थानामध्ये किती संख्या आहेत ते सांगा.

 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">90</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">6</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">90</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">7</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">90</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">8</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">90</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">9</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">○</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>
 <div style="display: flex; align-items: center; justify-content: center;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">90</div> <div style="margin-right: 10px;">+</div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin-right: 10px;">10</div> <div style="margin-right: 10px;">=</div> <div style="border: 1px solid black; border-radius: 50%; width: 40px; height: 40px; display: flex; align-items: center; justify-content: center;">100</div> </div>	<div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-bottom: 10px;"> दशम एकम </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> <div style="border: 1px solid black; width: 40px; height: 40px;"></div> </div>

तूमच्या विद्यार्थ्यांना काडयांचा गट्टा आणि मोकळ्या काडयांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना 96 ते 100 ह्या संख्यांमधील एकम स्थानातील संख्या मोजून लिहिण्यास सांगा. त्यांना दशम आणि एकम स्थानातील संख्यांची बेरीज करण्यास सांगा.

प्रश्नसंग्रह

अ. खाली दिलेल्या जाळीकडे बघा. 1 ते 100 पर्यंतच्या संख्या तूम्हाला मिळतील. रिकाम्या चौकटीमध्ये अचूक संख्या लिहा.

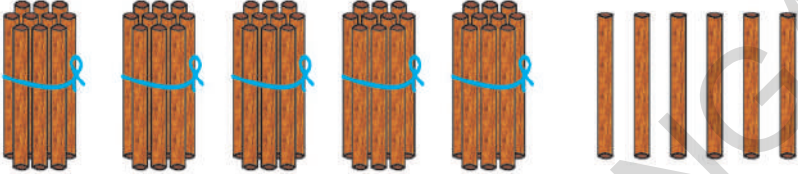
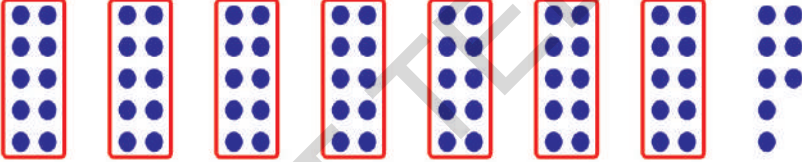
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11					16				20
			24					29	
	32						38		
				45					50
51						57			
		63			66				
71						77			
			84						90
	92								100

1 ते 100 पर्यंतच्या संख्या क्रमाने कसे लिहावे हे तूम्ही तूमच्या विद्यार्थ्यांना समजावून सांगा. वर दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये त्यांना योग्य संख्या लिहिण्यास सांगा.

आ. खाली दिलेले चित्रे मोजा. उजव्या बाजूला दिलेल्या 3 संख्या बघा. योग्य संख्याभोवती '○' करा.

उदा:

	<p>21 31 41</p>
	<p>66 56 76</p>
	<p>78 68 58</p>

इ. 41 पासून क्रमवार असलेल्या संख्या बघा. रिकाम्या चौकटीत अचूक संख्या लिहा.

41	42	43			46		48
49	50				54		56
70		72		74			
60			63		65		

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडण्यास सांगा.

ई. खाली दिलेल्या प्रत्येक ओळीतील संख्याकडे बघा. रिकाम्या जागेमध्ये अचूक संख्या लिहा.

45	46	47	45		47	45	46	
89	90	91	89	90				91
67	68	69	67		69		68	69
31	32	33		32	33	31		

उ. 1 ते 20 पर्यंतच्या संख्या अक्षरामध्ये लिहा.

1	एक	11	अकरा
2		12	
3		13	
4		14	
5		15	
6		16	
7		17	
8		18	
9		19	
10		20	बीस

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा दिलेल्या सूचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडविण्यास सांगा.

अ. खाली दिलेल्या चित्राकडे बघा. काय होत आहे ते सांगा. किती लोक उभे आहेत ? किती लोक बसलेले आहेत ?

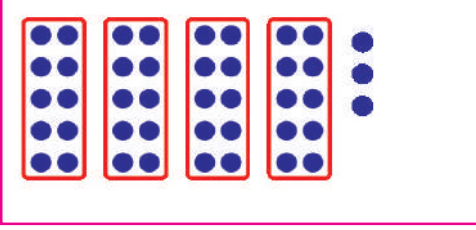

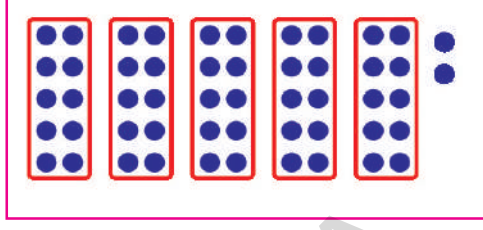
- ★ पाहिल्या ओळीमध्ये बसण्यासाठी किती आसन आहेत ?
- ★ दसऱ्या ओळीची सुरुवात कोणत्या क्रमांकाच्या आसनापासून होते ?
- ★ तिसऱ्या ओळीचा शेवट कोणत्या क्रमांकाच्या आसनाने होतो ?
- ★ काही आसनांना क्रमांक नाहीत. ते क्रमांक सांगा.
- ★ 14 आणि 17 मध्ये येणाऱ्या दोन संख्या सांगा.
- ★ 31 पासून 40 पर्यंत किती लोक बसू शकतात ?
- ★ 45 च्या आधी कोणती संख्या येते ?
- ★ 49 नंतर कोणती संख्या येते ?
- ★ कोणत्या संख्यांच्या मध्ये 7 आहे
- ★ 34 संख्या 40 किंवा 31 च्या जवळ आहे ?

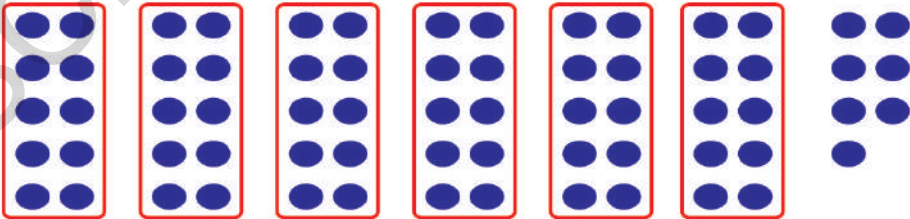
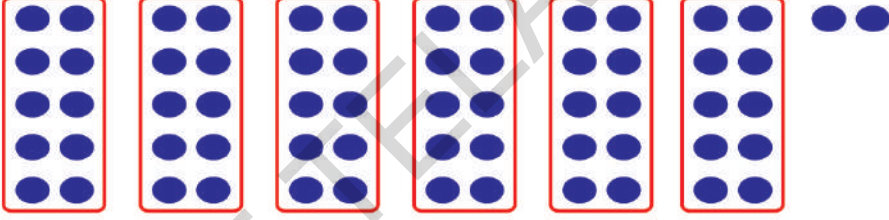
तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. वर दिलेल्या प्रश्नांची उत्तरे त्यांना विचारा.

आ. खाली दिलेल्या चौकटीमधील टिंबे मोजा. योग्य ती संख्या रिकाम्या चौकटीमध्ये लिहा. दोन्ही चौकटीपैकी ज्या चौकटीमधील संख्या मोठी आहे तिला '✓' करा.

खाली दिलेल्या चौकटीमधील टिंबे मोजा. रिकाम्या चौकटीमध्ये योग्य संख्या लिहा. दोन्ही चौकटी पैकी ज्या चौकटीमधील संख्या (लहान) आहे तिला '✓' करा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वर दिलेल्या चौकटीमधील टिंबे मोजण्यास सांगा. त्या संख्या त्यांना लिहिण्यास सांगा. दोन चौकट्यांमधील टिंबापैकी कोणती संख्या मोठी/लहान आहे हे समजावून सांगा.

अ. मागील संख्या लिहा.

	44
--	----

	74
--	----

	60
--	----

	94
--	----

	55
--	----

	21
--	----

आ. पूढील संख्या लिहा.

29	
----	--

46	
----	--

65	
----	--

87	
----	--

40	
----	--

69	
----	--

इ. मधली संख्या लिहा.

29		31
----	--	----

25		27
----	--	----

49		51
----	--	----

70		72
----	--	----

ई. चौकटीमधील मधल्या संख्येकडे बघा. त्या संख्येच्या आधी येणारी आणि नंतर येणारी संख्या लिहा.

	63	
--	----	--

	89	
--	----	--

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील संख्यांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडविण्यास सांगा.

उ. खाली दिलेल्या दोन संख्यापैकी सगळ्यात लहान संख्येभोवती '○' करा.

उदा:	76	○ 54	(c)	32	59
(a)	69	36	(d)	85	81
(b)	34	94	(e)	76	67

ऊ. खाली दिलेल्या दोन संख्यापैकी जी संख्या सगळ्यात मोठी आहे त्या संख्येला '✓' करा.

उदा:	✓ 52	37	(c)	76	67
(a)	68	92	(d)	53	58
(b)	39	31	(e)	41	64

ऋ. प्रत्येक ओळीमध्ये दिलेल्या 5 संख्यापैकी जी संख्या सगळ्यात लहान आहे त्या संख्याभोवती '○' करा.

उदा:	87,	76,	83,	73,	○ 51
अ)	96,	53,	21,	12,	37
आ)	92,	16,	37,	73,	14
इ)	52,	60,	94,	51,	49
ई)	76,	22,	37,	12,	64

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील संख्यांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडविण्यास सांगा.

ए. प्रत्येक ओळीमधील पाच संख्यांकडे बघा. जी संख्या सगळ्यात मोठी आहे तिला '✓' करा.

उदा:	34,	57,	12,	67,	53
अ)	64,	59,	41,	72,	84
आ)	32,	91,	82,	67,	38
इ)	87,	64,	59,	86,	68
ई)	19,	91,	89,	98,	76

ऐ. डाव्या बाजूला दिलेल्या स्तंभाकडे बघा. उजव्या बाजूकडील स्तंभामध्ये लहान संख्यापासून मोठ्या संख्या पर्यंत लिहा. नंतरच्या स्तंभामध्ये मोठ्या संख्यापासून लहान संख्यापर्यंत लिहा. एक उदाहरण दिलेले आहे.

संख्या	लहान संख्यापासून मोठ्या संख्यापर्यंत	मोठ्या संख्यापासून लहान संख्यापर्यंत
उदा: 21, 45, 36, 69	21, 36, 45, 69	69, 45, 36, 21
अ) 60, 30, 45, 80	_____	_____
आ) 96, 41, 12, 68	_____	_____
इ) 9, 25, 14, 78	_____	_____

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील संख्यांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सूचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडविण्यास सांगा.

अ. खेळ खेळा

खाली दिलेल्या सुचनांचे पालन करून हा खेळ खेळा.

- ★ चार विद्यार्थी असतील असे गट तयार करा.
- ★ 1 ते 96 संख्या असलेले पत्ते घ्या. त्यांना एकमेकांमध्ये मिसळा. प्रत्येक विद्यार्थ्याकडे 24 पत्ते असतील.
- ★ प्रत्येक सेट एकमेकांमध्ये चांगल्याप्रकारे मिसळा. प्रत्येक विद्यार्थी समोर ते पत्ते संख्येनुसार ठेवा. संख्या दिसू नये.
- ★ प्रत्येक विद्यार्थी एक पत्ता उचलेल आणि मूलांना दाखवेल.
- ★ ज्या विद्यार्थ्याच्या पत्त्यावरील संख्या सगळ्यात मोठी असेल त्याला इतर 3 विद्यार्थ्यांकडून पत्ते मिळतील.
- ★ अशा प्रकारे 5 किंवा 6 वेळा खेळा. ज्या विद्यार्थ्याकडे सर्वात जास्त पत्ते असतील तो जिंकेल.
- ★ पुन्हा पुन्हा हा खेळ खेळा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि वरील प्रमाणे खेळ खेळण्यास सांगा.

15 पैसे

राजूजवळ काही नाणी आणि पैशांचे नोट आहेत ते खाली दाखविलेले आहे. त्यांची किंमत किती आहे ते सांगा.

नाणी

नोट

तूमच्या विद्यार्थ्यांना पैशांच्या नाण्यांचे आणि नोटचे निरीक्षण करण्यास सांगा. नाण्यांची आणि नोटची किंमत त्यांना समजावून सांगा.

अ. एक रुपयाच्या नाण्याखाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये '✓' करा.

आ. पांच रुपयाच्या नाण्याखाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये '✓' करा.

इ. पाच रुपयाच्या नोटाखाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये '✓' करा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडण्यास सांगा.

ई. दहा रुपयाच्या नोटखाली दिलेल्या रिकाम्या चौकटीमध्ये '✓' करा.

उ. खाली दिलेल्या नाणी ओळखा.

रुपये

रुपये

रुपये

ऊ. खाली दिलेले पैशांचे नोट ओळखा.

रुपये

रुपये

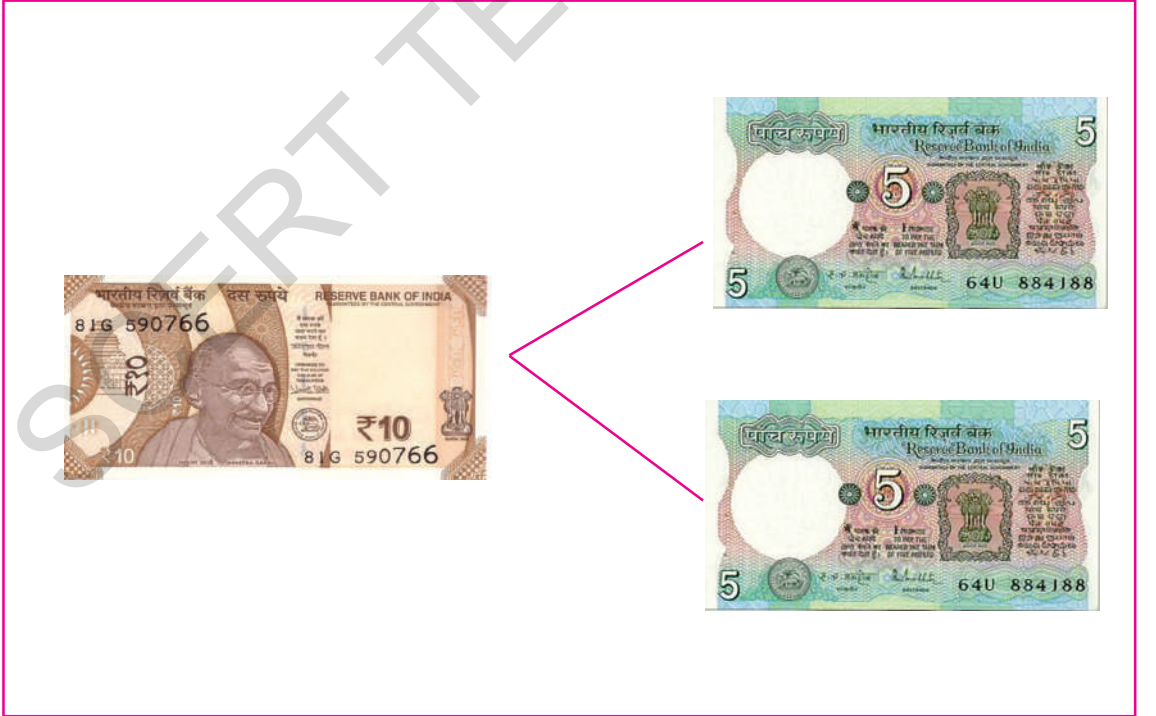
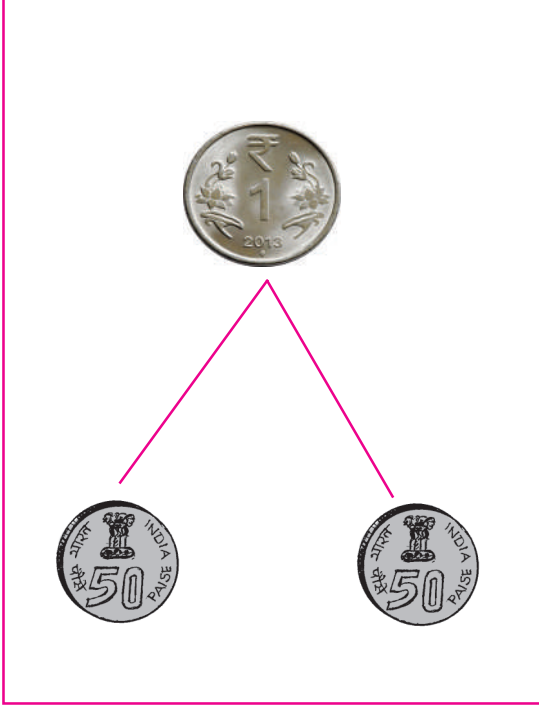

रुपये

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. आणि प्रश्न सोडविण्यास सांगा.

क्र . निरीक्षण करा आणि म्हणा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा.

ए. डाव्या बाजूला दिलेल्या नोटाचे पैशाच्या मोडबरोबर जोडी लावा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा. डाव्या बाजूला दिलेल्या नोटाचे आणि उजव्या बाजूला दिलेल्या नाणींचे एकूण किंमतीचे निरीक्षण करा. समान मुख्य/किंमत असलेल्या संख्यांना जोडा.

16 वेळ

खाली दिलेल्या दोन चित्राकडे बघा. कोण काय करत आहे ? नंतर वेळ सांगा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील दोन चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. कोणते लोक कोणत्या वेळी काय करत आहे ते त्यांना समजावून सांगा आणि सकाळ, दुपार आणि रात्रीचे वेळ समजणे.

दोन चित्राकडे बघा. कोणत्या वेळेस हे घडते ते सांगा.

★ कोण काय करत आहे? वेळ किती झालेली आहे?

★ सकाळनंतर काय होते?

★ नंतर लोक काय करतात?

★ दूपारनंतर काय होते?

★ नंतर लोक काय करतात?

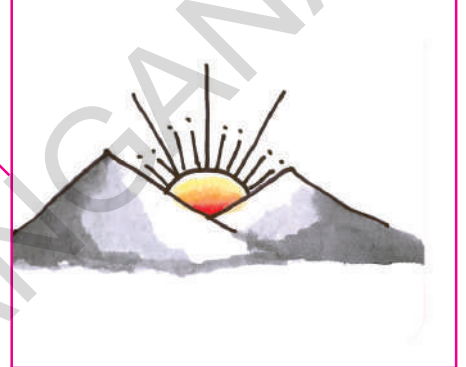
★ सकाळपासून रात्रीपर्यंत तूम्ही काय करतात ते सांगा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. पहाट, सकाळ, दूपार, संध्याकाळ आणि रात्रीची संकल्पना त्यांना समजावून सांगा.

अ. जोड्या लावा

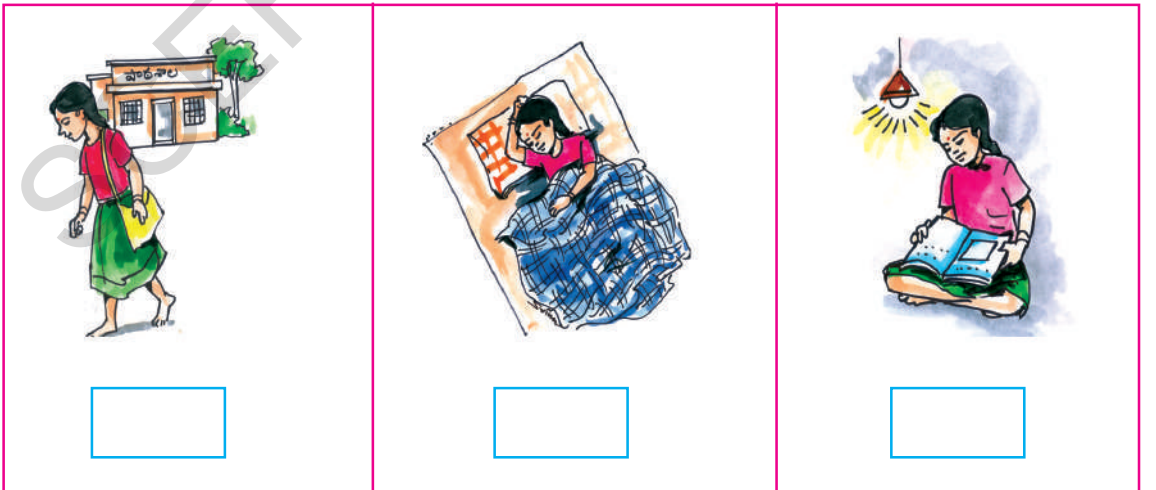
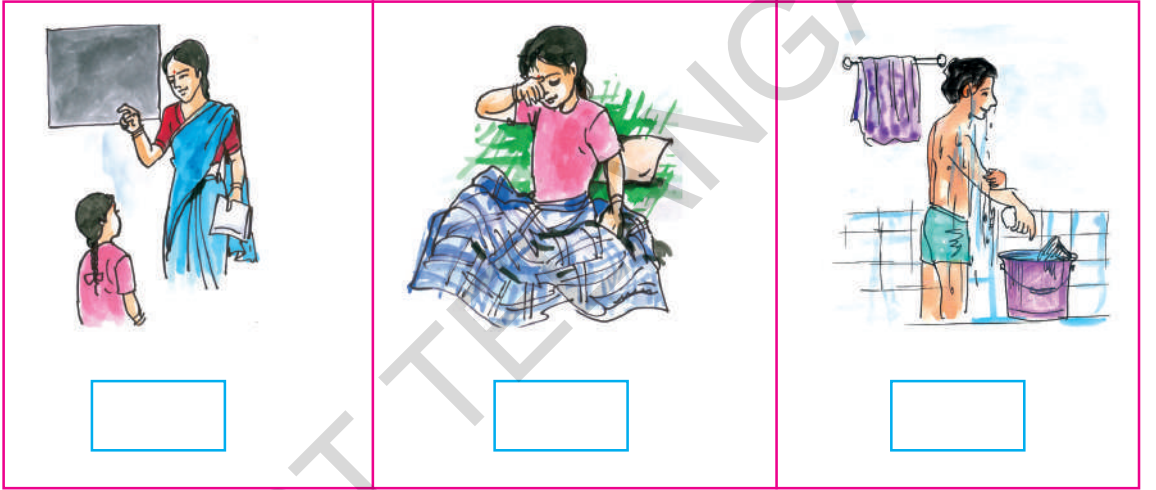
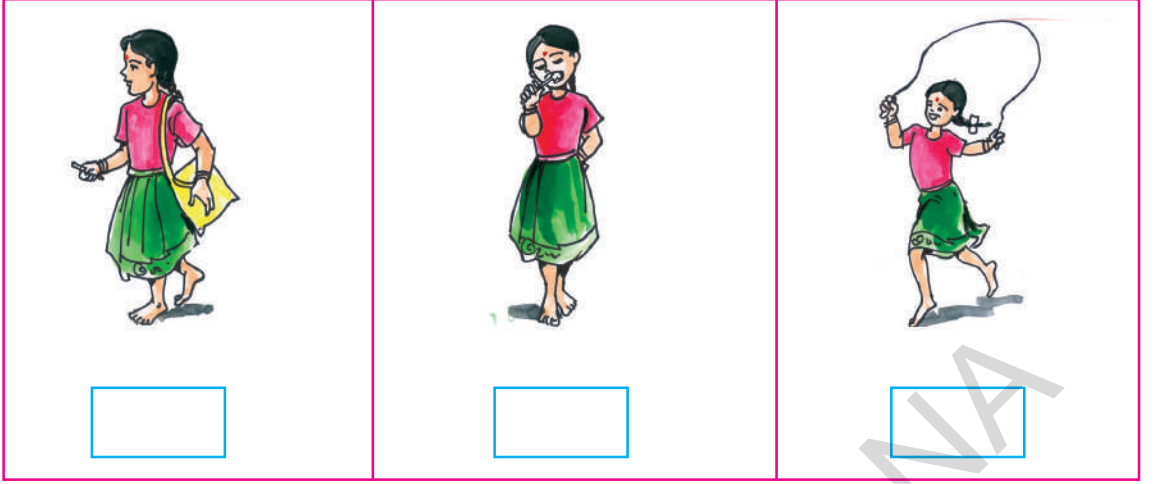

उदाहरण

तूमच्या विद्यार्थ्यांना चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना समजावून सांगा. अचूक जोड्या लावा.

आ. खाली दिलेल्या चित्राकडे बघा. पहिल्यापासून शेवटी येणाऱ्या कृतींना योग्य क्रमात लावा. जसे 1, 2 आणि 3

वरील दोन चित्राचे निरीक्षण तूमच्या विद्यार्थ्यांना करू द्या. कोणते लोक कोणत्या वेळेस काय करत आहे हे त्यांना कळू द्या.

खाली दिलेल्या चित्राकडे बघा. ते कशे मोजतात आणि कशानी मोजतात ते सांगा.

रहीमने पुस्तकाची लांबी अशी मोजली

याला तळहाताची रुंदी म्हणतात.

रमाने टेबलची लांबी अशी मोजली

ही लांबी तूमच्या हाताच्या लहान आणि अंगठ्या मधील अंतराइतकी आहे

सित्तामाने फूलाच्या हारची लांबी अशी मोजली.

ही लांबी हाताचा कोपरा आणि बोटाचे टोक ह्यांचा अंतराइतकी आहे. त्याला क्यूबीट म्हणतात

मिना चटईची लांबी अशी मोजली.

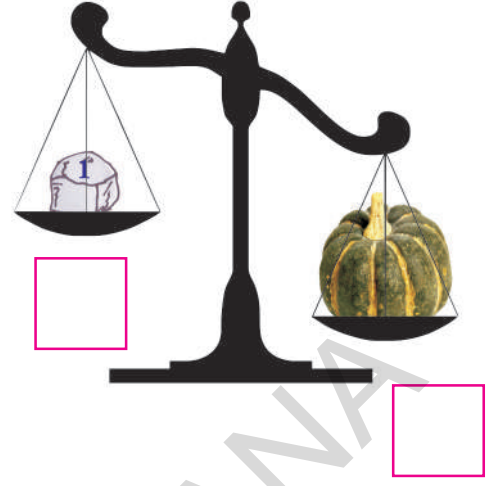
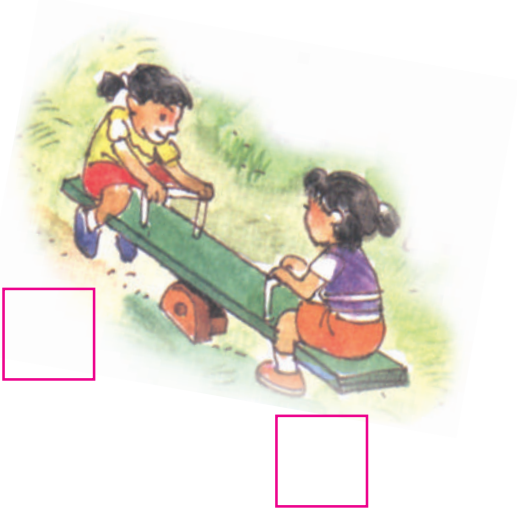

ही लांबी पायाचे टाच आणि पायाचे बोट ह्यामधील अंतराइतके आहे. ह्यालाच तळपाय म्हणतात.

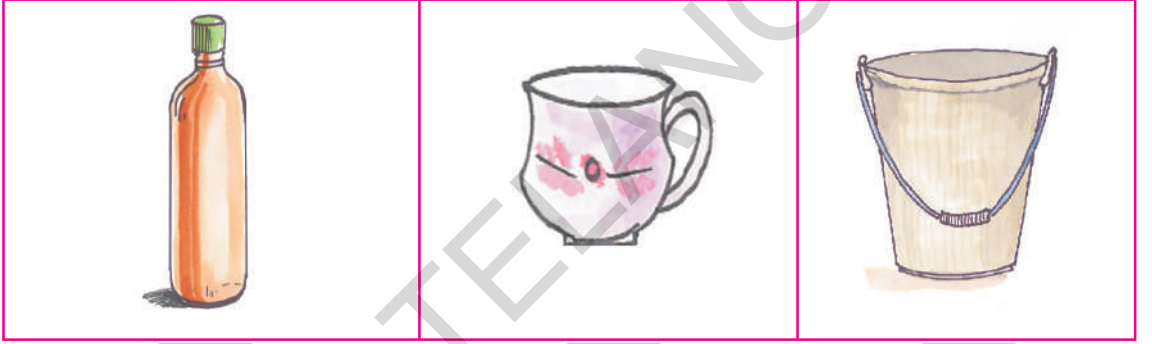

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्रांचे निरीक्षण करण्यास सांगा. वस्तूची लांबी मोजण्यासाठी उजव्या बाजूला दिलेल्या अवयवांचा उपयोग समजावून सांगा.

अ. जड वस्तूला '✓' करा.

आ. खाली दिलेल्या भांड्यापैकी कोणत्या भांड्यामध्ये पाणी जास्त असेल ?

इ. खाली दिलेल्या भांड्यापैकी कोणत्या भांड्यामध्ये काँफी कमी असेल ?

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. त्यांना चर्चा करू द्या. वरील उदाहरणांचे उत्तर सांगण्याआधी त्यांना ते समजण्यास मदत करा.

ई. ही कृती करा. प्रत्येक विद्यार्थ्याला रेषेवर उभे राहण्यास सांगा. प्रत्येकाला पूढे उडी मारण्यास सांगा. ते अंतर त्यांना काडी आणि क्यूबीटच्या सह्याने मोजण्यास सांगा. खाली दिलेल्या तक्त्यामध्ये तूमचे निरीक्षण लिहा.

विद्यार्थ्यांचे नाव	मारलेली उडी	
	काठी	क्यूबीट

उ. पेन्सिलचा जर उपकरण म्हणून उपयोग केल्यास पाटीची आणि टेबलची लांबी किती आहे ह्याचे अनुमान करा. तूमचे अनुमान पेन्सिलचा उपयोग करून तपासून बघा.

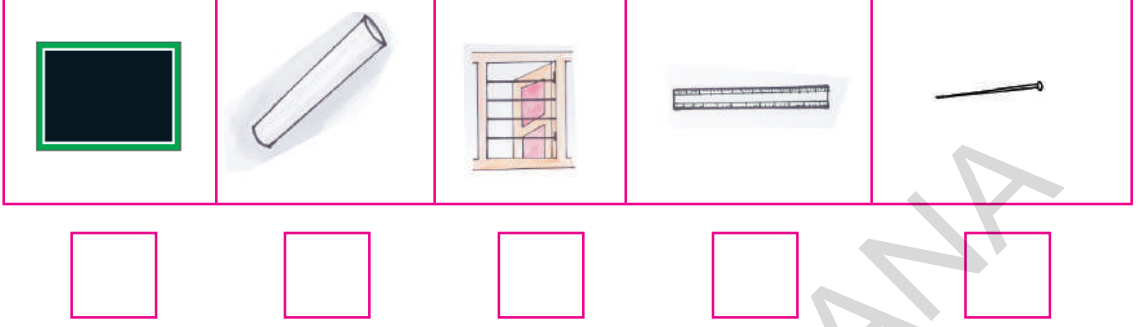

वर दाखविलेल्या उपकरणांचा उपयोग करून तूमच्या विद्यार्थ्यांना वस्तू मोजण्यास शिकवा. त्यांना त्यांची किंमत लिहिण्यास सांगा फरक ओळखण्यासाठी त्यांना प्रश्न विचरा.

प्रश्नसंग्रह

अ. खाली दिलेल्या वस्तूंना बघा. पेन्सिलपेक्षा लहान असणाऱ्या वस्तूंना '✓' करा.

आ. खाली दिलेल्या भाज्यांना बघा. भाज्यांपैकी कोणती भाजी हलकी आहे आणि कोणती भाजी जड आहे ह्या अनुमान करा.

इ. जर तूमहाला बादलीला त्वरीत भरायचे असेल तर कोणते भांडे वापराल? अनुमान करा. खरे तर भरून बघा.

तूमच्या विद्यार्थ्यांना वरील चित्राचे निरीक्षण करण्यास सांगा. दिलेल्या सुचनेप्रमाणे त्यांना ते समजावून सांगा.